
TELUGU ACADEMY, COCANADA

సచిత్ర మాసపత్రిక

సంపాదకుడు

డాక్టర్. కే. ఎన్. కేసరి

సంపుటము 2.] [సంఖ్య 1.

లోధ్ర ముద్రాలయము, మద్రాసు

1929

గృహలక్ష్మి

స్త్రీల ఆరోగ్య సౌభాగ్యములను పెంపొందించుట కేర్పడిన

సచిత్ర మాసపత్రిక.

సంపాదకుఁడు.

డాక్టర్. కే. ఎస్. కేసరి.

ప్రథమ సంపుటము.

1928—1929.

లోధ్ర ముద్రణాలయము.

మదరాసు.

మొదటి సంచిక

మార్చి

రెండవ సంచిక

ఏప్రిల్

మూడవ సంచిక

సే

నాలగవ సంచిక

జూన్

అయిదవ సంచిక

జూలై

ఆఱవ సంచిక

ఆగస్టు

ఏడవ సంచిక

సెప్టెంబరు

ఎనిమిదవ సంచిక

అక్టోబరు

త్రివర్ణచిత్రము:—మాతృప్రేమ.

ఛాయాచిత్రములు.:—

శ్రీకాళికాదేవి—మైసూరు చాముండి పర్వతమునగల మహానంది—మైసూరు రాజగృహదుర్గపు సింహద్వారములు—దసరాకాలమున దీపములచే శృంగారింపబడిన మైసూరు రాజగృహము—శ్రీ చాముండీశ్వరి ఆలయము—డాక్టరు బిసెంటుగారు—మదరాసు విశ్వవిద్యాలయపు బి. ఏ. పరీక్షయందు పట్టభద్రులైన స్త్రీలు—శ్రీదుర్గ—శ్రీరాధామాధవులు—స్నానఘట్టము—మధుర స్వర్ణాలయము, బృందావనము శ్రీమతి సేతుపార్వతీబాయిగారు—శ్రీ అనంతపద్మనాభస్వామి—తదితర పటములు.

తొమ్మిదవ సంచిక

నవంబరు

పదియవ సంచిక

డిశంబరు

పదునొకండవ సంచిక

జనవరి

పన్నెండవ సంచిక

ఫిబ్రవరి

సం॥ చందా రు. 4. విడిపత్రిక అ. 6.

స్త్రీల ఆయురారోగ్య ఐశ్వర్యముల పెంపొందించుట కేర్పడిన

సచిత్ర మాస పత్రిక.

సంపుటము 2. మార్చి 1929. సంచిక 1.

విషయసూచిక.

PRINTED AND PUBLISHED BY
DR. K. N. KESARI AT THE LODHRA PRESS, EGMORE, MADRAS.

సం॥ చందా రు. 4. విడిపత్రిక అ. 6.

స్త్రీల ఆయురారోగ్యముల పెంపొందించుట కేర్పడిన
సచిత్ర మాస పత్రిక.

సంపుటము 2. ఏప్రెలు 1929. సంచిక 2.

విషయసూచిక.

PRINTED AND PUBLISHED BY
DR. K. N. KESARI AT THE LODHRA PRESS, EGMORE, MADRAS.

సం॥ చందా రు. 4. విడిసంచిక అ. 6.

స్త్రీల ఆయురారోగ్యములను పెంపొందించుట కేర్పడిన

సచిత్ర మాస పత్రిక.

సంపుటము 2. మే నెల 1929. సంచిక 3.

విషయసూచిక.

PRINTED AND PUBLISHED BY
DR. K. N. KESARI AT THE LODHRA PRESS, EGMORE, MADRAS.

సం॥ చందా రు. 4. విడిసంచిక అ. 6.

స్త్రీల ఆయురారోగ్య సౌభాగ్యములను పెంపొందించుట

కేర్పడిన సచిత్ర మాస పత్రిక.

సంపుటము 2. జూను నెల 1929. సంచిక 4.

విషయసూచిక.

PRINTED AND PUBLISHED BY
DR. K. N. KESARI AT THE LODHRA PRESS, EGMORE, MADRAS.

సం॥ చందా రు. 4. విడిసంచిక అ. 6.

స్త్రీల ఆయురారోగ్య సౌభాగ్యములను పెంపొందించుట

కేర్పడిన సచిత్ర మాస పత్రిక.

సంపుటము 2. జూలై నెల 1929. సంచిక 5.

విషయసూచిక.

త్రివర్ణచిత్రము:—

1. విద్యాప్రియులు.

ఛాయాచిత్రములు.

1. పుత్రవతియైన కొరియాస్త్రీ.
2. విలక్షణమైనటోపీ.
3. వివిధవస్త్రాలంకృతయైన కొరియాస్త్రీ.
4. బాలిక నూతినుండి నీళ్లుతోడుట.
5. శ్రీమతి రాధాకృష్ణమ్మగారు.
6. శ్రీమతి అన్నాచాండీనతిగారు.
7. ప్రసవించిన కుబ్జ.

PRINTED AND PUBLISHED BY
DR. K. N. KESARI AT THE LODHRA PRESS, EGMORE, MADRAS.

సం॥ చందా రు. 4. విడిసంచిక అ. 6.

స్త్రీల ఆయురారోగ్య సౌభాగ్యములను పెంపొందించుట

కేర్పడిన సచిత్ర మాసపత్రిక.

సంపుటము 2. ఆగస్టు నెల 1929. సంచిక 6.

విషయసూచిక.

స్వవిషయము

"గృహలక్ష్మి" కొక వత్సరము గడచినది. ఒకమాసమునకన్న యింకొక మాసము నెక్కుడు కళలతో వెలువడుచువచ్చినది. ఆంధ్రసోదర సోదరీమణుల యాదరణ కెంతయు పాత్రమై యే ఆశయములతో ప్రారంభింపబడినదో ఆ యాశయములను చాలవరకు నెరవేర్పగలిగినది.

ఆంధ్రమున స్త్రీలకై ప్రత్యేకముగ ప్రచురింపబడుచున్న పత్రిక లేని కారణముననే మేమీ "గృహలక్ష్మి" ప్రచురణమునకు గడంగియుంటిమని చదువరులెఱుంగుదురు. స్త్రీలయొక్క ఆరోగ్యము, విద్య, సద్వర్తన, గృహనిర్వహణము—యివి యెప్పుడభివృద్ధినంది సక్రమమార్గమునబడునో అప్పుడే జాతియు దేశమును బాగుపడగలవు. ఆదిని స్త్రీలయందు విద్య తక్కువగనున్నది. చదువుకొనినవారలలోకూడ చాలమంది ప్రాథమికవిద్యలతోడనే విద్యల ముగించియుండిరి. ఆ కారణమున అట్టి సోదరీమణుల కున్నత సందేశముల నందజేయువలయుననిన లలితపదభూయిష్ఠమై సులభగ్రాహ్యమైన ఆంధ్రపత్రిక అవసరము. ఉన్నతాదర్శములను మాసోదరీమణులయెడ నెంతవరకుంచగలిగితిమో, యెంతవరకువారికి సుపథముల జూపగలిగితిమో యెంతవరకు వారిహక్కులకొరకై సంఘనాయకులతోడను ప్రభుత్వముతోడను పోరాడి ఫలముల బడయగలిగితిమో చదువరులే నిర్ణయించవలసియున్నది.

ఆంధ్రరాష్ట్రమందన్ని ప్రాంతములనుండియు పత్రికయొక్క ఆవశ్యకతనుగురించియు పత్రికయొనరించుచున్న మహత్తరకృషిని గురించియు చాలమంది సోదర సోదరీమణులు మాకార్యాలయమున కనేక లేఖలను వ్రాసి వలయునంత ప్రోత్సాహ మొసంగియున్నందుల కెంతయు కృతజ్ఞులమైయున్నారము.

ఆంధ్రసోదరీమణులు తమ సారస్వత సత్తువగు గద్యపద్య వ్యాసరాజముల నొసంగి పత్రికా ప్రచురణకెక్కుడు సహాయ మొనరించినందులకు వారందరికిని నమస్కృతులు.

ఆంధ్రసోదర సోదరీమణులు పెక్కుమంది చందాదారులుగ జేరి వలయునంత ప్రోత్సాహ మొసగియున్నందులకు వారలు వందనీయులు.

ఆదిని పెట్టిపవిత్రాశయములతో మేమీపత్రికాప్రచురణమునకు గడంగియుంటిమో అట్టి మార్గాన్వేషణమునకు వలయుసందేశముల నందజేయుటకే పత్రిక యింకముందుకూడ పాటుపడగలదు. కనుక ఇదివరకు ప్రోత్సాహ మొసంగిన ఆంధ్రసోదర సోదరీమణులె గాక యింకను వందల కొలదిమంది వలయు సహాయమును చేయుదురుగాక యని కోరుచున్నారము.

"గతవత్సరపు పంట ఘనమైనదైన
అలరంగవలె నంతకధిక మీయేట"

చెన్నపురి. సంపాదకుడు.

స్త్రీలు : జాతీయత

రాజకీయ విషయములయందు స్త్రీలు పాల్గొనుటయాయను సమస్యగురించి వాదనల సల్పువారు నేడెందరో భారతదేశమున కలరు. ఆదియందు వారలకు తగిన సమాధాన మొసంగవలసిన బాధ్యత సర్వవిధసంస్కారము నాసించు భారతీయసంస్కారాందోళన చేయు వారలయందున్నది. పాశ్చాత్య దేశములయందు స్త్రీలు వ్యాయామక్రీడలయందేమి, వర్తకమందేమి, ఉద్యోగములందేమి, రాజకీయములయందేమి పురుషులకెంతమాత్రమును వెనుబడమన్నరీతిని సంచరించుచుండుటను చదువరులెరుంగుదురు. ఆకారణముచేత పాశ్చాత్యదేశము లభివృద్ధినొందుచున్నవా లేక అధోగతి పాలగుచున్నవా యనువిషయముగురించి యించుక నాలోచింపవలసియున్నది. నిజముగ నిదియొక సమస్య. ఎట్లు నిర్ణయించి చెప్పుటకు యిది సమయముకాదని మామనోగతాభిప్రాయమైనను ప్రస్తుతపు పోకడల గమనించుటనుబట్టి ఫలాఫలముల గురించి కొలది సూచనల గావింప బూనుకొనెదము. పురుషులతో సర్వవిధములగు వృత్తులందును వ్యవహారములందును స్త్రీలు పోటీచేయుట కిదివఱకే పూనుకొని యుండిరి. రాజకీయ పారిశ్రామికాది విషయములయందు స్త్రీలు పురుషుల పథమున కడ్డురాకుండ నుండవలయునని భారతదేశమందలి పురుషులెట్టి కట్టుదిట్టముల గావించిరో అట్టికట్టుదిట్టములనేగావించి పాశ్చాత్యులుకూడ దాటిరాగూడని నిర్ణయస్థానములని 'బిరులు' గీసి యుండిరి. ఎక్కుడు కట్టడులకులోను గావింపబడియుండిరి. స్త్రీలే స్వయముగ నియమముల నుల్లంఘింప నలసివచ్చినది. ఏనాఁడు పాశ్చాత్య స్త్రీలిట్లు తమ యభివృద్ధికై పాటుపడ ప్రారంభించిరో నాటినుండి నేటివరకును తమపట్టినపట్టు విడువకుండ నూతన పథమని తలచిన ప్రతివిషయమునను కొంతయభివృద్ధి కనుపఱచియున్నారు.

భారతదేశమందలి స్త్రీలలోకూడ నేఁడు సంస్కారము తలసూపియున్నది. కాని యీ దేశమందలి స్త్రీలు పాశ్చాత్యస్త్రీలవలె స్వయముగ నాదియందంత కష్టముల పాలుగావలసిన యవసరము లేక పోయినది. స్త్రీలు బానిసలవలె యింటపడియుండవలయునని వాదించువారు నేటికిని కొలదిమందియున్నను సంస్కారహృదయులగు చాలమంది పురు

షులు స్త్రీలయభివృద్ధి గాసించి తీవ్రప్రయత్నముల నొనరించుటయేగాక వలయు సహాయ మంతటిని గావించిరి. నేడు భారత నారీమణులు తమంత తామే తమ సోదరీమణుల యభివృద్ధికై పాటుపడుటకు సన్నద్ధులై యుండు టానందదాయకము.

ఈకారణముచేతనే పదివత్సరములకు యిప్పటికి భారత వ్యవహారములలో నెంతేని మార్పుకానుపించు చున్నది. భారతీయులలో నూతన భావములు, దేశభక్తి మున్నగు సద్గుణ జాలములభివృద్ధి నొందుచున్నవి. విద్యాగంధము గలిగి సద్గుణ వర్తన మున కలవడిన స్త్రీలుగల గృహములు ధనలోప ముండినను కలకలలాడుచు ఉన్నతా శయముల నిడుకొని వర్ధిలుచున్నవి. పురుషులు విద్యావంతులై యుండి స్త్రీలు చదువనిన నెట్టిదో యెరుంగకయున్న గృహములయం దేదియో యొకకొరత కానవచ్చుచునేయుండును. గృహనిర్వహణమందో, బంధుసన్మానమందో, ప్రజాహితకార్య నిర్వహణమందో లోప ములుకానుపించుచునే యుండును. విద్యావతులున్న గృహములయం దీలోపములంతగా నుండవని నొక్కి వక్కాణింపవచ్చును.

స్త్రీలుగానిండు పురుషులు గానిండు మిడిమిడిజ్ఞానము గలిగియున్నచో వారుచేయు కార్యము మంచిదో చెడ్డదోయను విషయముగురించి సరిగ నాలోచింపజాలరు. అందు వలననే అరజ్ఞానముగలవారు యితర దేశీయుల నాగరకతలగానిండు ఆచారములగానిండు గమనించి, వాటినుంచి చెడ్డల గమనింపకుండనే అనుసరించుటకు పూనుకొనియెదరు. అట్లు గాకున్నచో తామనుసరించుచున్న ఆచారములలో చెడ్డవేవైనయున్న వాటినొక మూలకుత్రోసివేయుటకైన ప్రయత్నింపరు. ఈకారణములవలన జాతీయత నశించుటయు దేశభక్తియడుగంటుటయు తటస్థించుచున్నది.

మొత్తముమీద విషయనిర్ణయమునకు గడంగుటకన్న ఒక్క భారతదేశము గురించియే ముఖ్యముగ ఆలోచింతము. భారతదేశమందు ప్రస్తుతము జాతీయత చాల వరకు నశించినదని చెప్పవచ్చును. దేశీయమహాసభ మున్నగు రాజకీయ సంస్థలిందులకే మూడువంతులు ప్రయత్నించుచున్న వనవచ్చును. భారతదేశమున జాతీయత పునరుద్ధరింప బడవలయుననినను అది గృహములనుండియే ప్రారంభింపబడవలయును. అందులకు గృహిణులే ముఖ్యముగ పూనుకొనవలయును. నాగరకతా చిహ్నములు గలిగి, విద్యాపరిజ్ఞానముగల తల్లి ఉగ్గుపాలతో జాతీయత కలిపి బిడ్డలకు పట్టుటకవకాశము గలదని నొక్కి వక్కాణింపవచ్చును. జోలపాటలలో జాతీయత గురిపింపవచ్చును. కట్టుగుడ్డలతో స్వదేశ

వస్తువులపై అభిమానమును బుట్టింపవచ్చును. నిత్యవర్తనమం దున్న తాశయముల నాదర్శముగా నిడుకొనులాగున చేయవచ్చును. చిన్నచిన్న పాఠములఁజెప్పు సమయాన స్వదేశాభిమానము గలిగింపవచ్చును. అట్టి తరిబీదునందిన ప్రతిబాలుడును ముందు ముందు భారతదేశమందు వ్యవహరింపవలసిన పురుషుడగుచుండును. ఈకారణమున దేశమందు జాతీయత త్వరలో వ్యాప్తముకాగలదు.

నిజముగ దేశహితమును గోరువారు స్త్రీలకువలయు సౌకర్యములను గలిగించి వారలకు జ్ఞాన సముపార్జనకు వలయు నవకాశముల నేర్పరచుటవసరమని మా యభిప్రాయము. అందు వలన దేశమున జాతీయభావములు త్వరలో ప్రజలయందు వ్యాప్తి నందుటయెగాక గాఢముగ నాటుకొని పోవును.

జాతీయవిషయములయందు పురుషు లెంతటి శ్రద్ధ వహింపుచున్నారో స్త్రీలుకూడ అంతటి శ్రద్ధనేవహింపగలరు. ఏనాఁడు స్త్రీలు అర్హస్థానముల బడసి తాము నిర్వహింప వలసిన కార్యక్రమము నెరుంగ గలుగుటకు తగినస్థితికి రాగలిగెదరో ఆనాటి నుండియే భారతభూమి జాతీయభావపూరితమై అభివృద్ధినందగలదని ప్రతి భారతజీవియు నెరుంగవలయును.

పతిభక్తి

పతి భక్తి సతులకుఁ బరమ శీలంబు
పతి భక్తి సతులకు భాగ్యమూలంబు
పతి భక్తి సతులకుఁ బరమభూషణము
పతి భక్తి సతులకు భాగ్యపోషణము

పతి భక్తి సతులకు భయనివారణము
పతి భక్తి నిఖిల శోభనకారణంబు
పతి భక్తి నింతికిఁ బడయంగరాని
యతులిత పుణ్యంబు లవియెందుఁ గలవు?

—గౌరన మంత్రి

కలకంఠకంటికన్నీరు

"ఆంధ్రసాహిత్య సరస్వతి" కవిరత్న నరసింహాశర్మగారు

వసంతకాలమున మావిగున్నను జేరి బాలరసాలపల్లవముల మనసారమెసవి యానందమున హాయిగా గానాలాపనముసేయు కలకంఠబాలికంగాంచి యానందించుటకు మారు మృగయుఁడు శరములగాడనేసి కంటఁదడివెట్టింపసేయుచున్నాడు. ఎంతటి కర్కశహృదయము! అక్కటా! ప్రశాంతమయమగు గానసుధ నానుట మాని కంటనీరొలికించుటయు నానందమే? వాల్మీకిమానిచంద్రుఁడు లీలామాధురిం జవిజూచుచుండిన 'క్రౌంచయుగ్మము' నకారణముగాఁ బరితపింపఁజేసిన పుళిందునిగాంచి "శాశ్వతీస్సమాః నిషాదమాగమః"—యనికోపోద్దీపితుఁడై శపించెను. ఆ పరితాపకరమైన దృశ్యముంగాంచినపుడా కరుణాస్వరూపుని నవనీతహృదయము కరగిపోయినది. క్రౌంచముతోఁబాటు తానును కంట దడివెట్టుచున్నాడు. కరుణామయులహృదయములు కుసుమకోమలములు! కావుననే 'సూరిదాసు' గారు "సంతహృదయ నవనీతసమాన"— యని స్వర్ణాక్షరంబులఁ దమరామాయణంబున లిఖంచియున్నారు.

దాంపత్యప్రణయమెంతటి ప్రబలమైనది! భార్యాభర్తల నాజన్మము—జన్మజన్మాంతరములయందును ప్రేమపాశముచే బంధించి ముగ్ధులఁ గావించివైచుచున్నది. పారావత మిథునములు ప్రేమగీతములచేతనే యానందించుచున్నవి. భృంగముభృంగికిని భృంగిభృంగమునకును మకరందధారలఁ బంచిపెట్టుచున్నది. ప్రణయమాహాత్మ్య మట్టిది!

కలకంఠులు పువ్వులకన్న మెత్తనివారు. వారిహృదయములు నవనీతముకన్న మెత్తనైనవి. వారిపల్కులు కలకంఠ కూజితములకన్న మార్దవమును, మధురమును, మంజులమును, మానసానందకరమునై యున్నవి. వేయేల! వారి ప్రత్యంశము ముగ్ధత్వమును ప్రణయమును విరజిమ్మజాలియున్నది.

వారిప్రేమ యెంతటి విశుద్ధమైనది! పరిణయమైనదాది భర్తృచరణకమలములనే పూజించుచు, నాతని దివ్యమంగళ విగ్రహమునే హృదయపీఠమున స్థాపించుకొని యారాధించుచు, విశ్వమును సైతము మఱచియుందురు. అలనాఁడు 'శకుంతల' భర్తృధ్యానైకపరాయణ యగుటచేతనే 'దూర్వాసుని' శాపానలమునకుఁ బాత్రకావలసి వచ్చెను. అయిననేమి! అప్పటియామె యానందము శాశ్వతమైనది. అనిర్వాచ్యమైనది. నిజనాథుని సేవయందెట్టి విపత్తు ఘటిల్లిననేమి? ఆనందప్రదమే. "నాథా! నీవులేని యయోధ్యానగరము ఘోరారణ్యసీమ, నీతోడి అరణ్యవాసము అయోధ్యానగర వాసముకన్న ఆనందప్రదమైనది"—అని సీతామాతపల్కి ఆదర్శప్రాయయయ్యెను. 'సుశీల' కుష్ఠువీడితుఁడగు భర్తను పలువిధముల సేవించి ధన్యయయ్యె. భర్తృసేవయందలి యాశయట్టిది.

అంగరాగముల స్వీకరించుచో 'ననసూయ' తోడ సీతామతల్లి "అవ్వా! శ్రీరామచంద్రునకు నే నిరంతర యౌవనవతినై యుండుట కరంబు ప్రియంబగుట మీవరంబు భక్తిపూర్వకముగా స్వీకరించుచున్నాను" అని పల్కెను. సతియెప్పుడును తన నాథుని సంతోషమునకై పాటుపడుచుండును. తానెన్ని విధములఁ గైసేతలొనరించుకొనినను తనకొఱకు కాదు కాని సౌందర్య పిపాసియైన పురుషుని తృప్తికొఱకే. నాథుఁడారగించువఱకు దా నారగింపదు. భర్తశయనించుచో నాతని సేవ యొనర్చుచు నాతఁడు నిదురించువఱకు దా నిదురింపదు. ప్రభాత కాలమున భర్త కన్న మున్న మేల్కాంచి కాలోచిత కృత్యములాచరించి కుంకుమ శోభితయై భర్తను భక్తితో మేలుకొలుపును. పనివడి సేయును. సర్వ విధముల నాతని సంతృప్తి బరచుటకు యత్నించును. కథాకథన మేల? అతని యానందమే తన యానందము! ఆతని సంతాపమే తన సంతాపము! ఆతఁడే ప్రత్యక్షదైవము ప్రాపు ఏడుగడ ఆశ్రయము సర్వము! "ఆర్తార్తే ముదితేహృష్టా ప్రోషితే మలినాకృశా మృతేమ్రియేతయానారీ సాస్త్రీజ్ఞేయాపతివ్రతేతి" అని స్మృత్యుక్తి.

పుట్టినదాది నల్లారుముద్దుగాఁ బెంచి పెద్దజేసి విద్యాబుద్ధులు గఱపిన తలిదండ్రుల—తమ్మెంతగనో ప్రేమించుచు నేసమయమున నేదివలసినఁ దెచ్చియిచ్చుచుఁ బువ్వులఁబెట్టు సోదరుల—తమకుఁ దోడునీడయైన చెలియండ్ర—సర్వులను సర్వమును విడనాడి భర్తపై ప్రేమచేఁ గలకంఠులు సంతోషముతో భర్తయింటికి వచ్చుచున్నారు. అట్టి సతీమణులఁ

పురుషు లేరీతిఁ బ్రేమించవలయునో, సంతసపెట్టవలయునో యెఱుంగవలయు. ఇంత మాత్రమేనా? "ఇయంగేహే లక్ష్మీః" అని శ్రీరామమూర్తి నుడివియున్నాఁడు. సతీమతల్లిక యింటికరుదెంచిన "గృహలక్ష్మి". మన శుభాశుభములు—సిరిసంపదలు—నామెపై నాధారపడియుండును.

తళుకు బళుకులతోఁ జెంతఁజేరిన కురంగశాబకమును—బాహుశాఖనధిరోహించి 'నాథా నాథా' యనుచు ముద్దుగా ప్రణయగాన మొనరించు శుకశాబకమును—ప్రేమతోఁ జెంగట జేరి ఫించము విప్పి ప్రణయనర్తన మొనరించు మయూరాంగనను—నొప్పించు టొక యానందమా? శౌర్యమా? నమ్మి చెంత జేరిన సతినొంతు కోయుటయుఁ బురుష లక్షణమా? అట్టి ప్రేమధనుల వంగిన, లేచిన, తుమ్మిన, దగ్గిన, కూర్చుండిన, నిలుచుండిన, తప్పుబట్టి నిష్కారణముగా నొప్పించు పాషండుని గృహమున సిరియెట్లుండఁగలదు? ఎన్నఁటికి నుండనొల్లదు! ఉండనొల్లదు! కలకంఠము నొప్పించిన పుళిందునకుఁ గల్గిన శాపమునకన్న కలకంఠుల నొప్పించు పాషండులకు వేయిరెట్లు తీవ్రముగాఁ గలుగవలసియున్నది.

"కలకంఠకంటి కన్నీరొలికిన సిరియింటనుండ నొల్లదు సుమతీ"

మదనపల్లి — కవిరత్న నరసింహాశర్మ.

నాగరికత

శ్రీమతి రాళ్లభండి సీతాలక్ష్మమ్మ గారు

హిందూ కుటుంబములలో యిప్పటికాలపు నాగరికతలను జూడ ఆశ్చర్యమును, దుఃఖమును గలుగజేయుననుటకు సందియము లేదు. జీవితయాత్రకు ముఖ్యముగా కావలసినవాటిలో భోజనము, వస్త్రాలంకారములు, నడవడిక నిరాడంబరముగు నదిగా నుండవలెను.

అప్పుడీసి పప్పుఅన్నముదినుటలో ప్రయోజనము లేదు. ఆహారము ఆరోగ్యకరమై మితమైనదిగా నున్నయెడల రోగములురావు. వెలగల శాకవర్గములును, పాయసాన్నములును అనారోగ్యమేగాని ఆవశ్యకముగాదు. అనావశ్యక భోజనము అప్పుడీసిజేసిన నెంతయో, భాగ్యమంచిజేయుటయు నంతయే. సాధారణముగా హిందూ కుటుంబములలో భోజనమునకుగాను జేయు దుర్వినియోగము చెప్పతరముగాదు. మిక్కుటముగాతిని, తిన్నంతబారవేయుట యొక క్రొత్తసంగతిగాదు. పులినిజూచి నక్కవాతబెట్టుకొన్నట్లు భాగ్యవంతులని జెప్పబడు కొందరుజేయు దుర్వినియోగమును బీదలుసహా ఋణము జేసినైనను దుర్వ్యయము జేయుచున్నారు. ఇట్లుచేయకున్న తమకగౌరవమని వారిభావము. ఏదోకొంత ప్రితార్జితముగల వారెందరో యీపౌరబాటునకులోనై తమకుగల కించిదాస్తిని ధారబోసికొని భిక్షాటన మొనరింపవలసినవారలగుచున్నారు. ఇట్టి అనవసరవ్యయములలో మొట్టమొదటిది కాఫీపానీయము. స్త్రీ బుద్ధిశాలియగు పట్ల యిట్టి దుర్వ్యయము నిలుపుదల గావింపదగినదే. దీనికై జేయు వ్యయము దుర్వ్యయమని ఒక్కమాటలో జెప్పినతీరదు. నిత్యకృత్యములోగాని, వివాహాదిసమయములలోగాని కాఫీపానీయము మనదేశములో అనావశ్యకమని చెప్పకతప్పదు. చలిదేశస్థులకది రుచించునేమోగాని ఉష్ణదేశస్థులగు మనకది యనావశ్యకమె గదా? కాఫీనీళ్లను ద్రావుట ప్రస్తుతకాలమునకు నాగరికతయైనది. మనతాతముత్తాతలు కాఫీనీళ్లను ద్రావుచుండిరా? దానిని పానముజేయుటవలన దేహారోగ్యమా? రెండునుగావు. మనబుద్ధిహీన

తయే కారణము. పెద్దవారలకది కొంతకాలమునకు మూత్రవ్యాధిని తెచ్చిపెట్టును. పిల్లవాండ్రకు కడుపులోగడ్డ మొదలగువ్యాధులను గల్పించును. బీదవారికి దుఃఖమునుగొని తెచ్చును. భాగ్యవంతులు దానివలన దుర్వ్యయులగుదురు. భాగ్యవంతులమాట యటుండనిండు. సామాన్యజీవనులకది యొకతలక్రిందిగుండు. వారు సంపాదించు స్వల్పజీతములో కనీసము మూడవవంతు, పాలు, చక్కెర, కాఫీగింజలు వీటికిజాలదు. మిగత రెండుభాగముల వేతనముతో కుటుంబమును బోషించుటెట్లు? భవిష్యత్తున కాధారముగా పీడు ఆర్జించుటెలాగు? తలనొప్పియని త్రాగువారుకొందరు. మాయింటివారు త్రాగెదరని త్రాగువారుకొందరు. సోదరీమణులారా, నాగరికత కాఫీద్రావుటలో నెంతమాత్రములేదు. మితాహారమును గృహములందు వాడుకజేయుచు కాఫీని యింట జేరనీక ఆరోగ్య భాగ్యమును పెంపొందజేయ వలయును.

స్త్రీల కలంకారము ముఖ్యమేగాని యోచించిజూడ విలువగల నిగనిగలాడు రంగుల బట్టలు, అమూల్యాభరణములు అలంకారమునకు ముఖ్యములుగావు. స్త్రీలకు గుణమే యలంకారము. శుభ్రమగు వస్త్రమెంతయో అలంకారము. గొప్ప అంచులు గలిగి, మురికియై, ఉదుకబడజాలని పెట్టచీకుడు బట్టలు శ్లాఘ్యనీయములు గాజాలవు. వెలస్వల్పమైనను, శుభ్రమగు వసనము గట్టి ముఖమున కుంకుమ బొట్టు దాల్చు మృదుభాషిణియగు స్త్రీని జూచినంత మాత్రముననె జూపరి కాహ్లాద మొదవుటయెగాక ఆలక్షణవతి కెన్ని బ్రణామము లిడినను తనివి తీరదు. ఇట్లుగాక విలువగల మలిన వస్త్రముల ధరించి, పెట్టెడు సొమ్ముల నొడలిపై జార వైచికొని పాడుముఖముతో వడ్లువేసిన పేలాలువ్రేగు చిటమటలాడు స్త్రీనిజూచిన అసభ్యత తోచకమానదు.

స్త్రీలకు అలంకారము లన్నిటిలో ముఖ్యమగునది మంచి నడవడిక. గృహస్థునకు సుగుణవతియగు భార్యయే యలంకారము. ఇట్టి సుగుణ భూషణియే గృహిణియనియు గృహలక్ష్మియనియు ననబడదగినది. కులకాంతలు తమ భర్తలనే దైవముగా నమ్మెదరు. భర్తకు సమానమైన వస్తువు వారు గోరదగినదేదియు ప్రపంచములోలేదు. మంచినడవడికలు నేర్చుకొని జీవించు వారరుదు. బాల్యమందు తలిదండ్రులును, యౌవ్వనమందు భర్తయు అత్త ఆడుబిడ్డలును, స్త్రీలకు గుణముల గరుప

వలసినవారు. తమ యింటికి గొనితెచ్చిన కోడలిని అత్తలు, ఆడుబిడ్డలు, మంచి నడవడి కలను, పనిపాటలను మంచి తనముతో గరపి, సుగుణవతులుగ జేయుగల బాధ్యతవారిపై యున్నది. అట్లు జేయ లేనివారు రౌరవాది నరకమున కలిథులుకాగలరు. "షట్కర్మ యుక్తా కులధర్మపత్నిః" యన్నట్లు భర్తకు మంచినడవడికలుగల పత్ని యావశ్యకమైనది. రావణ సంహారానంతరము యేదోకారణమున సీతను గోల్పోయిన శ్రీరాముడు అశ్వమేధ యాగమును సీతలేనిదె జేయుటకు యోగ్యత లేనివాడై మాయాసీతను గల్పించి యాగపూర్తి జేసినట్లు ఉత్తర రామాయణములో జెప్పబడిన కథయందరికి తెలిసినదే. పుట్టినయింటికిని మెట్టినయింటికిని కీర్తితెచ్చువారు గుణవంతులగు స్త్రీలే. అట్టికీర్తి గడించునట్లు బుద్ధిగరుపదగినవారు అత్తలు ఆడుబిడ్డలు. అత్తలు తమ కోడండ్రను తాముగన్న కూతుండ్రవలెను, ఆడుబిడ్డలు తమ మరదండ్రను తమ చెల్లెండ్రవలెను, భావించి బుద్ధులు గరపవలెను. అట్లుజేసిరేని వారు మోక్షమును బడయగలరు. తాముగన్న కూతురత్తవారింట గష్టపడుచున్న నెట్లార్తి చెందుదురో తమకోడండ్ర విషయమునట్లేగదా? ఇతరులు నీకెట్లుజేయవలయునని నీవు కోరుదువో నీవును వారికట్లే జేయుము. గృహిణి తన భర్తకుగల సుఖదుఃఖములను సమానముగా భరించవలెను. శక్తికిమించిన వస్త్రాభరణములను తెమ్మని తన భర్తను నిర్బంధింప తగదు.

చిత్తూరు

రాళ్లభండి సీతాలక్ష్మమ్మ.

బాలవితంతు విలాపము

మంగిపూడి వేంకటశర్మగారు

తన మనోహరు నింగితమెరింగి వర్తిల్లు
    మెలఁతల కీయింతి మేలుబంతి
తన యత్తమామలందున బత్తిపచరించు
    చర్యకే పోటి వజ్రాలపేటి
తన బావల మరందులను మన్ననలుచేయు
    పనులకే కొమ్మ బల్పట్టుఁగొమ్మ
తన యాఁడుబిడ్డలఁ దనిపి వాసికెక్కు
    ముదితలకే మించు బోఁణిరాణి

చుట్టపక్కాల సురభియై పుట్టినిల్లు
మెట్టి నిలువన్నె వెట్ట నీమేఁటిబొట్టు
యనఁగ మెచ్చంది కాపురంబాచరింప
నోచనైతిని నిర్భాగ్యనీచనైతి.

చుట్టాల యిండ్లలో శుభశోభనము లంచు
    నీడుగా జోడుగా నేఁగు సిరియు
దాంపత్యతాంబూల తరుణంబు లంచు బల్
    హారువుగా మురువుగా నరుగుసిరియు
తిరునాళ్ల దేవుళ్ల దరిసెనంబు లటంచు
    నలువుగాఁ జెలువుగా నడుచుసిరియు

సరిగంగ స్నానాల సమయాలటంచు మేల్
పొలుపుగా బులుపుగాఁ బోవుసిరియు

బారసా లంచు మరి కన్యధారలంచు
మించువేడ్కను బీటల మీఁదఁ జేరి
యింపుగా సొంపుగాను జెంపెసఁగు సిరియు
గగన కుసుమంబె నా మనుగడకు నకట!

భోగినాఁడతి మోదమునఁ దలంటుకొని గో
రంటాకు నిడుకొను నట్టివేఁడ్క
మవ్వంబుగాఁ జద్దిబువ్వంబు వేగు జా
మున లేచి ప్రీతితోఁ దినెడుఁ వేఁడ్క
చెలువారు పండువెన్నెల బైట జతకత్తె
లను గూడుకొని యాటలాడు వేఁడ్క
ప్రొద్దుప్రొద్దున నె నోమునునోచి వాయనా
లెలమి నైదువల కందించు వేఁడ్క

జెడఁగు జడవైచి పువ్వులుముడిచి జిలుగు
చలువవలువలు దాల్చి సంజలను వెడలి
హాయలు మీరంగ నుయ్యాలలూగు వేఁడ్క
యట్ల తద్దెల నిఁక నెట్టు లనుభవింతు!

పెండ్లికి ముందుగాఁ బెద్దలు నాచేతఁ
గావింపఁ జేసిన గౌరిపూజ
పెండ్లికాలమునందు వేదమంత్రాలతోఁ
జేసిన ద్విజుల యాశీర్వచనము
మినుకును గుత్తికంటును స్పృశించిన పుణ్య
సాధ్వీమణులచేతి చల్లఁదనము

పరిపూర్ణ సౌభాగ్యభాగ్యంబు జాతకం
    బుల వ్రాసినట్టి జ్యోశ్యులవచస్సు

మోద మిగురెత్త మాయమ్మ మ్రొక్కఁ జేయు
మించుప్రేమను నన్ను దీవించినట్టి
పెద్దలయుఁ బేరటాండ్రయుఁ బెంపులెల్ల
నాయభాగ్యాన వ్యర్థమైపోయె నకట!

సకల విద్యలయందు శారదయన మించి
    యెవరి మానసము మెప్పించుదాన
సదనకృత్యముల వైశద్యంబుఁ జూపించి
    యెవ్వరి మనసు రంజించుదాన
చాతుర్యచర్యలఁ జాకచక్యముఁజూపి
    యెవ్వరి మదిఁ గరఁగించుదాన
సరసశృంగార వైఖరులెల్ల వెలయించి
    యెవరి చిత్తంబుఁ జొక్కించుదాన

కైతలరహించి సంగీతకలన మెరసి
యెవరి సొగియించుదాన హా! యెల్లఁజెడితె
నెవరినలరింప నేర్పులెల్ల నేర్చి
నానో యాయేలిక జగానఁగానఁ గాన!

మందహాసమ! రాకుమా! యింక నావంక
    నాకును నీకు ఋణంబుచెల్లె!
ఉత్సాహమా! క్రొత్తయునికినిఁ జూచుకో!
    యణఁగియుండఁగ లేవు క్షణికమైన

సంతోసమా! మన సంబంధములు తీరె!
నీమేనితోడ నిన్నెనయలేను
ఆనందమా! పోతివమ్మ! హా! నను బాసి
రావుగా! జన్మాంతరంబుదాక

సౌఖ్యమా! నీవు నేనును శత్రువులము
పొమ్ము! పో పొమ్ము! మనకింక పొత్తులేదు
భోగ వైభోగములకెల్ల మూలమైన
జీవితేశుండె నన్నొంటిఁ జేసెఁగాన!

ఫలమేమి సుజ్ఞానకలికల సృజియించి
సౌభాగ్యమును వ్రాయఁజాలవేని?
రహియేమి సౌందర్యలహరుల సృజియించి
సౌభాగ్యమును వ్రాయఁజాలవేని?
పసయేమి సుప్రభాభాసల సృజియించి
సౌభాగ్యమును వ్రాయఁజాలవేని?
రసమేమి శృంగారరాసుల సృజియించి
సౌభాగ్యమును వ్రాయఁజాలవేని?

ప్రతిభ గలవాఁడవఁట! మంచి చతురుఁడవఁట!
ఖ్యాతికినిఁదగ్గచేతలే ధాత! నీకు
మొదలె ఛాందసుఁడవుగదా ముదమిమదిరొ
చెడెనో! మాయమ్మ శారద చెప్పలేదో?

అఖిలలోకముల కిష్టార్థంబు లిచ్చు నీ
తల్లి శ్రీలక్ష్మి రంజిల్లుచుండ

ఆపదోద్ధారకుండై దయాళుండు నీ
తండ్రి చక్రధరుండు తనరుచుండ
సరసుండు సుకుమారి స్మరుఁడు నీతమ్ముండు
మిథునంబులనుగూర్చి మెరయుచుండ
ఆశ్రితావలికి విద్యాబుద్ధు లిచ్చి నీ
దేవి వాగ్దేవి వర్ధిల్లుచుండ

ఆల్మగల నెడఁబాపి సౌఖ్యములబోసి
శోకముల దాపెదవ దయాశూన్య హృదయ!
తెలియవోగాక యీకాల తీరుదాక
నీకపూజ్యతసుమ్మ! నాళీకజన్మ!

తెనాలి

మంగిపూడి వేంకటశర్మ

భారతరమణి

అండ్ర శేషగిరిరావుగారు, బి. ఏ.

"ఎచ్చట స్త్రీలు పూజింపఁబడుదురో అచ్చట దేవతలు క్రీడింతురు. ఎచ్చట పూజింపఁబడరో అచ్చట అన్నిక్రియలు ఫలములేనివగుచున్నవి" అని మనువు చెప్పినాఁడు.

మనువుచెప్పినాఁడు. అవును. నిజమే. భారతీయునికొఱకే. కాని భారతీయుఁడు స్త్రీని దేవిగఁదలఁచి పూజించుసంగతి విస్మరించి చాలకాలమైనది. ఆతఁడు స్త్రీస్వభావమును అనుమానించినాఁడు; అనుమానించి ఆమెను అవమానించినాఁడు. ఇంటి నాలుగు గోడలసందున స్త్రీని ఆతఁడు ఖైదుచేసినాఁడు; అంధకారమునఁ జెరలాడించినాఁడు. ఆపంజరకీరమునకు వంటయిల్లే వైకుంఠమైనది. కుటుంబమే కైలాసమైనది. శ్రమయెఱుఁగక కుటుంబవ్యక్తులను సేవించుటలో నాస్వార్థత్యాగిని జీవితముగడపినది. అంతియేకాని సంఘజీవిత సేవనిచేయుటకును ఆమెకు అవకాశము లేకపోయినది. అట్టిచో నిఁక దేశము మాటతలఁచుటకే వీలులేదుకదా!

విద్యలేక, వికాసములేక ఇట్లు పరాభవింపఁబడిన స్త్రీ పతనమునొందినది. ఫలమేమి కల్గినది? పతనమునొందిన స్త్రీ తనజన్మప్రదాయిని; పతనమునొందిన స్త్రీ వహ్నిసాక్షికమగు సఖ్యమున జన్మాంతమువఱకు తనపార్శ్వవర్తిని—అయిఉండఁ బురుషునిబుద్ధికి ఉద్గమనశీలమెక్కడ? ఆతని ఆదర్శములకు ఔన్నత్యమెక్కడ? తనతనయులకు ఉద్గమనశీలమగుబుద్ధి, ఉన్నతమగు నాదర్శము లేకుండుటవలన శతాబ్దములనుండి భారతమాత దైన్యము ద్రవ్వెడు కన్నులతో నధోముఖయైయున్నది.

ఈ ప్రబోధ సమయమునందు హిందూ దేశమునకు ముఖ్యావసరము లేవియని సమయు సాంఘికుని ప్రశ్నింపుము. దానికి ఆతఁడు విద్యావతియైన తల్లి, విద్యావతియైన భార్య, అని ఘోషించును. జాతి నాగరకతా బీజములను పెంచి పోషించును. ఆదిశక్తి తల్లి; జాతి మూర్తికి రూపసిద్ధినిచ్చి తన్మహనీయస్థితి నిల్పు శిల్పిని భార్య. లాలన యెఱిఁగిన తల్లి చేతులతోడనే బిడ్డకు అక్షరాభ్యాసము కావలయును. ముగ్ధ మోహనములైన భార్య మాటలతోడనే పురుషునకు ఉత్సాహచైతన్యములు కలుగవలయును. మాతృదేవి వాక్కులు ప్రేమ పూరితములైనంత మాత్రమునఁజాలదు, ఆమె సంకల్పములు గంభీరములు గావలయును. అర్ధాంగి చిఱునవ్వు చివురులు దొడఁగినంత మాత్రమునఁజాలదు; ఆమె దృక్కులు తమో భేదకములు గావలయును.

గృహస్థాశ్రమమున నూతనముగఁ బ్రవేశింపఁబోవు యువకుఁడు సంఘసేవ, సారస్వతసేవ, దేశసేవ, మానవసేవ, చేయ నుత్సాహముతో నుఱకలు వేయు చున్నాఁడు. కాని ఆ యుత్సాహము అచిరకాలముననే చల్లారిపోవుచున్నది. ఉత్సాహమె చల్లారి పోయిన అతనికిఁక కార్యశౌర్య మెక్కడ? ఇట్లగుటకుఁగారణ మేమి? తల్లియు, భార్యయు విద్యావతులు కాకపోవుటయే. విద్యావతిగాని తల్లికి లాలించు నేర్పేకాని మనశ్శక్తులఁ బెంచు యోగ్యతలేదు. విద్యావతిగాని భార్యకుఁ బ్రేమ చిలికించు తెలివియేగాని చైతన్యము ప్రసాదించు ఉత్సాహములేదు. సంఘ సేవకుఁడు, సారస్వతార్చకుఁడు, దేశోద్ధారకుఁడు, మానవ కల్యాణమూర్తి, కావలసిన యువకుఁడీ కారణమున ఆత్మ కుటుంబమును ఆరాధించు పూజారి యగుచున్నాఁడు; ఉత్పథమునుండి యుత్పథపతితుఁడగు చున్నాఁడు.

ఏనాఁడు బిడ్డకు అక్షరాభ్యాసము చేయుయోగ్యత తల్లికిఁ గల్గునో, ఏనాఁడు పురుషునకుఁ గార్యశౌర్యము ప్రసాదించు నుత్సాహము భార్యకుఁ గల్గునో ఆనాఁడు భారత యువకులకీ పూజారితనము తొలఁగిపోవును. అప్పుడు భారతసంఘము అభ్రంకషమైన ఉత్తమ పథమునందును.

కావున స్త్రీకి అట్టియోగ్యత, అట్టి ఉత్సాహము కల్గించుటకు భారతదేశమున నేఁడొక విపుల ప్రయత్నము జరుగుచున్నది. అందు మన ఆంధ్రభూమియందు అట్టి విపుల ప్రయత్నమునకు కాకినాడయందలి స్త్రీజాతీయ విద్యాలయమును 'హిందూసుందరి' అను స్త్రీల మాసపత్రికయు; రాజమహేంద్ర వరమునందలి సనాతన స్త్రీవిద్యాలయమును, వైశ్యసేవాసదనమును; గుంటూరునందలి శారదానికేతనమును; నెల్లూరునందలి కస్తూరిదేవి బాలికా విద్యాలయమును; మద్రాసునందలి హిందూయువతీ శరణాలయమును, 'గృహలక్ష్మి' అను స్త్రీల సచిత్రమాసపత్రికయు నిదర్శనములై యున్నవి.

ఈ స్త్రీవిద్యాసంస్థలు చేయుకార్యమును భూషించి పోషింపవలసిన భారము ఆంధ్ర గ్రంథకర్తలపై నిలచియున్నది. అనుకరింపఁదగిన రమణీమణుల చరిత్రలను రచియించి స్త్రీజనములు పఠించుటకు యోగ్యమైన గ్రంథములు లేనిలోపము నివారించి ఈయుద్యమమును వారు ప్రోత్సాహింప వలసి యున్నది.

రాజమండ్రి ఆంధ్ర శేషగిరిరావు.

అనుభవింతువు

సీ॥ స్తోమముఁ డమృతపాత్ర శూన్యముఁ జేసిన
నెలనాటు కమృతంబు నింపకున్నె
వలపులు పవనుని వశమైన మిగిలిన
తొడిమను బీజాళి పొడమకున్నె
అగ్నికీలలఁ గోన యడఁగఁబో అందున్న
శక్తిచే నసలెత్తఁ జాలకున్నె
కాలభైరవు కృపకల్గిన తృటిలోన
నీఁగూటదీపంబు నిలువకున్నె

తే॥ అతను డమ్ములఁ బ్రాతిన నవియు మరల
భూతధాత్రిని మొల్కలఁబొందకున్నె
హాలికా! హాలికా! యీ నిరాశ యేల?
పడుట లేచుటకే. తీవ్రపడకుమయ్య!

పీఠాపురం. జూలూరి తులశమ్మ

గౌరీస్తవము

గీ॥ పరగ నీశ్వరు భర్తగాఁబడసినదియు
వానియందును సర్ధంబు వడసినదియు
నిత్యమంగళవతిగాను నెగడినట్టి
గౌరిమమ్ముల సతతంబు గాచుగాత!

గీ॥ మహిషరక్కసుఁజంపియు మహిమవెలసి
తారకాసురుఁద్రుంచెడి తనయుఁగాంచి
దక్షయజ్ఞంబుదగ్ధంబు దగఁగఁజేయఁ
గడఁగినట్టి యుమాదేవి గాచుమమ్ము!

గీ॥ రక్తధారలుగారు వ్యాఘ్రంపుఁ జర్మ
ములధరించుచునుండు నమోదగతిని
ననియు నెంతయు నేహ్యపడా ననక నీల
కంఠుఁబొందిన యుమ మమ్ము గాచుగాత!

అమృతలూరు కొసరాజు దుర్గమ్మ

చంటిబిడ్డ లెందుకేడ్చెదరు?

శ్రీమతి దేవరాజు పద్మావతి గారు

చంటిబిడ్డలయేడ్పులు పిల్లలఁగనిన అనుభవజ్ఞులకుతప్ప యితరులకు తెలియుట బహు దుస్తరము. నోరువచ్చినవారి మాటకేమిగాని, నోరురాని వారేడ్చిన యెందుకేడ్చుచుండిరో, ఆయేడ్పునకు గలకారణమేమో, అదియెట్లుపశమింపబడునో, యేడుపు మొదలుపెట్టిన కొంతకాలమువరకు తెలియనే తెలియదు. అది తెలుసుకొనుట అనునది ఊహామాత్రమేగాని నిజముగా తెలుసుకొనుటగాదు. అనేక విధములగు నాలోచనలు తట్టుట సహజము. ఉపశమన కారకములలో యేదివరకార్యమువల్ల యేడుపు కట్టునో అదేకారణముగా బోలునని భావింతురు. ఇది మానవనైజమని చెప్పక తప్పదు. నా అనుభవమునుబట్టి యేడుపునకు గలకారణములలో కొన్నిటినిమాత్రము యీదిగువ పేర్కొనుచున్నాను.

1. విరేచనము సకాలమున యథారీతిని గాకుండుట.

2. చలికాలమైనయెడల తగిన వెచ్చదనమిచ్చు ఉన్నిగుడ్డలు మొదలగు ఉపకరణములు లేకుండుట.

3. కడుపులో నొప్పిగా నుండుట.

4. ఒడలు దురదగాగాని, చికాకుగాగాని, సకాలమున స్నానము చేయించకుండుటచే గలిగిన లోపమైయుండుట.

5. సమయమున పాల నీయకుండుట.

6. దృష్టి దీయకుండుట.

7. కొందరు వెచ్చని పాలనేగాని చల్లనివి త్రాగరు. అది తెలుసుకొనక తీపి తక్కువగాబోలునని, ఆ చప్పదనము బోవు నిమిత్తము పంచదార మొదలగునవి కలిపి లేనిపోని దురలవాటుల నభ్యాసపఱచి వీలుగానప్పుడు అవి మానుచుండుట.

8. పక్షులుపారు సమయమగువరకు బైట బట్టల నారవేసి అవి తిరిగితెచ్చి పక్కవేయుట.

9. పాడిగుడ్డలనుగాని, చీమలు మొదలగునవి లేని మంచి గుడ్డలనుగాని పక్కగా వేయకుండుట.

10. మూత్రముచేఁదడిసిన గుడ్డలను బద్ధకముచేతగాని, పాడిగుడ్డలు లేకగాని బుద్ధితక్కువచేతగాని, తీసి ఆరిన గుడ్డలను పఱువకుండుట.

11. గాఢమైన నిద్రపోవలయునను సంకల్పమున మసలిన నీళ్లుపోసి శరీరమును పాడుచేసి దురదలచేత నేడ్పించుట.

12. కడకు యేడుపునకుగల నిజమైన కారణమును కొందరు తల్లులు గుర్తించక యేడుపు ఆరంభమగుట తడవుగా పాలను కుడుపబెట్టి అనవసరపుటలవాటుల గలిపి వీలు గానప్పుడు అదిమాని యేడ్పించుట.

ఈపైకారణముల వల్లనేగాక, మఱికొన్నిటివల్లగూడ చంటిపిల్లలు యేడ్చుచుండుట మనము చూచుచునే యున్నాము. ఆయేడుపులకు గల కారణములను తెలిసికొనవలయునని తెలివితక్కువ గల తల్లులకు తోఁచదు. అది పిల్లల చెరుపునకే కడకు కారణమగును. ఆకారణమున తమ పిల్లలవల్ల తమకు సౌఖ్యములేదు. సరిగదా పొరుగింటివారి సౌఖ్యములకు సహితము భంగమొనర్చిన వారలై యింట భర్త వల్లను బైట యిరుగు పొరుగువారి వల్లను అనేక అపనిందలపాలుగావలసి వచ్చును. గాన పిల్లల సౌఖ్యము ముఖ్యముగా గమనించుటయందు నేమరుపాటు జెందవీలులేదు. వారు నవ్విన మనము నవ్వుట, వారు పలుకులాడిన మన మానందించుట, వారు యేడ్చెనను చికాకుచేత యేడ్చిన, అది తెలుసుకొనలేక మనము సహితము వారితోపాటు యేడ్చుట జరుగుచున్నది. గాన పిల్లల తల్లులందరు పైకారణముల గమనించి వారల ఆనందమే తమ ఆనందముగాను, వారిసౌఖ్యమే తమ సౌఖ్యముగాను భావించుకొని సంచరించుట శ్రేయస్కరము.

చంటిపిల్లలకు విరోచనము సకాలమున గాకుండుటకుగల కారణములలో ముఖ్యమైనది తల్లియిచ్చుపాలుగాని, లేక డబ్బాలపాలుగాని, అయియున్నది. పోతపాలు అనారోగ్యమని అందరికిని విదితమైనవిషయమే. అయినను పిల్లలకు తగినంత *పాలుండని కారణములచే పోతపాల నభ్యాసముచేతురు. నాగరికతా లక్షణములు ప్రబలి కొందరు

నవనాగరికులు అతిసుకుమారములగు తమశరీరమార్దవ తత్వములు చెడునని నవమాసములు మోసి కన్న తమపిల్లలకు తమపాలనిచ్చుటమాని దాసులచేత పాలుయిప్పించిగాని, డబ్బాలపాలు పోసిగాని, ఆవుపాలచేతగాని పెంతురు. స్వతసిద్ధముగా పాలు లేనితల్లులు అట్లుచేసిన సవ్యముగాయున్నదిగాని పాలున్నవారు అట్లుచేయుట తమపిల్లలపట్ల గొప్ప నేరముచేయుచుండిరని చెప్పకతప్పదు. ప్రకృతివిరుద్ధములగు మనుజుల నాగరికతా బుద్ధులననుసరించి భగవంతుడుసహితము నూటికినగముమందికి పైగా పిల్లలకుతగినంత పాలనుగలవారుగా సృజించుటలేదు. పిల్లలకు పాలిచ్చుటయనునది అనాగరికుల లక్షణమైనచో వారియురోజములు మేక మెడ క్రింది స్తనముల భాతియేగదా! దానికవియుండి యెంతలాభమో పాలివ్వనితల్లుల కివియుండియు అంతియే లాభము. డబ్బాపాలు యిప్పుడిప్పుడొచ్చినది గాని పూర్వమునుండి వచ్చినదిగాదు. పశువులుసహితము చేపువచ్చినంతనే తమలేదూడలకై అఱచుచు పరువెత్తిపోయి పాలను వాటికికుడిపిననేగాని గడ్డినైనను మేయవు. మనప్రస్తుత యీనాగరికతా దుర్నయము పశువులకన్న పరమనీచస్వభావమును నిరూపించుచున్నది. స్త్రీ కుండవలసిన సహజ స్త్రీత్వములేనిచో అది స్త్రీయని యెట్లనిపించుకొనును? గాన పిల్లలతల్లులు తప్పక పాలున్నయెడల తమపాలనే పిల్లలకిచ్చుచుండవలయును. శిశువుల నిమిత్తమేర్పరచినపాలను వారికివ్వక పోయినచో అది తల్లులకే బాధ. అట్లుచేయుటయనునది కొన్ని లేనిపోనిజబ్బులకు కారణమగుచున్నది. తల్లిపాలు లేనిచోటుల ఆవుపాలు శ్రేష్ఠము. మేకపాలు ఆరోగ్యము, ఉత్తమము. ఇవిరెండును లేనిగ్రామమేదియు యుండదు. గానతప్పక తల్లిపాలు లేని సమయములపై జంతువులపాలు పట్టవచ్చును. డబ్బాపాలు అనారోగ్యమని పిల్లలతల్లు లందరికిని తెలిసినవిషయమేగాన విశేషించి వ్రాయలేదు. బ్రిటిష్‌గవర్నమెంటు యిండియా ప్రవేశించినదాదిగా యీపోతపాలు విపరీతము విశేషించినది. ఇంకను విశేషించుచున్నది.

పిల్లలకు ప్రతిమూడేసి గంటల కొకమారు పాలిచ్చుచుండిన చాలును. పిల్లల యొక్క శ్వాశ కోశశక్తి ననుసరించి వుక్కిరి బిక్కిరిగాకుండునట్లుగా పాలను యివ్వవలెను. ఒక తడవ కెంతసేపు ఎంతపాల నిత్తురో అదేప్రకారము తరువాతను పట్టవలెనుగాని యేడ్చిన ప్రతిదఫా విశేషించి పాలను యివ్వరాదు. పిల్లలేడ్చుటకు అనేక కారణములుండునుగాన పాల నిమిత్తమే యేడ్చుచుందురని తలంచుట పొరబాటు. ప్రతిమాటును పాలనిచ్చుచుండినచో చివరకదే అజీర్ణరోగముగా పరిణమించి బల్లలు మొదలగు రోగములకు మార్గదర్శియగును.

శీతోష్ణస్థితిగతుల ననుసరించి పిల్లల శరీర పోషణ గావించుచుండవలెను. వేసవి కాలమున సాయంత్ర సమయమప్పుడు గాలివీచుచుండినచో పలుచని బట్టలను బనియనుల మోస్తరుగా కుట్టించి తొడగవచ్చును. దేహమును బిగువుగా పట్టియుండు మేజోళ్లనుగాని, బూట్సులనుగాని, టోపీలనుగాని, చొక్కాలనుగాని తొడగరాదు. విశేషము శరీరమునకు గాలి, ఎండ తగులునట్లుగా దుస్తులుండవలెను. చీకటి స్థలముల పిల్లల నెప్పుడును యుంచరాదు. వర్షాకాలమున ఒక మోస్తరు వెచ్చని బట్టలనే తొడగవలయును. విశేషించి నీళ్లుపోయరాదు. జలుబు చేయునని అసలు మాననురాదు. వార లారోగ్య పరిస్థితుల జాగ్రత్తగా గమనించి నీళ్లుపోయు చుండవలెను. శీతకాలమున వెచ్చనివున్ని, ఫ్లానలు, బట్టలను, కంబళులను వాడుచుండవలెను. వెచ్చగాయుంచుటకే యుపకరణమునైనను వాడవచ్చునుగాని అతి జాగ్రత్తగామట్టుకు మసలుచుండవలెను. కొందరు తల్లులు మంచములక్రింద కుంపట్లను వాడుదురు. వాటివెచ్చదనముచే పిల్లలు యేడ్చుచుందురు. తల్లులు భరించినంత వేడి పిల్లలు భరించలేరుగదా! అదితెలియక పాలకోసమేగాబోలని క్రిందకుంపటిమాట యిసుమంతయు యోచించక పాల నివ్వనారంభింతురు. అదియెంత తెలివితైనదో వారే తెలుసుకొనవలెను. వారల యేడ్పులకు యేయేకారణములు అనుమానములుగా తోచునో వాటిని వెంటనే నివారణ చేసుకొనుట ముఖ్యము. చేయికాలిన వెనుక చేయున దేమున్నది?

కొందరు చంటిబిడ్డలు కడుపునొప్పిచే గుక్కపట్టి యేడ్చుచుందురు. అది కడుపు నొప్పియని మొదట తెలియక దిష్టి తగిలెను గాబోలునని దిష్టితీయుదురు. ఆకలి గాబో లునని పాలుపట్టుదురు. పాలకోసమే అయినయెడల అవియిచ్చిన వెంటనే త్రాగి యూరకొందురుగాని అది కారణముగాకున్న నూరుకొను టెట్లు? ఊరకొనక చెప్పగలరా? పాపము యేదియు చేతగాని అజ్ఞానస్థితి. నోరులేనిచిన్న పిల్లల పెంపు అతికష్టము. అట్టి శిశువుల బాధ తెలుసుకొనుటకు అనుభవము, గ్రంథ పరిచయము, విజ్ఞానమేగాని వేరు సాధనములేదు. అతిశమైనరోదన మెప్పుడు గావింతురో వెంటనే కడుపు కాచుట మంచిది. కడుపునొప్పి అయిన గట్టిగానున్న ఆ కడుపు మెత్తపడి బాధ నివారణతో బాటు రోదన మంతరించును. కడుపు కాచుటకు నాగరికతకు సంబంధ మేదియులేదు గాన పిల్లలకు కడుపుకాచుట యుచితము.

నీళ్లుపోయుట బద్ధకించిన చిరాకుచే యేడ్చుచుందురు. గోరు వెచ్చని నీరు ప్రతి దినముగాని, రోజువిడిచి రోజుగాని మితముగా పోయుట మంచిది. సకాలమున స్నానము చేయించకుండుటయు పిల్లల యేడ్పున కొక కారణమే.

దిష్టితీయుట అనునది మనలో అనాదినుండి వచ్చుచుండిన ఆచారమైయున్నది. చిన్న పిల్లలకే గాక పెద్దవారలకు సహితము దృష్టితీసెదరు. చిన్న పెద్దయను విచక్షణ యేల? భగవంతునికే పూరేగింపున కవతల దిష్టితీసి పారపోయుట ఆచారమైయుండ కన్నపిల్లలకు తల్లులు దిష్టితీయుటలో తప్పేమియు లేదు. కొందరు విద్యావతులు దిష్టితీయుటకు సిగ్గుపడుదురు. కొందరు హేళనచేయుదురు. బయటవారు చూచుటే దిష్టిగా తలంచరాదు. సర్వకాలమును చూచుచుండిన యింటివారి కన్నులు సహితము దిష్టిస్వభావము గలవే గాన ప్రతినిత్యము సాయంత్రమున దిష్టితీయుట, పొగవేయుట, మొదలగు ఆచారములను విడనాడక పిల్లల ఆరోగ్యమును మెక్కువగా గమనింతురు గాక.

కొందరు పిల్లలు వెచ్చనిపాలనే గాని త్రాగరు. ఆ యభ్యాసము తల్లులనుండి వచ్చును. ఏకారణముననో పాలు త్రాగక యేడ్చుచుండిన చల్లగా యుండుటచే గాబోలు నని భావించి ప్రతిదఫా అవి వెచ్చబెట్టి పట్టుచుందురు. అప్పుడును త్రాగకున్నతీసి చాల దని యెంచి పంచదారఁ గలుపుదురు. ఈ దురభ్యాసములు వారలకు పుట్టుకతో వచ్చినవిగావు. ఏడుపు కారణమును తెలుసుకొన నేరక అనవసర దురభ్యాసములకు లోను చేయుదురు. వెచ్చబెట్టే యివ్వవలసినచో తల్లిపాలు మాత్రము వెచ్చబెట్టవలదో! అందులో సహితము పంచదార గలుపవలదో! గనుక మొదటినుండి లేని అలవాటులను తెలివి తక్కువచేసి పిల్లలకు మప్పరాదు. ముఖ్యముగా పంచదార మప్పుట గొప్పతప్పు.

చంటిపిల్లల బట్టలను పక్షులుపారు సమయమువరకు బయట ఆర బెట్టియుంచరాదు. "పక్షులుపారుట" యనునది బట్టలమీద రెట్టవేయునను భయమునగాదు. పక్షులు సాయంత్రసమయమున ఆకసమున తిరుగుచు క్రిందనార వేసిన చంటిపిల్లల బట్టలనుచూచినచో, ఆదృష్టిసోకిన మాత్రమున మరి ఆబట్టలు పిల్లల కనుపయోగములుగాన అవితిరిగి వాడఁగూడదు. వాడినచో ఆపక్షిదోషముతగిలి, అనారోగ్యవంతులై, అనేకరోగములకు గురియగుదురు. అవికుదురుట బహుకష్టము. ముఖ్యముగా యీదోషము అనుమానవంతుల నెక్కుడుగా బాధించుచున్నట్లు చూడనగును.

మూత్రములోనానిన గుడ్డలను పొడిగుడ్డలు లేకగాని, బద్ధకముచేగాని ఆరవేయక పిల్లల నేడ్పించుచుందురు. అట్లువేయనిచో ఆమూత్రోపరిభాగమునుండి ఒకవిధమైన దుర్గంధము బయలువెడలి తల్లి, పిల్లల, నిద్దరిని అనారోగ్యవంతులనుగా చేయును. మూత్రములోపడుకొనిన శిశువులపిరుదులు చిన్నచిన్నకురుపులకు గుఱియై, దురదలచే యేడ్చుచుందురు. వాటికి పసుపునూనె కలిపి తరువాత మందుతయారు చేయుదురు. గాని ముందుగా జాగ్రత్తపడిన యుత్తమముగదా!

పిల్లలు బాగుగ గాఢమైన నిద్రపోవలయునని మసలునీళ్లనుపోసి వారల శరీరమును చెఱతురు. అది చాలతప్పు. ఒకప్పుడు ఆ వేడికి వారలకు ఊపిరి సహితము ఆడదు. విశేషముగా నిద్రపోవుటయు ఆరోగ్యమునకు భంగకరమే. గాన గాఢ నిద్ర పిల్లలు చెంద వలయునని తలంచుట తల్లులతప్పు. గాఢనిద్రవల్ల సోమవచ్చును. "బాలానాంరోదనం బలమ్" అని కొందరు మూఢులు ప్రత్యేకము రోజుకు గంట రెండుగంటలు నిర్ణయముగా శిశువులను యేడ్పించుచుందురు. ఆనిర్ణయము, నిర్ణయాతీతమై తమకేగాక పొరుగువారికి సహితము వినుగుజనించును. పిల్లల మూలమున అటువంటి చెడ్డమాటలను యితరులవలన వినకుండునటుల వారల ఆరోగ్యమున కనుగుణముగా తల్లులు మెలంగుచుండిన యుచితము. భయంకరములగు వస్తువులను పిల్లలకు చూపరాదు. పళ్లురాని సమయములో గట్టివస్తువులు చేతికియ్యరాదు.

ఖరగ్‌పూరు. దేవరాజు పద్మావతి.

కాంతా-కనకములు

ముద్దా విశ్వనాథము గారు

వీటువ్మకడుపు బంగారమయిన శాస్త్రిలు, ఎంతనుభవంమీద సంపుటీ చేశారో గాని, తరిచి తరిచి ఆలోచిస్తున్న కొద్దీ మహాచిత్రంగా తోస్తున్నాయి ఈ రెండు ముక్కలున్నూ. మానవ జీవితమంతా ఈ రెండు పదాల్లోను యిమిడ్చారు పెద్దలు. వినడానికి చాలా ఆనందంగా వున్నాయి. ఉచ్ఛరించడమునకు యింపుగా ఉన్నాయి.

'కాంత'—అన్నారు. అంటే ఆడుది అని అందరికీ తెలుసు. "అబ్బాయీ! నీకు పెళ్లిట్రోయి" అని చూడండి, అయిదేళ్ల పిల్లాడితోటి. వాడికేం తెలిసిందో, ఏమిటో కాని, మనస్సులో ఒకవిధమైన ఆనందం, సిగ్గుతోటి ముసిముసినవ్వు నవ్వుకుంటూ తలవంచుకొని "పోదూ" అంటూ జవాబివ్వకుండా గిరుక్కున పారి పోతున్నాడు. ఆకోమలమైన వయస్సులో వాడేమనుకొని ఉంటాడో ఆలోచించండి. తనతోటి ఆడుకో డానికి నేస్తం మరొకళ్లొస్తారు గదా అని తలచి వుంటాడు.

ఈ కాలంలో తరుణవయస్కుడైన బ్రహ్మచారి విద్యార్థిదశలోనే స్వానుభవంగా స్త్రీ విషయకమైన సంగతులు అనేకం అవలీలగా తెలుసుకుంటున్నాడు. "Life is blank without a mate" మొదలైన ఇంగ్లీషు వాక్యాలు కృషిచెయ్యగా సహచరురాలిని సంపాదించాలనే గాఢాభిప్రాయం కలుగుతూంది. కాని పాశ్చాత్య పద్ధతి అనుసరించాలనే సరదాచేత పెళ్లిమాట కదిపినప్పుడల్లా "మా **Principal** చూడు **45 years** ఉన్నాయి. ఇంకా **bachelor** గానే ఉన్నాడు. ఈ **Summer vacation** లో పెళ్లి చేసుకుంటాట్ట. ఆయన £ 2000 లు లండన్లో బ్యాంకులో వేశి ఉంచినాడట. నాకు **earning capacity** వచ్చేదాక ఈ **topic** నాదగ్గర **move** చెయ్యకు" అని పైకి అంటూంటాడు.

భార్య వియోగమై, సంతాన హీనుడై, ఎనిమిదో పదినడుస్తూన్న శాస్త్రిల్లుగారు "ఎల్లాగయ్యా మరి, 'అపుత్రస్యగతిర్నాస్తి' అన్నారు. ఏయీడుదో కుర్రదాన్ని కట్టుకుని ఒక్కనలుసుని కని నా పేరును భూమి మీద పాకేస్తే వంశక్షయం కాకుండా ఉంటుంది. ఈ ఇల్లూ గట్రా చూసుకుంటాడు. నాకు సంసార పూచీ వదలి పోతుంది" అని విలపిస్తున్నాడు.

కనుక ప్రతివాళ్లూ "కాంత" కావాలనే కోరుతున్నట్టుంది. అందరికీ అవసరవనే తోస్తూంది. జీవితంలో, సాలుకి నాలుగు రూపాయిలు పంపి అనేక చిత్రములతో "గృహలక్ష్మి" పత్రిక తెప్పించుకో గలం గాని, నాలుగు వేల రూపాయిలకిమ్మత్తు కనకం యిచ్చుకున్నా అనుగుణ్యమయిన గృహలక్ష్మి లభ్యపడు తుందా అని సంశయం. ఈ సంగతి అల్లా ఉంచండి మళ్లావద్దాం.

మన వాళ్లన్న ముక్క ఏమిటి? రెండోది—"కనకం"—అపుడు పుట్టిన బిడ్డకూ కూడా తెలుసు, దీని అర్థం, విలువానూ. దీనిని చక్కగా నిరూపించాడు, ఒక ఆధునిక కవి ఈ క్రింది పద్యంలో.

గీ. కలుషభూయిష్ఠమగు కలికాలమందు
జనవశీకరణైకసాధనము ధనము
గాని, బుద్ధియుఁ గులము యోగ్యతయుఁ గావు!
ధరను ధనమొండె ప్రత్యక్ష దైవతంబు!

ఈ ధనంయొక్క ఆవశ్యకత క్రింది పద్యంలో నేర్పుగా పొందుపరుపబడింది.

సీ. పరిణయమును ధ్రువ పఱచుటకర్థంబు,
పెండ్లాడుకొనుటకు విత్తగరిమ
పిదప గర్భాధాన విధికి విత్తము, పురి
టికి నామకరణంబునకును డబ్బు,
బిడ్డకుఁ జదువు చెప్పించుట కర్థంబు,
పెంచి పెద్దను జేయ విత్తరాసి,
క్రతువుల నర్థంబు, వ్రతముల విడిముడి,
సన్యాసిభిక్షకు స్వాపతేయ,
గీ. అపరకర్మంబులను ద్రవ్యమ్ము, పవల మాని
కావళులను హిరణ్యంబుగాదె
నవ్వుటకు నేడ్చుటకు ద్రవిణంబువలయు

* *

కనక తెల్లవారింది మొదలు పొద్దు గుంకేదాకా ధనం. పుట్టింది మొదలు చచ్చేవరకు ధనం. బతికున్న వాళ్లు దేవులాడ్డం బాగానే వుంది. మాదిగ భూషడు డప్పు వాయిస్తుంటే దెబ్బదెబ్బకి "ధనం, ధనం" అని మోగుతుందుట ఆ ప్రాణంలేని చర్మంకూడా. ఇటువంటి ధనంకోసం ప్రతివాళ్లూ ఆలోచిస్తున్నారు, ఉపాయాలు. ఈ సాధనాలేవిటో, ఎంతవరకు వుపచరిస్తున్నారో ముందెప్పుడేనా తెలుసుకుందాం.

ఈ సందర్భంలో "కాంతాకనకములు—సుఖ దుఃఖ భాజకములు" అని ఒకమాట విసిరినారు పెద్దలు. "కనకం" అంటే ఎక్కడలేని ఉత్సాహం తెచ్చి పెట్టుకుని భుజాలెగరేశినాం. "కాంత" అంటే చంకలు కొట్టుకున్నాం. "సుఖం" అనేటప్పటికి ఆనందంలో మునిగిపోయాం. ఆఖరుముక్క పలకడానికే అసహ్యంగాను, భయంగాను ఉంది. "దుఃఖం" ట. ఈ మూడింటిని కుడిచి పెట్టుతూ ఆఖరున ఈ మాట తగిలించాడు దిక్కుమాలిన దేవుడు. లేకపోతే ఎంతో హాయిగా ఉండివుండుం. ఈ సంగతేవిటో కాస్త విమర్శిద్దాం.

వెనక యేమన్నాం? "ఎంతసొమ్ము వెచ్చించినా, అనుగుణ్యమయిన కాంత దొరుకుతుందా" అని. ఇప్పుడు తెలుసుకునే ముఖ్యాంశం యిది. మనదేశంలో ఉన్న యిన్నికోట్ల ప్రజలలోను "అనుకూలదాంపత్యం" ఎందరిలో ఉంది? అనగా, నిష్కల్మషమైన ప్రేమతో 'చిలకా గోరింకల్లాగు' వుండే దంపతు లెంతమంది? పెళ్లి అయినంత మాత్రాన్న భార్యాభర్తలు ఇష్టాగోష్ఠిగా ఉన్నారని ఎవరైనా నిర్ధారణగా సాహసించి చెప్పగలరా? "లేదు, లేదు" అని ఆకాశవాణి గంభీరంగా పలుకుతూంది. ఈ సంగతి ప్రతిదంపతులకూ తెలుసును, మనస్సుల్లో అయినా. Platforms మీద బల్లగుద్ది lectures ఇచ్చే Social Reformers అనే వారికి స్వానుభవమే. దేశోపకారం కోసం సభలలో గర్జన వాదములు చేసేవారికి గోచరమే. అయితే యేం. అందరూ గణపతి బొజ్జులో వేలెట్టి, తేలుకుట్టినా మర్యాదకోసం ఏమి యెరగనట్టుండక తప్పదు. ఇందుకు కారణాలు ముందు బోధపడతాయి.

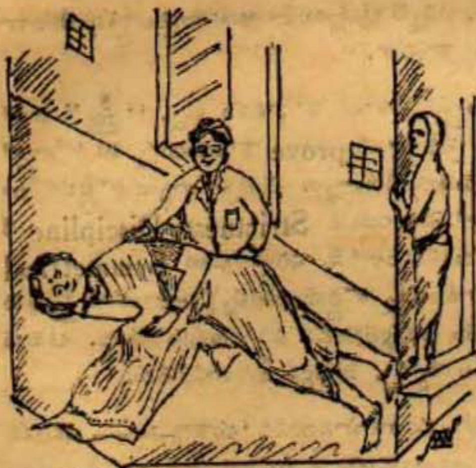
ఈ "కాంతాకనకములు" దుఃఖభాజకము లెట్లానో కొంచెం తెలుసుకుందాం. దుఃఖం ఎప్పుడువస్తుంది మనిషికి? బాధకలిగితేను. 'బాధ' అంటేయేమిటి? తనకు హితవుగాని హాంశం. చిన్నబిడ్డ అకలివేస్తే ఏడుస్తాడు. యువకుడు పరీక్ష Fail అయితే ఆత్మహత్య చేసుకుందామా అన్నంతవరకు మనస్సులో కుందుతాడు, పరీక్ష Pass అయినవాడికి ఉద్యోగం దొరక్కపోతే మనశ్చింత. నౌకరి దొరికినవాడికి పనివత్తిడివల్ల వ్యాకులత. లుబ్ధుడుకి ఒకదమ్మిడి ఖర్చుపెట్టాలంటే ప్రాణకంటకం. బ్రహ్మచారికి పెళ్లికోసం దేవులాట. గృహస్థుకి ఎల్లాగురా బాబూ ఈసంసారం యీదడం అనిపెనగులాట. కొడుకులుంటే కూతుళ్లు లేరని ఆలాపన. కుమార్తెలుపుట్టితే అల్లుళ్లకోసం చింత. భూస్వాములకి తాలూకాబోర్డు ప్రెసిడెంటుషిప్పు నెగ్గకపోతే నిద్రపట్టదు. కోడిపందెముల్లో ఓడిపోతే అదోవిచారం. ఈవిధంగా ప్రతిస్థితిలో ఉంటున్న ప్రాణికీ, ఏదోవిధమైన బాధఉండక తప్పడంలేదు.

ఇప్పుడు మనము ప్రస్తావించుతున్న "దాంపత్య" విషయంలో ప్రతిదినము మనకు గోచరమవుతున్న సాధకబాధకాలేవిటో ఆలోచిద్దాం.

పొద్దున్న 8 గంటలకి అదరాబాదరా అని ఉడికీఉడకని మెతుకులు నోట్లోవేసుకుని వెళ్లిన అయ్యగారు ఆఫీసులో దొరగారిచ్చినతిట్లు మారుమాటలేకుండా జేబులో వేసుకుని, చచ్చిసున్నమై, మధ్యాన్నం టిఫీనులేక కళ్లు లోతుకిపోయి, గుక్కెడు మంచినీళ్లచుక్కలు భార్యచేతితో యిస్తే ఆనందంపడి దప్పితీర్చుకుందామని చప్పుచప్పున యింటికివెళ్లబోతూంటే, దొడ్డిగుమ్మందరికి వచ్చేటప్పటికే కొంపలోవినబడుతున్నాయి పెద్దకేకలు. భర్తగారు కుడికాలు గుమ్మంలో పెట్టేసరికి భార్య అందుకుంది "ఏమండోయ్, మీరు వీళ్లమీద కేసుపెడతానని వొట్టు పెట్టుకుంటేనేకాని నేను నూతులోపడతాన"ని అరుస్తూ

వస్తూంది. భర్తకు యిదివరకున్న దాహం ఏమయిందో! ఆఫీసులో పడిన ఆయాసం ఈసందర్భంలో కనుపించనే లేదు. ఇన్నింటినీ మించిన కొత్తబాధ ప్రవేశించింది. "ఏమిటి? సంగతి" అన్నాడు వణుకుతూ భయంతోటి. "నేను మొదటే చెప్పాను, మీబూడిద గుమ్మడికాయ మాపాక నీడకి పాకుతూందని, అప్పుడూరుకుని తీరా ఇప్పుడు మానడికుప్పమీదికెక్కి యిల్లుధ్వంసంచేస్తే, మేమేనా అంత చేతకాని వాళ్లం. పైగా, మడుసుమీద కాయలు కనబడ్డంలేదని ఇదోకవాదా? అని ఈరీతిగా పొరుగువాళ్లతోటి పేచీపడుతూంది యిల్లాలు.

ఒక పంతులుగారు పకోడీలు, కారపటుకులు పొట్లాలు కట్టించి జేబులో పెట్టుకొస్తున్నాడు, భార్యకోసం, ఆఫీసునుంచి వచ్చేటప్పుడు, తమాషాగా ఊరించి యిద్దామని ఆయన అభిలాష. ఆవిడ ప్రతిదినంవచ్చి "ఇవ్వేళ నాకేం తెచ్చా"రంటూ జేబులు తడవడం మామూలు. నేడదేమో వసారాలో పట్టె కింద పడుకుంది, పంతులు వచ్చేసరికి. మెల్లిగా బుజంతట్టి 'శెమ్మని' బుజ్జగిస్తున్నాడు. కాళ్ళపు పూరుషుని తారాజువ్వలాగు లేచిందావిడ. "ఇదిగో ఇదే చెప్పడం, మీ అమ్మయినా ఉండాలి, నేనైనా వుండాలె, ఈ యింట్లో. ఏదో వకటి సెటిల్చెయ్యం డిప్పుడు. ఆవిడను వేరుచెయ్యడానికి శక్తిలేకపోతే ఈ సాయంత్రం బండిలో దిగబెట్టెయ్యండి నన్ను పుట్టింటికి. ఈ మాత్రం చక్కబెట్టుకో లేనివాళ్లు పెళ్లియెందుకు చేసుకోవాలి?" అని పట్టుపట్టి యేకరువు పెడుతూంది.

ఈదృష్టాంతద్వయం సంసార సముద్రములో ఒక్క రేణువు. గృహచ్ఛిద్రాల్లో లెక్కకురానిది. Civilised and educated circles లో జరిగే తమాషాలు మహా refined గాను delicate గాను వినోదంగా వుంటాయి. Mrs. గారు acquaintance తో discourse చేస్తుంటే పంతులుగారు surprise visit. కొందరు అన్నీచూస్తూ ఏమీ తెలియనట్టుండి, పైకి మాత్రం chastity ని గురించి lectures కొడ్తారు. 80 యేళ్లు గడచిన నాలుగో పెళ్లి retired officer కూడా వీర్య స్తంభనముకు యేమయినా ప్రశస్తమయిన లేహ్యం దొరుకుతుందేమో అని పత్రికలలో ప్రకటనలు వెదకుకుంటాడు. పాపం, చేతులు వణుకుతూ నెరిసిన వెంట్రుకలు కనబడకుండా వారానికి రెండుసార్లు hair dye వేసుకుంటాడు. కాంతని సంతోషపెట్టాలనే భ్రాంతిచేత. ఈ విచిత్రచిత్రాలు ఏకరవు పెట్టితే ఎన్ని పత్రికలైనా ఎంత కాలమయినా చాలవు!

దీనికంతా కారణమేమిటి?

తరచుగా చర్చింపబడుచున్న విషయాలు, స్త్రీవిద్య లేకపోవడం, అతిబాల్యవివాహాలు, కన్యాశుల్కం. వరవిక్రయం, వగైరా అననుకూలదాంపత్యానికి కారణాలతో చెవులు గింగురుమంటున్నాయి.

పురుషులకంటెకి 'స్త్రీ' యొక్క అద్భుతమహిమ గోచరమవడంలేదు. స్త్రీపురుషులన్నారు. భార్యాభర్తలు-తలిదండ్రులు-పార్వతీ పరమేశ్వరులు-లక్ష్మీనారాయణులు-ఇంగ్లీషులోకూడా Lectures ఇచ్చేటప్పుడు 'Ladies and Gentlemen' అని Address చేస్తారు. చూశారా యెవరుముందో! కనిపెట్టండి స్త్రీయొక్క ఘనత. రైలులో Female Compartment ఏర్పరచారు. ప్రదర్శనాలలో "స్త్రీలకు ప్రత్యేకస్థలం" బొమ్మలాటకడితే, సంబంధంలేనివాళ్లు ఇకిలించుకుని "ఒరేయి, నీకుబుద్ధిలేదూ? చుట్టపొగవదుల్తావ్, ఆడవాళ్లు కనపడ్డంలే" అని స్త్రీలపక్షాన్ని వాదించుతారు. సినిమాకు వెళ్లేటప్పుడు మొగాళ్లు తొడతొక్కిట్లో ఊపిరాడక దేవుళ్లాడుతుంటే, ఎన్నిటికెట్లయినా అణుమాత్రం శ్రమలేకుండా (తమ ఆధిక్యతను చిరునవ్వునవ్వుతుంటూ) చిటుకలో తెస్తారు కాంతలు.

కాంత ఆధిక్యత తెలిసికోనగలిగినప్పుడే మగవానికిముక్తి, దేశానికి బాధావిముక్తిన్నీ. "స్త్రీ" మహాస్వరూపమని పెద్దలువాడినదపోశారు. సరే, శాస్త్రాలన్నీ ప్రక్షిప్తాలని prove కాబడుచున్న ఈ రోజుల్లో మనకాగొడవొద్దు. స్త్రీయొక్క ఆధిక్యత ప్రత్యక్షంగా కనిపెడుతునేవున్నాం. ఎంతప్రగల్భాలు కొట్టేవాడైనా గల పురుషుడైనా స్త్రీ అరచేతిలో పిచ్చుకే. ఆఫీసులో చెలాయించే Strictness, Discipline కి యిక్కడ exception చెప్పవలసిందే. పాఠకులారా! మనశరీరంలోనే ఇరుప్రక్కలు Symmetrical గా లేవే? కుడిచేతికున్నంత బలం ఎడమచేతికేదీ? (పుర్రచేతివాటంవున్న కొద్దిమందికితప్ప). అలాంటిది స్త్రీపురుషులు సమానంగా ఎట్లావుంటారు? అన్నివిధములా, కాంతయే ఆధిక్యతగలదని నిర్ధారణవుతునేవుంది. ఆమెకు తన అభీష్టంనెరవేర్చుకో గలిగిన సామర్థ్యంవుంది. ఆమెకుగల స్వేచ్ఛ, బాధ్యత మగవానికిలేదు.

జన్మం తరించాలంటే కర్తవ్యమేమిటి మరి, పురుషుడికి? సంసారసాగరానికి 'చుక్కాని'— ఇహపర సౌఖ్యదాయిని—మోక్షసాధకం అయిన "గృహలక్ష్మి"ని లోబరుచుకోవలె. అధికార ప్రమత్తత ప్రలాపంచే గాదు. భయపెట్టికాదు, బెదరగొట్టికాదు. ఇష్టప్రవర్తనవల్ల—సరియైన జ్ఞానవికాసం కలగచెయ్యడంవలన—తనమనస్సు కనిపెట్టి కాంత చరించేటట్లు పురుషుడు తరఫీదు చెయ్యడంచేతను. దీనిపేరే "మనస్తత్వశాస్త్రం (Psychology). ఇదియే మనోవికాసం అభివృద్ధిచేసి సంసారసుఖంచే కూర్చేది. మనుష్యునిజీవితం సార్థకం చేసేది. ఈమహిమ కొందరికి పుట్టుకలోనే యిమిడివుంటుంది. కొందరికి స్వానుభవంగా తెలుస్తుంది. దీని ఆధిక్యతనుగురించిన వివరాలు మరొకప్పుడు తెలుసుకుందాం.

భర్తను సుఖపెట్టగలిగిందీ, మెప్పింప గలిగిందే "స్త్రీవిద్య". పురుషుని కిష్టంలేనపుడు భార్య Vakil పనిచేసి నెలకు రు. 500 లు తెస్తేమాత్రం యేంసార్థకం? మనోభేదాలతో సంసారం ముందు కొస్తుందా? మద్రాసులో blocks తయారుచేసే మామిత్రుడున్నాడు. అయన భార్య విద్యావతికాదు. B.A. degree సంపాదించలేదు. అభ్యాసంచేత భర్త యిచ్చిన pencil sketches ink చెయ్యడం, బ్లాకులు తయారుచేసే process చక్కగా అలవరుచుకుంది. ఆయన కూతురున్నా అదే మాస్తరు. చదువరులారా! ఆకుటుంబము యొక్క సౌఖ్యంవర్ణించడానికి యెవరితరం? పురుషునికి కుడిచెయ్యిగావున్న అటువంటి నారీమణులు గదా "స్త్రీ రత్నము"లండానికి తగినవారు!

ఈ మన స్తత్వ పరిశోధనాజ్ఞానం సహజంగా కలగవలసిందే. లేదా స్వానుభవంగా తెలుసుకోవలసిందే. School లో ఉపాధ్యాయులు బోధించరు. భార్యాభర్తలు ఒకరినొకర్ని కనిపెట్టి ఒకరు నడిచినప్పుడే సంసారసుఖం. "కాంత" అనుగుణ్యంగావుంటేనే కాయకష్టాలుపడి ఆర్జించిన "కనకం" సార్థకంలోకివస్తుంది. పాశ్చాత్య నాగరకతా ప్రభావంవల్ల తాత్కాలికంగా కలుగుతున్న మార్పులు, శాశ్వతం అనుకో కూడదు. మనం "భారతీయులం" అని జ్ఞాపకముంచుకోవాలె. హిందూ దేశపుస్త్రీలంతా నల్ల జెండాలుచ్చుకొని బయలుదేరి "సైమన్—go back" అని గోలుపెట్టినంత మాత్రాన్ని సంసారసౌఖ్యం గలగదు. "ఇంట గెలిచి రచ్చగెలవ మన్నారు." "Back to our old simple Hindu life" అనిభారత స్త్రీలంతా పురుషులిని గోలుపెట్టవలె. "Oh! you luxuries! We do not want you" అని emphaticalగా క్రియారూపకంగా బహిష్కరించాలి. పురుషుని లోపాలు నియమంలో కట్టు పడతాయి, కాంత గట్టిగాతలుచు కుంటే. కాంతకు స్వేచ్ఛ ఎంత ఎక్కువో, అంతకు ఎన్నోమడుగులు బాధ్యత వున్నది. సంసారం "సుఖ" భాజకంగానీ "దుఃఖ" భాజకంగాని చేసే వ్యక్తి స్త్రీలోనే అంతర్యామితమైవుంది. "కనకం" సార్థకంచేసినా వ్యర్థంచేసినా ఆమెకోరకే. సంసారం చక్కగానడవడం, దేశం బాగుపడడం "స్త్రీ" ఇష్టానిష్టాలలోవుంది. కనుక ఎప్పుడును స్త్రీని రంజింపచేయ్యడానికే అన్ని విధములా పురుషుడు ప్రయత్నించాలె.

గాంధిగారి స్వీయచరిత్ర చదివినంతమాత్రాన ముక్తిలేదు. మనస్వీయచరిత్రం మనంచదువుకోవాలి. ఒక్కొక్కళ్లు చిన్నతనంనుంచీ చేసినమంచిపనులు, లోపాలు నెమరుకితెచ్చుకోవాలె. దాన్నిబట్టి ముందుజీవిత కర్తవ్యం నిర్ణయించుకోవాలి. ప్రతివారున్ను సత్యాన్వేషణంతో 'మన స్తత్వ పరిశోధన' మొదలెడితే ఇవుడు జరుగుచున్నన్ని ఘోరాలుండబోవు. 'అనుకూల దాంపత్యాలు' తప్పక అమరుతాయి. నేడే ఈనియమ మే-మన్నుకాస్త నిశ్చలంగావుంచుకుని న్యాయపరిశీలనతో ఆలోచించితే కొద్దిరోజులకే మనలోమార్పుకలిగి తీరుతుందని ముమ్మాటికే చెప్పవచ్చు. అప్పుడే 'కాంతాకనకములు' సుఖభాజకములవుతాయి. అంతా మన చేతిలోపని, మరికొన్ని ముఖ్యాంశాలు వివరంగా విమర్శిద్దాం ముందు. ఇప్పటికి శెలవు మరి!

మేలుపాక. ముద్దా విశ్వనాథం.

బాల్యవివాహ సమస్య

శ్రీమతి గుంటూరు రాజామణిగారు

శ్రీహరవిలాస శారదాగారు సామ్రాజ్య శాసనసభలో బాల్యవివాహ నిషేధ చట్టమునుగురించి వారి యభిప్రాయములను పత్రికలద్వారాచర్చచేసిరి. మన సాంఘిక మతాచారములు చాలదుస్థిలో యున్నవనుమాట యెల్లరకును తెలిసినవిషయమే. పూర్వాచార పారాయణులీ విషయమున, మార్పులను, నిరోధింప ప్రయత్నించుట సహజమే. కాని విద్యాధికులు, రాజకీయ వేత్తలు, ప్రజాప్రతినిధులు, ముందంజవేయుచు నీవిషయమును నిరోధించుట మిక్కిలి సంతాపకరము. దేశమున అన్నిపక్షముల వారును శాసనవిషయమున చర్చించి తమ యభిప్రాయము వెల్లడించుచున్నారు. ఈ విషయమున స్త్రీలు ముందంజ వేయుచున్నారు.

ఈ సమస్య హిందూజాతులలో అల్పసంఖ్యాకులగు బ్రాహ్మణవైశ్యజాతులకే సంబంధించియున్నది. వీరు హిందూదేశ జనసంఖ్యలో నూటికి 3-వ వంతుగా యున్నారు. మిగిలిన 97 మందికి అంత నిర్బంధముగా కనబడలేదు. శ్రీశారదాగారు బాలికకు 14 సం॥ లోపునను, బాలునకు 18 సం॥ లోపున వివాహము చేయకూడదని శాసనము తెచ్చిరి.

ఇప్పుడు మనదేశములో కొన్ని భారతసంస్థానములు బరోడా, మైసూరు, భరతపూర్, మండీ, కాశ్మీరము, రాజకోట సంస్థానములు యీచట్టము అమలులో బెట్టినవి.

ఈ సమస్య అన్నిపక్షములవారును, అన్నిజాతులవారును ముఖ్యముగా బ్రాహ్మణ వైశ్యజాతులవారును, యిదివరకే కొన్నిమార్పులను చేసియుండిన, యిది శాసన సభయందు రానేరదు. సతి (సహగమనము) కేవలము శాసనమువల్ల అంతరించలేదు. ఆ హీనదుస్థితి, హైన్యదశ, హీనదురాచారము నల్ల అంతరించినది. అట్లనే యీకాలమున యీ బాల్యవివాహముకూడ యీహీన దురాచారమువల్ల పోవచ్చునుగాని యెవ్వరు ప్రధాననాయకుడు లేనందున ముందంజ వేయలేకున్నారు. కాబట్టి శాసనముగా మారిన

అన్నిజాతులవారును నిరాటంకముగా ఒప్పుకొందురు. బాల్యమున వైధవ్యము అనుభవించుటకన్న "సతి"యే మేలని నాయభిప్రాయము. వారికి పునర్వివాహము శాసనముగా నుండిన చాలసమంజసముగా యుండెడిది.

ఈ బాల్యవివాహములవలన బాలవితంతువులసంఖ్య మరింత హెచ్చుగుచున్నదని చెప్పుట అతిశయోక్తి కానేరదు.

అయినను బాల్యవివాహ దురాచారము అన్నిమతములవారికి అన్నిజాతులవారికి యుండిన సహగమనమువలె హీనదురాచారముగా నుండును. ఒక్క బ్రాహ్మణ వైశ్య జాతులకే (?) చెందియుండుటవలన, తదితరజాతులకు దురాచారముగా నవకాశములేకపోవుటవల్లను, యీఅల్ప సంఖ్యాకులకేకదా యని యెవరిమట్టుకు వారూరకొనిరి. అందునుండి యీదురాచారము యింకను యీజాతులలో యుండుట తటస్థించినది.

ఈ దురాచారము పూర్తిగనశించుటకు యిక ఎన్నియేండ్లు పట్టునో తెలియదు. కాబట్టి యిప్పుడు శాసనముచేసిన యెడల ముందుతరముల వారైనను బాగుపడవచ్చును.

ఈ నవనాగరిక ప్రపంచములో (మనదేశముతప్ప) బాల్యవివాహములు లేనేలేవు. రజస్వలానంతర వివాహములే అవలంబించియున్నారు. గనుకనే దేశములు సర్వ విధముల అభివృద్ధిపొందుచున్నవి. మనము ప్రపంచములో అల్పసంఖ్యాకులమై నప్పటికి మనఆచారము మంచిదనిచెప్పుట అవివేకము.

మనజాతులు తదితరదేశములతో అభివృద్ధి పొందవలయునన్న యీదురాచారము పూర్తిగా శాసనమువల్ల నయినను నశింపజేయవలెను. ఎంతత్వరితముగ శాసనముచేసిన అంతశ్రేయస్కరము. 15 సం॥ లోపుగల బాలికలు 2½ లక్షమంది వైధవ్యము ననుభవించుచున్నారు. బాల్యవివాహములవల్ల గలుగువిపత్తు చాలఘోరము. వివాహ మొనర్పవలెనను నిర్బంధమువలన తల్లితండ్రులు వరాన్వేషణముకొరకు చాలతొందరపడి అప్పుడు తటస్థమైనమేబాలునికో యొకనికిచ్చెదరు. ఈ యవకాశము కొందరు గుర్తెరిగి కాబోలు వరులు గొప్ప కట్నముల గోరుదురు. విధిలేక తల్లితండ్రులు తమ ఆస్తిని అమ్మియో, అప్పుల గొప్పజేసియో వరకట్నములు యిచ్చుకొనవలసి వచ్చుచున్నది. అందువలన ఎన్నియో

కుటుంబములు శిథిలమైపోయినవి. ఈప్రౌఢ వివాహపద్ధతి భారతజాతికి తరుణోపాయము వంటిది. అందువలన తమ కుచితమైనవరుని సంపాదించుటకు వారికి కావలసినంత అవకాశము లభించును.

52 సం॥ వృద్ధబ్రాహ్మణుకు 10 సం॥ పసిపాపను పరిణయమాడి ఆమె శీఘ్రముగ ఋతుమతి కావలయునని తీవ్ర ప్రయత్నములు గావించెనని యిటీవలనే "సమదర్శిని" పత్రికయందు గాంచినాము. ఆతని కృత్యములు హిందూ ఛాందస సంఘమునకు తప్పుగా కనబడ లేదు కాబోలు! ఆపసికూనకు ఎంత శీఘ్రముగా వైధవ్యమబ్బునో చదువరులూహించెదరు గాక! ఒకవేళ కొమరులను కన్నను వారు ఎంత దుర్బలులో కూడ తెలియనగును.

వైద్యుల అభిప్రాయము కూడ బాల్య వివాహములవల్ల చాలకీడు దేశమునకు వాటిల్లుననియే.

బాల్య వివాహ నిషేధమువల్ల కొంతవరకు వితంతువుల సంఖ్య తగ్గును.

ఇక శాస్త్రములు రజస్వలానంతర వివాహముల నొప్పుకొనియేయున్నవి. ఇది నిర్వివాదాంశము. అయినను యీదురాచారము ఎట్లువచ్చెను? మహమ్మదీయ కాలములో జీవితాశయములు చాలమెండుగ నుండెను. అప్పటి ప్రభుత్వమున, ధనము, జీవితములకు నిలుకడలేక ఎప్పుడు ఏ విపత్తువచ్చునో అని భీతిచే తల్లి తండ్రులు తమ బిడ్డలకు శీఘ్రముగ, వివాహముచేయ నిశ్చయించిరి. బ్రిటిషుప్రభుత్వమున యీ క్రూరాచారము యింకను నుండుట అసమంజసముగా యున్నది.

మనువు ప్రౌఢవివాహముల నాటంకపరుప లేదు. రజస్వలానంతర వివాహము శాస్త్ర సమ్మత మనికూడ నుడివెను. ఆయాకాలపు ఋషులు ఆయాకాలమునకు అనుకూలముగ శాస్త్రములు రచించిరి. పరాశరుడవి యొప్పుకొన లేదు. మనువు పూర్తిగ నొప్పుకొనెను. మన దేశమునకు, మనజాతికి, మనమతమునకు, మననాగరికతకు, నెంతయు కళంకమును ప్రసాదించు భారతశక్తినంతయు పీల్చిపిప్పి చేయుచున్న బాల్యవివాహములు అమూలాగ్రముగ ఛేదించుటకు ప్రయత్నింపవలయుగదా!

ఇకశాస్త్ర వాదములకు అంతములేదు. ఒకస్మృతిలోయున్న విషయము మరియొకదానిలో నుండదు. స్మృతులకు అనేకవ్యాఖ్యానములు గలవు. ఒక పండితుని వ్యాఖ్యానము యింకొక పండితునికి సరిపడదు. శాస్త్ర విషయములు అన్ని కాలము వారికి నిర్బంధపరచి

యుండ లేదు. ఆయాకాల పరిస్థితుల కనుగుణ్యముగా ఆయాకాలపు ఋషులు వ్యాఖ్యానములు వ్రాసియున్నారు. ఆకాలము వేరు, యీకాలము వేరు, ఆకాలములోలేని సాంఘిక పరిస్థితులు ఎన్నియో నేడుగలవు. అప్పటి ఆచారములు సాంప్రదాయములు వేరు; నేటి మన ఆచార సాంప్రదాయములు వేరు. మానవుడు వృద్ధిగాంచుచున్నాడు. అతనితో సాంఘిక పరిస్థితులన్నియు పరిణామము నొందుచున్నవి. స్మృతులు, శృతులు, శాస్త్రములన్నియు తాముచెప్పినటులనే నడుచుకొనవలయునని యెన్నటికిని నిర్బంధింపజాలవు.

ఇప్పుడు బ్రాహ్మణ సంఘములలో అక్కడక్కడ చాటుచాటున రజస్వలానంతర వివాహములు చేయుచున్నారు. పూర్వకాలమందు కూడ రజస్వలానంతర వివాహములుండెడివి.

భారతదేశము ప్రేమాధారమైన అనుకూల దాంపత్యమున కెంతేని ఖ్యాతినార్జించియున్నది. భారత నారీమణులు తమ హృదయాధినాదు లెంతటి కష్టములయందినిడి యున్నను, ఎట్టి హైన్యదశయందున్నప్పటికి తాము మనసార వాంఛించిన వారలనే పరిణయమాడిరి. రాణి సంయుక్త పృథ్వీరాజును వరించి తండ్రివలదనినను ఆయననే పెండ్లియాడి పుట్టినింటికిని మెట్టినింటికిని ఖ్యాతిదెచ్చుచు కాపురముచేసి తుదకు భర్తకై రణరంగమున ప్రాణములు వీడెను.

1850 సం॥ బాసుగారు రజస్వలానంతర వివాహములు సామ్రాజ్య శాసనసభలో పెట్టి శాసనముగా చేయలేదా? స్త్రీ పునర్వివాహచట్టపు బిల్లుపెట్టినప్పుడు శాసనముగా యుండలేదా? అట్టి సాంఘిక చట్టములయందు ప్రభుత్వమువారిని మనమే యిదివరకు జోక్యము కలుగు చేసికొనినప్పుడు యిపుడేల యీశారదాగారి వివాహచట్టమునకు మనము ఆటంకపఱచవలెను. శ్రీశారదాగారి బిల్లునకు నిర్బంధ శాసనముకూడ కలదు. అట్టివి నిర్బంధించకూడదని మరికొందరు చెప్పుచున్నారు. గాని మన సాంఘికాచారములు అట్టి నిర్బంధ దశలోనేయున్నవి. నిర్బంధముచేసినగాని యీ దురాచారము నశించదు.

నీటివైద్యము

జలమువలన ననేకరోగములు నయమగును. సమస్తరోగములు జలమువలననే నయమగునను జర్మను పండితుని సిద్ధాంతానుసారము మనదేశమందనేకులు నీటివైద్యమును చేయుచున్నారు. దానినే తొట్టిస్నానములని నుడువుదురు. ప్రాతః స్నానము సర్వరోగనివారణమనియు, సర్వపాపపరిహారమనియును ఆరోగ్యసాధనమనియు పెద్దలు చెప్పియున్నారు. ఆంధ్రదేశమున ప్రాతఃస్నానమొనర్చు యాచారము బ్రాహ్మణులయందు మాత్రముండెను. కాని యిటీవల యదితగ్గినది. మద్రాసు కలకత్తా మొదలగు ప్రదేశములయందు చదువుకొనివచ్చిన విద్యార్థులు ఉషఃకాలమున గాకున్నను స్నానానంతరమై కార్యరంగమున బ్రవేశింపుచున్నారు. ఇది శుభసూచకమేగాని స్త్రీలయందుమాత్ర మీయభ్యాసముతప్పిపోయినది. ప్రాతఃస్నానమును మఱచినారనుట యతిశయోక్తిగాదు. ప్రాతఃస్నానము వలన నారోగ్యము వృద్ధియగునని వేరుగనుడువుట యనావశ్యకము. శరీరమునకు మెరుగుగ కొబ్బరినూనెను పూసి సూర్యోదయమునకు పూర్వము తలనిండ చన్నీటస్నానము చేయవలయును. చలివేయదు. పిల్లలకుగూడ నటుల చేయించిన యెడల తలయందు పేలు, పుండ్లు, గజ్జి, దురద మొదలగునవి క్రమక్రమముగ నశించును. శరీరమునకు బలముగలుగును. మనస్సు వికసించును. కావున నాంధ్రదేశమందలి స్త్రీలయభివృద్ధికై పాటుబడుస్త్రీలీ విషయము బోధించి, తల్లులు పిల్లల యారోగ్యసాధనకు గడంగవలయును.

(1) తలపోటు, తలనొప్పివలన బాధపడుచుండువారు శిరమున జలముధారగను బోయవలయును. అందువలన బాధతగ్గును.

(2) ముక్కునుండి నెత్తురుకారుచుండిన శీతలజలమును నాసికతోడ పీల్చవలయును. అందువలన నిది సాధారణముగ నయమగును.

(3) ప్రతిదిన ముదయమున శీతల జలమును నాసికతోడ పీల్చిన యెడల 'పీనస' 'స్వరభంగము' దగ్గు మొదలగునవి దొలంగును.

(4) వాతరోగులు, అజీర్ణగ్రస్తులు మలద్వారమున శీతల జలమును పిచికారి చేసిన మిక్కిలి మేలుగలుగును.

(5) ఉదరమునందు బాధయేర్పడినయెడల వేడినీటి కాపుబెట్టవలయును. అందువలన శీఘ్రముగ నా బాధ తొలగును.

(6) విరోచనబద్ధముగలవారు శయనించునప్పుడు శీతలజలమును, నిద్దుర లేవగనే వేడినీటిని ద్రావుచుండిన యెడల మలబద్ధము నశించును.

(7) పొంగు, ఆటలమ్మ, స్ఫోటకము మొదలగు చర్మరోగములవల్ల బాధపడు వారికి శీతల జలమున తడిపిన వస్త్రమును గప్పవలయును. అందువలన వారికా బాధ చాలవరకు లాఘవమగును.

(8) వేడినీటిని ద్రావినయెడల వాంతియగును.

(9) శిశువులకు యీడ్పులు వచ్చినప్పుడు తలకు నుంచుగడ్డను లేక శీతల జలమును ప్రయోగించిన యెడల మిక్కిలి మేలుగలుగును.

(10) స్మృహతప్పి పడిపోయినవారి మోముపైన చన్నీటిని గొట్టిన వానికి వెంటనే స్మృహవచ్చును. దెబ్బతగిలినచోట తడిగుడ్డచుట్టుట మంచిమార్గము.

(11) చేతులుకాళ్లు కొంగర బోవుచుండినయెడల శీతలజలమును ధారగబోయ వలెను. లేక కల్లును పట్టివేయవలయును. అందువలన బాధచాలవరకు తగ్గును. మిక్కిలి దెబ్బతగిలి పడిపోయిన రోగిని పరుండబెట్టి తలయొకింత క్రిందుగ నుండునట్లుచేసి వేడి నీటితో కాచినయెడల మిక్కిలి మేలుకలుగగలదు.

భూపతనమైన శిశువులకు శ్వాశనిరోధమందు సమయమున నీటివైద్యముపకరించును. ఒక భాండమందుష్ణజలమును, మఱియొక భాండమందు శీతల జలమునుంచి ఆశిశువును ప్రథమమున యుష్ణజలమున కంఠమువరకును ముంచి యొకనిముసముంచి పిమ్మట శీతలజల మందు కంఠమువరకుముంచి యొకనిముసము వరకునుంచి దీసినయెడల శ్వాసవిడచును.

వాతరోగిని ప్రథమమున మంచి వేడినీటియందును, తర్వాత శీతలజలమందును ముంచినయెడల మిక్కిలి మేలుగలుగును. పడిశము బాధనందువారికి వేడినీటిస్నానము మిక్కిలి యుపకారి.

పాశ్చాత్య స్త్రీల స్థితిగతులు

"నేనెల్లవేళలను పత్రికలను చదువుచుండుదానను. నేనీ మారుమూలగ్రామమందుండి డెబ్బదియైదువత్సరములు గడపియున్నను యే దేశమందే ప్రాంతమునందే యే మార్పులు జరుగుచున్నవియో నేను నిత్యము గమనించుచుండెడిదానను. అందునను నాసోదరీమణులయొక్క యభివృద్ధి యెటులున్నదో ప్రత్యేకశ్రద్ధతో తిలకించుచుండెడిదానను. ఇదివరలో యేకొలదిమందిస్త్రీలో ప్రాముఖ్యతకు వచ్చుచుండుటయు వారలగురించి పత్రికలును పురుషులును యెక్కువగ పొగడుచుండుటయు నేనెరుగుదును. అందువలన నాయాకాలములయందు పేరుగడించియుండిన స్త్రీలనామములను నేను జ్ఞప్తియందుంచుకొనుదానను. నేడన్ననో పరిస్థితులు పూర్తిగ మారిపోయినవి. నేడెక్కువమంది స్త్రీలు ప్రాముఖ్యతలోనికి వచ్చుచున్నారు. అందువలన నేడు చదివినస్త్రీల ధన్యనామములుగాక రేపటిదినమున ప్రఖ్యాతనామము లెన్నియో కానబడనున్నవి. ఆకారణాన వారినందరిని జ్ఞప్తియందుంచుకొనుట నాకుశక్యముకాకున్నది. ఆకారణమున నాకంతయు కంగారుగానున్నది." అని ఒక వృద్ధపాశ్చాత్య నారీమణి ఒకసంభాషణా సమయమున మాతోననియున్నది. ఈయమ చెప్పినచొప్పున పాశ్చాత్యదేశములయందలి మహిళామణులలో నెంతేని సంస్కారము జరుగుచుండుటయు చాలమంది అభివృద్ధికివచ్చి గౌరవజీవనముల గడపుచుండుటయు మనమెరుగుదుము. ఇట్టిమార్పు ప్రాచ్యదేశములయందు కూడ యేలకలుగరాదని కొందరు ప్రశ్నింపవచ్చును. అందులకిదివర కొసంగిన సమాధానమునే మరల నొసంగవలసియుండును. పాశ్చాత్యదేశములయందలి స్త్రీలందరును విద్యనభ్యసించియుండి దేశీయ వ్యవహారములయందు పురుషులకు సహాయపడుచుండుటకు నా రలవాటుపడియున్నారు. ఆకారణమున స్త్రీలాదేశమున ప్రాముఖ్యతకు వచ్చుచున్నారు

స్త్రీల స్థానము నొక ఉన్నత స్థితికి గొనిరా గతవత్సరము పొడవునను ప్రయత్నములు జరిగియున్నవి. 1918-వ సంవత్సరములో స్త్రీలకు రాజకీయ వ్యవహారములయందొసంగబడిన సమహక్కులయొక్క విజయోత్సవము ప్రతి వత్సరమును గావింపబడుచుండుటను చదువరులెరుంగుదురు. గతవత్సరమీ యుత్సవ మతివైభవముగా గావింపబడినది. స్త్రీలకనారోగ్య కరముగనుండునను తలంపుతోనేనియు యేవృత్తికిగాని స్త్రీలుపనికిరారను శాసనమును మాత్రమును గావింపరాదనియు అది స్త్రీలకు గౌరవలోపమనియు న్యూయార్కునందలి జాతీయసంఘము తీర్మానించి అమెరికా ప్రభుత్వమును చాలవరకు ఒప్పించినది. లండను నగరమందలి కొన్ని వైద్యాలయములు ఆవిద్యయందు విద్యార్థినులకు తరిబీదు నియ్యమని ఆటంకముల నిడియుండగ, లండను మహిళా సంఘ మావిషయమై తీవ్రప్రయత్నముల గావించి ఆయాటంకమును తొలగింప గలిగినది. ఇంగ్లాండు దేశములో కొలదిగ పోలీసు ఉద్యోగినులు నియమింపబడి యుండుటచేతనే కొంత ఆందోళనబయలుదేరుటయు అటుతరువాత నదిచల్లబడుటయు జరిగినది: ప్రస్తుతము యెక్కుడు స్త్రీలీశాఖయందు జేర్చుకొనబడవలయునని ఆందోళనను స్త్రీలు సాగించుచున్నారు. మహిళాసంఘములు చేయుచున్న ఆందోళనంత యెక్కువగా గమనింపవలసిన యగత్యములేదని ఉన్న పోలీసోద్యోగులు పట్టుబట్టియున్నను మహిళాసంఘములు మాత్రము తమయాందోళనను మాన లేదు.

గతవత్సరములో జరిగిన రెండు బై యెలక్షనులలో యిరువురుస్త్రీలు పార్లమెంటు సభ్యత్వముల బడసిరి. పార్లమెంటునందీ వత్సరమున గల స్త్రీలసంఖ్య 8 మైనను ఇంగ్లాండునందుగల మూడురాజకీయ పక్షములును 55 మంది స్త్రీలను ఎన్నికలకు నిలువబెట్టి యున్నవి.

వీరిలో కార్మికపక్షమందెక్కుడు స్త్రీలున్నారు. స్థానిక సంస్థలయందు యెక్కుడు స్త్రీలు అధ్యక్ష ఉపాధ్యక్ష స్థానముల నాక్రమించి ఆయాసంస్థలవ్యవహారములను చక్కగ నిర్వహించుచున్నారు.

సాధారణముగ ప్రసవ స్త్రీల మరణసంఖ్య యూరపుఖండమందంతటను యెక్కువగ నున్న కారణమున మహిళాసంఘము లీవిషయమై యెక్కువ ప్రచారమును గావించి యున్నవి. వైద్యాలయములయందు స్త్రీల కెక్కువ సదుపాయములు గలుగులాగున గావింపబడెను.

కళాభివృద్ధికిగాను స్త్రీలుచాల కృషి సల్పియున్నారు. ఎలిజబెత్ స్కాట్ కన్య ప్రఖ్యాతివహించిన విగ్రహములను చిత్రించి శిల్పకళా నైపుణ్యతకు ప్రత్యేక బహుమతుల బడసియున్నది. నూతనముగ నిర్మింపబడనున్న షేక్స్పియరునాట్యమందిరాలంకార మంతయు మహిళామణుల హస్త గతమైనది. అట్లాంటిక్ వైమానిక ప్రయాణమును గౌరవ ప్రదముగ ఇయర్ హార్టు కన్యసాగించియున్నది. ఈమెయేగాక యింకను ఇరువురు సతీతిలకములు వైమానిక గమన నైపుణిని ప్రదర్శించి యుండిరి.

గతవత్సరములో మువ్వురు ప్రఖ్యాతనారీమణులు స్వర్గస్థలైరి. రాజకీయరంగమున తీవ్రముగ పాటుపడిన పాంక్ హర్స్టు సతీమణి మరణించినది. ఆమెజీవితము త్యాగసమన్వితము. ఆమెజీవితమంతయు మహిళోద్యమమునకే ధారవోసియున్నది. సంఘసేవ యొనరించుటలో ప్రఖ్యాతివహించిన జెబ్ కన్య స్త్రీలకై పాటుపడుచునే ప్రాణముల వీడినది. ఈయమయొనరించిన మహోన్నత కృషిఫలితముననేడు యూరపియను దేశములలో ననేక శిశుసంరక్షణాలయములు నెలకొల్పబడి సాగింపబడుచున్నది.

స్వర్ణలత

డాక్టర్ గంగూలీగారి సాంఘిక నవలానువాదము

పదునొకొండవ ప్రకరణము

పాఠకులకు నూతనముగ పరిచయ మొనరింపబడిన విప్రదాస బెనర్జీ కుటుంబము నటనుంచి, యిల్లు, భార్యా బిడ్డలను విడచి ధనార్జనాసక్తుడై కలకత్తా నగరమును జేరియుండిన విధుభూషణు నొక్క మారు తిలకింతము. గ్రామజీవనమున కలవడియుండిన విధుభూషణునకు కలకత్తాయంతయు నూతనముగ కన్పట్టుచుండెను. విశాలమగు వీధులు, మోటారుబండ్లు, ట్రాముకారులు, తమతమ పనుల కేగుచుండిన జనప్రవాహములు యివియన్నియు ఆతనిని కొంతవరకు ముగ్ధుని గావించెను గాని దారిని బోవుచుండిన ఒక చిన్నిబాలుని గాంచినంతనే విధుభూషణునకు తన ముద్దు గోపాలుడును మృదుల వర్తనియగు సరళయు జ్ఞప్తికివచ్చిరి. అంతటితో ఆతడు భావికర్తవ్యమును గురించి యాలోచించుటకు గడంగెను. "ఈమహా నగరమున నేనెవ్వరిని గాని యెరుంగను. ఎవ్వరి కడకేగి యెటులడుగుట?" అని తనలో తానను కొన దొడంగెను.

విధుభూషణుడు కలకత్తా నగరమున యేమి చేయగలడు? ఆతడు చిన్ననాట నుండియు కష్టపడుట కలవడియుండలేదు. ఇంక ఆతడభ్యసించిన సంగీత మొక్కటియే యున్నది గాని ఆతని మనస్సు దుఃఖపూరితమై యున్న నీసమయమున సంగీతమువలన జీవించుట కాతడియ్య కొనడు. ఉత్సాహములేని సమయమున సంగీతము వైపునకు దృష్టిపోదు.

ఆలోచనలతో మూడుదినములు గడచిపోయెను. సత్రమునందు పరుండుట కింక యెడముండదు. ఎట్టులైనను ఒక యుద్యోగము చూచుకొనవలయును. దాన తలదాచుకొనుట కెడముకూడ లభింపగలదు. మనస్సు గట్టిపరచుకొని కుటుంబ పోషణమునకని యెంతటిపని నేనియు చేయవలయునని విధుభూషణుడు నిశ్చయించుకొనెను. వెంటనే ఒక రాజ వీధిని బడిపోవుచు వీణాది సంగీత పరికరముల నమ్ము అంగడినిగాంచి అటకేగి కడుం గడు వినయముతో యెవరేని సంగీతము చెప్పించుకొన నిష్టమున్నవారున్నారా యని యడిగి తెలిసికొని అక్కడివారు చెప్పిన గృహమున కేగి మాసమునకై దురూపాయల వంతున రెండు గృహములయందు సంగీతము చెప్పుటకు విధుభూషణుడు పూనుకొనియెను.

రెండు గృహముల విద్య గరపుటవలన వచ్చిన పదిరూపాయలలో నొక్క కాసే నియు నాతడు ముట్టవీలులేదు; ఆమొత్తమును గృహమున కంపవలయును, ఆతడందులకే యింత దూరము రావలసివచ్చెను. అట్టి యెడనున అందుండి ధనము తనకై వెచ్చించుట కాతని మనమెట్లు లంగీకరించును? తనకగు ఖర్చులకు వలయు ధనము నార్జించుకొనుట కిక ప్రయత్నింపవలయును. గోపాలుని, సరళను దృష్టియందుంచుకొని ఆతడు తన ప్రయత్న ములను సాగించుచుండెను.

పండ్రెండవ ప్రకరణము

కాల మెల్లవేళల నొక్క రీతిగా నుండదు. ఒకనాడు కలకలలాడు మోములతో ముద్దుపల్కులతో యింటినిండ జనులతో శోభాయమానముగ నుండుచుండిన శశిభూషణ విదుభూషణుల గృహము నేడు కళావిహీనమైయున్నది. విదుభూషణు డుదరపోషణార్థమై కలకత్తా కేగెను. శశిభూషణుని మరదలు సరళయు, ఆమె కొమరుడును నిత్యోత్సాహినియై యుండెడి శ్యామలయు వేరుగనొక చిన్నగృహమున దుఃఖజీవితమును గడపుచున్నారు. ఇంక శశిభూషణు డుద్యోగ మొనరించి గృహమున కలసి వివర్ణవదనముతో వచ్చి యొక మూలకూరుచుండును. ఆతని బిడ్డలు కామినీవిపినులుకూడ మునుపటివలె ఆడుకొనుట లేదు. ప్రమద తనమందిరమందే యెక్కువకాలము గడపుచుండెను. ప్రమదతల్లి వంట యింటపనుల చక్కబెట్టుచు తన కొమరునకు వలయు తినుబండములనన్నింటిని తయారు చేసి యిచ్చుచుండెను. ఇంక ప్రమద మేనమామ యేదియో ఆంతరంగికోద్దేశముతో వచ్చియున్నట్లుగ ముప్పొద్దులును కడుపునిండ భోజనముచేయుచు కుటిలభ్రూయుగ మధ్యంబుతో అరుగుపైని కూరుచుండును. ఈవిధమున శశిభూషణుని గృహము కళ దప్పిపోయినది.

శశిభూషణున కెక్కడలేని విచారమును గలిగినది. ఏమిచేయుటకును ఆతనికి తోచదాయెను. తుంటరియగు ప్రమదసోదరుడు కామినీవిపినుల వెంటనిడుకొని యిరుగు పొరుగులందుగల గృహములు చొరబడి పండ్లమున్నగువాటిని దొంగలించుట మొదలిడెను. ఈతనివలన పాపమా చిన్న బిడ్డలిరువురునుకూడ పాడగుచుండుటను గాంచి శశిభూషణుడు హృదయమందెంతగనో కుందుచుండెడివాడు. కాని యేమిలాభము? ఆతడేమియనుటకును యిష్టపడకుండెను.

ఒక్క మాసముదినములకే ప్రమద తానొనరించిన కార్యమువలన తనకుటుంబ మున కొనగూడుచుండిన నష్టమును గుర్తింపగలిగినది. ఒకవంక తనయిరువురు బిడ్డలును చెడుమార్గముల బడుచుండిరి. ఇంటనెంతయుండిన నంతయు నాకరగుచుండెను. అంతియె

గాక వంటయింటియందలి మాడువంతులుపనిని తానేస్వయముగ చేయవలసి వచ్చుచుండెను. పైగ తానుకోరిన నగలకు వలయుధనము మిగలనికారణమున భర్తనేమియు అనలేకయుండెను.

మరియొక మాసముదినములు గడచినవి. పుట్టింటివారిమీద ప్రమదకు విరక్తి బుట్టెను. కాని ఆమె వారినింటినుండి వెళ్లిపోవలసినదిగ యనలేదు. అనకున్నచో వారు కదలువారుకారు. సోదరుడు గదాధరుని దుండగములు దినదినమునకును యెక్కువయగుచుండెను.

ప్రమద తనలోతాను తర్కించుకొనుచు ఒకనాటిరాత్రి చల్లగాలికని వసారాలో పరుండెను. పగలంతయు కార్యాలయమందే పనిజేసియుండుటచే కడుడస్సియుండిన శశిభూషణుడు పడకకుర్చీయందే నిద్దురవోయెను.

ప్రమదమేనమామ కదియేసమయము. ఆతడు మెల్లగలేచి గదాధరుని సహాయమున పడకటిల్లుసొచ్చి ప్రమద నగలుండిన క్రపెట్టెను చంకనిడుకొని బయలుదేరెను. ఆకసమంతయు అంధకార బంధురమైయుండెను. బాటయెటనున్నదో యెటుబోయిన యెక్కడకేగునో యనికూడ తెలియకుండెను. దొంగలుమాత్రమా యంధకారమును లెక్కసేయలేదు. సాధ్యమైనంత త్వరితగతిని ముందున కడుగులిడుచుండిరి.

అట్టిసమయమున ప్రక్కవీధినుండి కుక్క మొరుగసాగెను. అంతటితో ప్రమదకు మెలకువజనించెను. ప్రమద వడివడిగ పడకటింటిలోనికేగి గోడనువెలుగుచుండిన దివ్వెనించుక హెచ్చించెను. ఆమెకుజరిగినది తెలిసినది. ఒక్కగంతున ప్రమద పెద్దకేకతో బయటికివచ్చి భర్తనుతట్టిలేపుచు "అయ్యో, యింకను మొద్దునిద్దురేనా! మనలక్ష్మిని యెవరో యెత్తుకపోయిరి! లెండు! వెతకుడు! దొంగలు!! దొంగలు!!!" అని కేకలు వేయుచు 'మామా, గదాధరా! యెక్కడ?' అనుచు వారు మామూలుగా శయనించుస్థలమున కేగిచూడ అటవారు కానరారైరి. "అయ్యో నాకొంపతీసిరి!" అని గుండెబాదుకొనుచు తనవెంట యితరులు వచ్చుచున్నదియు లేనిదియు గమనింపకుండ ప్రమద యొకదివ్వెబట్టుకొని ఒకబాటబట్టి పరుగిడజొచ్చెను.

నగలకై ప్రమద నిత్యమును భర్తతో తగవులాడుచుండెడిది. ఇంకను యెక్కువ నగలు చేయించుకొనుట కవకాశముండునుగదాయను ఆసతోడనే మరదిసంసారము సీయమ యింటినుండి వెడలగొట్టించినది. అట్టినగలు దొంగలపహరించుటను సహింపగలదా?

ప్రమద అరగంటకాలము పరుగిడినది. ఎవరో యిరువురు పరుగిడుచున్నట్లు ఆచీకటిలో గనవచ్చెను. ఆమె దొంగలు పట్టుపడనున్నా రనుకొనుచుండెను. దారికడ్డముగ ప్రవహించుచుండిన కాలువవద్దకువచ్చుసరికి దొంగలు కాలువనీటిలోనికి దిగియుండిరి. ఒక్కనిముస మాలసించిన ఆమెయాభరణముల దొంగిలిన తస్కరులు బాంధవులు పారిపోయెదరు. ఇంక ఆలసించుటవలన లాభము లేదు. ప్రమద ప్రవాహమున దుమికినది. ఈతరాకున్నను ముందునకు ధైర్యముగ అడుగులిడినది. మేనమామపట్టియున్న నగల పెట్టెను చేతబట్టినది. కాని యేమిలాభము? ఒక అడుగుముందునకు గాని వెనుకకుగాని వేయజాలనిస్థితియందు ప్రమదయుండెను. ఆమెకుత్తుకవరకు జలముండెను. ఈతరాదు. యేమిచేయగలదు? నీరుమ్రింగి ప్రాణాంతకస్థితికి వచ్చియుండెను.

దూరమునుండి వలదు వలదని వారించుచుండిన భర్త పరుగు పరుగునవచ్చి ప్రమదను పైకిదీసి ప్రథమ చికిత్సల గావించెను.

ప్రమద కొనగూడిన కష్టములను శ్యామల మూలమున నెరింగిన సరళ అయ్యో! ఆమెకెంత కష్టము వాటిల్లినదని పశ్చాత్తాపపడుచు వెంటనే ఆమెనుచూడ నేగెను.' ప్రమద జ్వరముచే బాధపడుచుండెను. ఆమెకువలయు సపర్యలచేయు వారొక్కరును కానబడలేదు. సరళహృదయయగు సరళగుండె కరగి నీరైనదనవచ్చును. ప్రమద దుస్థితి కెంతయు సరళ చింతిల్లుచు ఆమెకు వలయు సపర్యల గావించి కామినీవిపినుల బుజ్జగించి వారలకాహారమునిడెను. సరళ ఉదయమేవచ్చి వలయు సహాయమంతయు గావించి స్వగృహమున కేగి అట గోపాలునకు అన్నమిడి బడికంపి తిరిగివచ్చి రాత్రి తొమ్మిదిగంటల వరకటనే యుండి అనంతరము గృహమున కేగుచుండెడిది.

ఇట్లు మూడుదినములు గడచినవి. ఆమెకు దాహమువేయ 'అమ్మా'యని పిలచెను. సరళ "అక్కయ్యా యేమి కావలయును? దాహమా?" యనుచు ముందునకు వచ్చెను. ప్రమద ఒకమారు కనులు తెరచి సరళను చూచినది. ప్రమద హృదయములో గలుగుచుండిన మార్పంతయు సరళ గ్రహించినది. కొలదిగ కాచిననీళ్లతో ప్రమద పెదవుల తడపుచు, 'అమ్మ యెక్కడికో వెళ్లిపోయినది. తిరిగివచ్చునను కొందును' అని నెమ్మదిగ బలికెను.

[అనువాదకుడు:-వనవిహారి]

రజస్వల

బాలికయొక్క జీవితమందు రజస్వలయగుటతోడనె చాల మార్పు ఒనగూడును. రజస్వలయగుటతోడనె యౌవన దశప్రారంభమైన దనవచ్చును.

రజోసంబంధమైన దానికి రజస్వలయను నామకరణము గావింపబడియున్నది. ప్రతిమాసమున శుక్లపక్ష దినములందు స్త్రీలు రజస్వలయగుదురు. ఈరజస్వలకును శుక్లపక్షదినములకును సంబంధమేలకలిగినదో యనువిషయమింకను పరిశోధింపబడి యుండ లేదు. స్త్రీలు రజస్వల మామూలుగ ప్రతి యిరువది యెనిమిది దినములకు ఒకసారి యగు చుందురు.

రజస్వలయగుట యన నాయువతి గార్హస్థ్య జీవనమున కవసరమగు మార్పు నొందినదని యర్థము—ఈరజస్వలయగుటకు తరుచు శీతోష్ణస్థితి గతులే చాలవరకు కారణము. ఉష్ణదేశములయందు బాలికలు త్వరితముగ రజస్వల యయ్యెదరు. ఈ క్వేటరు నానియున్న దేశముల యందలి బాలికలు 11 మొదలు 14 సంవత్సరముల లోపుననే ఋతుమతులయ్యెదరు. అంతయెక్కుడుష్ణతయు అంతయెక్కుడు శీతలమునుగాక సమాన మగు వేడి చలువగల దేశములయందలి బాలికలు 13 మొదలు 16 వత్సరములలోపున ఋతుమతులయ్యెదరు. కేవలము శీతల దేశములయందుండు బాలికలు 15 మొదలు 20 వత్సరములలోన ఋతుమతులయ్యెదరు. ఈపైన బేర్కొనిన యంశము ననుసరించి ఉష్ణమెంత యెక్కువయైయుండిన బాలికలంత త్వరలో ఋతుమతులయ్యెదరని తెలియు చున్నది. అంతియెగాక సముద్రపు పల్లమునుండి భూప్రదేశముయొక్క యెత్తుననుసరించి కూడ ఋతుకాలము దగ్గరయగుచుండును.

ప్రపంచమందలి ఆయాప్రధాన నగరములలోని బాలికలు యేయేనయసునందు ఋతుమతులయ్యెదరో "ప్లాస్" అనునతడు "మెడికల్ సైన్సు" లో నీ క్రింది విధమున వ్రాసియున్నాడు.

పట్టణము	సగటున రజస్వల ప్రారంభమగువయసు	
	ఏండ్లు	మాసములు
స్వీడనులోని లాప్‌లాండ్	18	0
క్రిస్టియానా	16	8
కోపెన్‌హాగన్	16	9
మ్యూనిచ్	16	5
గొట్టిన్‌జన్	16	2
వియన్నా	15	8
బెర్లిన్	15	7
స్టాక్‌హోమ్	15	6
మాన్‌చిస్టర్	15	6
వార్సా	15	1
లండను	15	1
	14	9
పారిస్	14	7
	14	5
మెడీరా	14	0
మాంట్‌పిల్లర్	14	2
కార్ఫ్యూ	14	0
మార్సేల్సు	13	11
కలకత్తా	12	0
ఈజిప్టు	10	0

శీతోష్ణస్థితియైన యనంతరము వేరు వేరు తెగలయందలి బాలికలు వేరు వేరు వయసులయందు ఋతుమతులగుచుందురు. అమెరికాయందలి జ్యూ జాతి బాలికలు సాధారణముగా పన్నెండువత్సరముల ఆరుమాసములకు ఋతుమతులగుచుందురు. అమెరికా యందలి మరియే యితరజాతివారును యింతత్వరగా రజస్వలకారు. ప్రపంచమునగల పురాతనపు తెగలకు జెందినసంఘములయందలి స్త్రీల రజస్వలల మధ్య వ్యవధియెక్కువగ నుండును. ఈసందర్భమున హేవలక్ ఎల్లిస్ వ్రాసిన యీక్రిందివిషయము గమనార్హమై యున్నది.

"ఎస్కిమోల వాసస్థలము, దానియొక్క శీతోష్ణస్థితిగతులు మున్నగు విషయములు మన కెంత వింతగ కానుపించుచుండునో వారి ఋతుసంబంధమగు వివరములు కూడ అంత వింతగ కన్పట్టుచుండును. ఉత్తరధృవ యాత్ర సలిపియుండిన కుక్ అను నాయన ఎస్కిమోల జీవితాంశముల బాగుగ తెలిసికొనియెను. ఈ జాతి వారు 19 యేండ్లకు గాని ఋతుమతులు కారు. సూర్యరస్మి కొంచమేనియు లేని మాసములందును, శీత కాలమందును ఎస్కిమో స్త్రీలు బహిష్టుకారు. గ్రీన్ లెండు దేశమందలి స్త్రీలు ప్రతి మూడుమాసములకు ఒక్కొక్కమారు కొందరు సంవత్సర మంతటికిని యే రెండుమూడుమారులో బహిష్టు అయ్యెదరని వెల్ ఫ్యూగారు చెప్పియున్నారు. ఫారోదీవుల యందలి స్త్రీలలో బహిష్టు తరుచు నిలిచి పోవుచుండునని తెలియుచున్నది. సిమోయిక్ తెగవారిలో నీ బహిష్టు అనునదియున్నను రక్తస్రావము గమనింపదగినంత యుండని కారణాన నీ తెగ స్త్రీలు బహిష్టు అగుటయే లేదని వైద్యులు నిర్ణయించియున్నారు. ఉత్తర అమెరికా దేశమందు గల రెడ్ ఇండియన్ తెగకు చెందిన స్త్రీలలోని బహిష్టు చిహ్నము చాల స్వల్పముగ నుండును. టెర్రాడెల్ ఫ్యూగోయందలి దిగంబర స్త్రీలలో చాలమంది ప్రతి ఆరుమాసములకును ఒక్కమారు బహిష్టు అగుచుందురు."

జీవన మార్గమును సాంఘిక నియమములును ఆధారపడి కూడ నీ రజస్వలయగు వయసు నిర్ణయింపబడగలదు. ఈ యంశమునకు కొంద రాశ్చర్యపడవచ్చును కాని యించుక దీర్ఘముగ యాలోచించు నెడ యిందలి యదార్థత బోధకాగలదు. తరువాత ఆయావ్యక్తులయొక్క చిత్తవృత్తులమీద కూడ నాధారపడియున్నది.నగర జీవనము, వారువారు తినుచుండు ఆహార పదార్థములు, మున్నగువాటిమీద కూడ నీ రజస్వలా సమయ మాధారపడియుండును. శ్వేత దేహములు, తెల్లని వెండ్రుకలు, నీలికనులు గల బాలికలకన్న నల్లని శిరోజములు, కాటుకకనులు, చామనచాయ దేహములు గల బాలికలు ముందుగ రజస్వల యయ్యెదరని డాక్టర్ కిశ్చిగారు చెప్పుచున్నారు. వారే యీక్రింది యంశములకూడ నిట్లు గ్రంథస్థము గావించియున్నారు.

"రజస్వలా సమయము సాంఘిక జీవన విధానముమీద కూడ నాధారపడియుండును. జీవనోపాధికై దినమంతయు కష్టపడు కుటుంబముల యందునకన్న సంపన్న గృహముల యందలి బాలికలు త్వరగా ఋతుమతులయ్యెదరు.

"చిన్న పట్టణములలోనకన్న పెద్ద నగరముల యందుండు బాలికలు త్వరలో ఋతు మతులయ్యెదరు. పారిస్ నగరమందు బాలికలు 14 వత్సరముల ఆరుమాసములకు పుష్ప

వతులైనచో ఆపరిసరములయందున్న గ్రామములలోని బాలికలు 14 వత్సరముల 9 మాసములకు ఋతుమతులగుచున్నారు.

"ఈ ఋతుమతులగుటలో తల్లికిని పిల్లకును కొంతసంబంధముకూడ నున్నది. రజస్వలాసమయమున తరుచు బాలికలయందీ చిహ్నములగుపడును.

తాత్కాలికముగ ముఖమించుక వివర్ణమగును. సిగ్గు నును చెక్కుల కెగబ్రాకును. కనులచుట్టును యించుక నల్లనిచక్రము లుదయించును.

"వెన్నెముక యందించుక బాధ, నడుమునొప్పి, పొత్తికడుపు మృదువగుట, మూత్రాశయ ప్రాంతమున ఒకవిధమగు ఉద్రేకము, వక్షస్థలమించుక ఉబియుట, నీరసము, ఆయాసమునకు మెడమొసగుట, మెట్టిపనిచేయుటకుగాని యిష్టములేకయుండుట, మూత్రద్వారమునుండి ద్రవస్రావము, మున్నగునవి రజస్వలా సమయమున తరుచు బాలికలయందు కన్పట్టును.

"ఆసమయముననే మామూలునకువోలె పదార్థములు జీర్ణముకావు. మలబద్ధము, శీతభేది, గుండెదడలోనమార్పు, దేహమందలి ఉష్ణమందొక విధమగుమార్పు మున్నగునవి కూడ కలుగును. సంఘమునుండి దూరముగ నుండవలయునను తలంపు, యించుక అశాంతి, తలనొప్పి మున్నగునవికూడ ప్రాప్తించును.

"రజస్వలానంతరము కొంతకాలమువరకు ప్రతిమాసమును బహిష్టు సక్రమకాలముల యందగుచుండుట యనునది యుండదు. ఈయంశ మెరుగని తలిదండ్రులు కొంత కంగారు పడియెదరుకాని అట్టిదేమియు అవసరములేదు. కొంతకాలమునకు బహిష్టు సక్రమ కాలములయందే యగుచుండును.

"రజస్వలానంతరము బాలికయొక్క దేహమందనేక మార్పులుదయించును. బాలిక దేహమించుక బరువగును. శరీరము చక్కని ఆకృతిదాల్చును. ఒకవిధమగు నూతన కళ ఆమెయందు కానుపించును. ఇంతవరకును ఒకయాకృతికి వచ్చియుండని యూరువులు స్త్రీలకుండవలసిన యాకృతినందును. అంతటితో బాలిక యువతికా నారంభించిన దనవచ్చును.

నాటినుండియు బుద్ధి ఆలోచనలయందుకూడ మార్పుజనించును. ఇదివరకుగల 'చంటిబిడ్డ చేష్టలు' అంతర్ధానమగును. ఇంతవరకు గంతులువేయుచుండిన యామె కొంత శాంతపథమునబడును. అనంతరము క్రమము ననుసరించి గార్హస్థ్య జీవనపథమునందు గల మంచి చెడ్డల నెరుంగుటయెగాక బాధ్యతలగూడ గమనించి వర్తించుచుండును.

సుకన్య

శ్రీమతి కొంగర అన్నపూర్ణమ్మ గారు

శర్యాతియను రాజొకండుగలడు. అతనికి సుకన్యయను కుమారిగలదు. నర్మదానదీ తీరంబునకు తననాల్గువేల కాంతాజనంబులతో విహరించిపో వచ్చియుండెను. భృగుపుత్రుడగు చ్యవనమహాముని పెక్కువేలేండ్లు తపమొనర్చుటచే తనువంతయు వల్మీకంబుచే గప్పబడి, మనుష్యుడని బోల్చుట కశక్యముగానుండెను.

అట్టితఱి సుకన్య నెచ్చెలిబృందముతో దిరుగాడుచు చ్యవనవల్మీకాంతికక్షోణి కచ్చెరువందుచుండ దివ్యభూషణభూషితయగు తనూవైభవముచే దిశలవెలిగించు నారాజకుమారినిగాంచి చలితమానసుడై ముని యారెలుంగున తపోబలకలితుడై బిల్చెను.

సుకన్యయు నాస్వరంబెద్దియో తెలియంజాలక వల్మీకంబుపై మెఱయుచున్న చ్యవనచక్షువులంగాంచి యవి నేత్రములని తెలియక కంటకాగ్రంబున వానిపై బొడిచెను.

దాన నాముని విగతనయనుండై కోపించి శర్యాతిసైన్యంబునకు మూత్రపురీష నిరోధంబుగా శపించెను. అదియంతయు శర్యాతివిని యేమహామహాుని కెవగొట్టి కీడు గావించిరోయని వారినడిగి కారణంబరయజాలక విచారమనస్కుడై యున్న తండ్రి కడకు సుకన్యయరుదెంచి వినయవిధేయతలంజూపి యిట్లనియె.

"తండ్రీ! మిడుగుఱుబురువులవలె నొకపుట్టమీాద మెఱయుచుండు మెఱుగులమీాద బొడిచితిని. ఇదియ నేజేసిన యపచార" మని విన్నవించెను.

శర్యాతి తత్క్షణముననే పుట్టకడకేగి భార్గవునింజూచి "మునిశ్రేష్ఠుడా! నాతనయ తెలిసియు తెలియక మీాకపకృతిఋనర్చె గాన సైచి రక్షింపు"మని ప్రార్థించిన యామునీంద్రుడు, "శర్యాతీ! భవత్పుత్రి యావనగర్వంబుచే కన్నుగానకిటుచేసి నాకీర్తి దొలగించె.

గాన దీనిని సతిగాగైకొన్నపుడే నాకోపము నిాశాపముదీరును. అట్లుచేయగలవేని చేయుము. లేదేని పొమ్ము" అని చెప్పిన, వయోవృద్ధుడనిమైన దలంపక శర్యాతితన కూతును తపస్వివరేణ్యునకిచ్చి తనసేనానిరోధంబు బాపికొని తనపురంబునకుం జనియె.

రాజకుమారి చ్యవనుని జీవితేశ్వరునిగా భావించి భక్తితత్పరయై నిత్యము నుపాసింపుచు, పంచాగ్నులంగొల్చుచు, వేదవిదులగు బ్రాహ్మణులను దేవతాశ్రేష్ఠులను స్తోత్రములనుజేయుచు యశ్రొద్దును ప్రకాశించుచుండెను. అట్లుకొంతకాలము జరిగిన తదుపరి అశ్వినీదేవత లరుదెంచి, స్నానమాచరించిపోవు నాజలజాక్షిని వీక్షించి "ఓకాంతామణీ! తనుప్రకాశముచే సర్వదిశలను ప్రకాశింపజేయు నీవెవ్వరిదానవు? ఎవరిపంపుననిట్లు చరించుచుంటివి? మాకోరిక లీరికలెత్తునట్లు నీచరితము సంశయింపక దెల్పుము" అనిన నాసత్యులకు సుకన్యయిట్లనియె.

"ఓదివ్యులారా! నేను శర్యాతియనురాజు పుత్రిని. భృగుకుమారుడగు చ్యవనునకు పత్నిని. పేరు సుకన్య" అని తన చరితము దెలుపగా నాదస్రులు తెగనవ్వి తమ్మెరింగించి యావనితా శిరోమణిదిక్కు మొగమై విచారము దోప నిట్లని బల్కిరి. "కాటికికాళ్లు చాచుకొనియున్న యీముదుసలికి భార్యవుగానేల? నిజముగా విచారించిన నినుగన్న తండ్రికి లేశమైన ప్రేవులయందు దయయున్నచో యీతపస్వికి యిచ్చియుండడు. బోటిరో! నీచరితము విన్న ఎటువంటి వారికైన విచారము గల్గును.

దేవలోకములలోగూడ నిన్ను బోలిన దానిని కని విని యెరుంగము. బంగారమును నిరసించు నీతనుచ్ఛాయకు భూషణములు నీకుందగవని దూరము బోయినట్లయ్యె! అడవిగాచినవెన్నెలంబోలి యీవృద్ధుని—శరీరమంతయు శుష్కించిన వానిని—భోగము లన్నిటిని త్యజించిన వానిని—బట్టియుండుట మేలుగాదు. గాన వేతొక్కని వరింపుము." అనిన కవలకు నాతన్వి యిట్లనియె.

"అయ్యలారా! నాకు చ్యవనునియందే మహాప్రీతి. వేతొక్కని వరింపనొల్ల. మీారిట్లు తలంచుట ధర్మముగాదు." అనిన సుకన్యకు ఆసత్యులిట్లనిరి.

"ఓవనితా! మేము దేవభిషగ్వరులము. నీభర్తను నవరూపయౌవనుడగునట్లు చేసెదము"యని చెప్ప నామె తనపతికడకుజని జరిగిన యుదంతము విన్నవింప నాతండు వల్లెయన తిరిగివచ్చి "మీరు జెప్పినట్లు నాభర్తను నవరూపసంపన్నుని జేయు"మన వారలు చ్యవనుని "యీసరోవరమునందు గ్రుంకు లిడు"మని చెల్పిరి. ఆముని యట్లు జేసెను. ఆదేవభిషగ్వరులుగూడ నందే మునిగిరి. ముగ్గురు నొకేరూపమునొందిరి. అశ్వినీదేవతలు "మాలో నొక్కొక్కరినే దడబడక వరింపు"మన నామె మనోవాక్కాయ కర్మంబులచే చ్యవనునే వరించెను. రూపయౌవననేత్రసంపన్నుండైన చ్యవనుండు మిక్కిలి సంతోషస్వాంతుడయ్యెను. సుకన్య కృతజ్ఞతాపూర్వక నమస్కృతయై "అశ్వులారా! మీదయచే నాజీవితేశ్వరుడు నవయౌవన నేత్ర సంపన్నుడయ్యెను." చ్యవనుడు రూపవంతుడౌట విని శర్యాతిరాజువచ్చి కూతును జామాతనుగాంచి ఆనంద భరితుడయ్యెను. శర్యాతిచే నొక యజ్ఞము జేయించి అశ్వినీదేవతలను చ్యవనుడు సోమనిధులం జేసెను!

మనసోదరి సుకన్య తన సౌఖ్యమును పరిత్యజించి, తనతండ్రియొక్క సౌఖ్యమునకై తన్ను అర్పించుకొని, సేనాసమూహమునకు సుఖమునుగూర్చి, యాతపోధనునే మనోవాక్కాయ కర్మలచే జీవితేశ్వరునిగా సేవించి, తన పతిభక్తిచే భర్తను కన్నులుగల్గిన రూపవంతునిజేయ సామర్థ్యముగల్గినదాయెను. పతివ్రతల కసాధ్యమేదిగలదు?

జగోస్లావాకియా స్త్రీలు

జగోస్లావాకియా దేశము—

జర్మనీ, ఆస్ట్రియా, హాంగరి, రుమేనియా, పోలెండు దేశముల నానియున్నది. పైనచెప్పబడిన కొన్ని రాజ్యములయందలి భాగములొకటిగా జేర్చబడుటచే నీరాజ్యమేర్పడినది. ఈరాజ్యము యిరువదిరెండు జిల్లాలుగ విభజింపబడినది. ఈ దేశమున చతురపుమైలు ఒకటికి 248 మందివంతున దేశమందు 1921_వ సంవత్సరపు జనాభాబట్టి 13,595,816 మంది జనులున్నట్లు తెలియుచున్నది. ఈజనసంఖ్యలో జర్మనులు, రుథేనియనులు, మార్బర్లు, జగోస్లోవాకులు మున్నగు తెగలవారున్నారు. అందరికన్న జగోస్లోవాకుల సంఖ్యయే యెక్కువయుండుటచేతను ఆ తెగవారిచే ఆక్రమింపబడిన ప్రదేశమెక్కువ యుంటచేతను ఈదేశమునకు జగోస్లోవాకియా నామమువచ్చినది.

ప్రభుత్వము—

ప్రజాస్వామ్యముపై నాధారపడియున్న రిపబ్లిక్ గవర్నమెంటు దేశమును పాలించుచున్నది. పరిపాలనాది విషయములగురించి వలయు నిర్ణయములను గావించుటకు చేంబర్ ఆఫ్ డిప్యూటీస్ (300 ల సభ్యులు), సెనేట్ (150 మంది సభ్యులు) అను రెండుసభలు గలవు. ఈ రెండుసభలకును వోటింగుపద్ధతినే ప్రతినిధులెన్నుకొనబడుచున్నారు. వోటింగు విషయమున సమానముగు హక్కులుగలవు. దేశమందలి ప్రతిస్త్రీపురుషుడును వోటుచేసి తీరవలయును.

దేశసంరక్షణార్థమై 150,000 ల సంఖ్యగల సైనికదళమున్నది. ఇదియుగాక ప్రతి యువకుడును రెండుసంవత్సరములకాలము సైన్యశిక్షణము నందవలయును.

ఈదేశమున బంగారము, రాగి, వెండి, ఇనుము, సీసము, ఉప్పు, రేడియము గనులు విరివిగానున్నవి. కిరసనాయిలు నూతులుకూడ చాలకలవు. దేశమందు ప్రజలు వ్యవసాయమునకు మెక్కువ ప్రాముఖ్యత నొసంగుచున్నారు. ఈదేశము, ఆటవస్తువులు, గాజు సామానులు, వ్యవసాయ పరికరములు, కాగితము, తోలువస్తువులు మున్నగు పరిశ్రమల కెక్కువ శ్రద్ధను జూపుచు వాటియందు వలయు ఖ్యాతి నార్జించుచున్నది.

స్త్రీలు తమయందచందముల ననుసరించి రంగులగు దుస్తులను ధరింతురు. ఈయువతి తన శరీరచ్ఛాయ ననుసరించి రంగులసేరి దుస్తులగావించు కొన్నది.

దేశమున తొమ్మిదివేల మైళ్ల అమో మార్గముకలదు. టెలిఫోను, తంతివార్త నిర్మాణ ములు విరివిగానున్నవి.

ఈదేశమునకు ప్రేగ్ (ప్రహా) నగరము ముఖ్యపట్టణము. బ్రెనో, జస్, బ్రిటిస్ లావియా, ఒలోమాస్, కొయిన్, మొరోకా, స్లీ, లిబ్రీస్ నగరములు విరివిగా వ్యాపారమును సాగించు చున్నవి.

నాగరికత—

జగోస్లోవాకియా యందనేక తెగలుండినను ప్రధానమైనది జగోస్లోవాకియును లును బోహేరుయనులునై యున్నారు. ఈరెండుతెగల వారును యూరపుఖండమున కంతటికిని విపరీతముగ కానుపించు విజ్ఞానమును గలిగియున్నారు. వీరియందు ప్రాచ్య దేశమందలి పద్ధతులును ఆచారములును కొంతవరకు కానుపించుచుండును. ఆదిని చుట్టు ప్రక్కలనున్న దేశములయందలి నాగరకత యున జగోస్లోవాకియా ప్రజలకుకిట్టడిదికాదు. ఆకారణమున ప్రజలస్థితి గతులండెట్టి మార్పుగాని కన్పట్టడిదిగాదు. దీనిని గమనించిన కొందరు మేధావంతులు లోపమును సవరించుటకుగాను ప్రేగ్‌నగరమున 14వ శతాబ్దాంత మున నొక బ్రహ్మాండమగు విశ్వకళా పరిషత్తును నెలకొల్పిరి. నాటినుండియు ప్రజలలో

కొంత సంస్కారముదయించెను. స్వతస్సిద్ధముగ తమకుగల యాచారములకు వలయు మార్పుల గావించుకొని జీవన పథములనించుక సుఖవంతము గావించుకొనిరి.

జగోస్లోవాకియా యువతికి లేసులయెడగల వ్యామోహమింతింత గాదు. ఈయువతి దుస్తులందు లేసులేని భాగము లేదనియే చెప్పవలయును.

నేడే జగోస్లోవకియా దేశము చుట్టునున్న దేశముల కేయంశమునగాని తీసిపోక సకల సంపదలతో తులదూగుచున్నారు. జగోస్లోవాకియాయందలి భూములుమిగుల సారవంతమై యుండినను పరిశోధనా ప్రయత్నములు మాన కుండ ఆ దేశీయులు నూతన మార్గముల ననుసరించి వ్యవసాయమును సాగించి మామూలునకన్న యెక్కువ ఫలితమును బడయుచున్నారు. వ్యవసాయ మెటు లభివృద్ధినందియున్నదో అట్టులే పెద్దపరిశ్రమలును యీ దేశమున అభివృద్ధి నందియున్నవి

వ్యాయామ విధానములు—

ఈ దేశీయులగురించి మాటలాడు నపుడు ముఖ్యముగ సొలోక్ తెగకుచెందిన వారలే యెక్కువగనున్న కారణమున వారినిగురించియే ముఖ్యముగ తీసికొనెదము. సొలోకీయులకు రోమ్, గ్రీక్ వ్యాయామ పద్ధతుల యెడ నెక్కువ అభిలాష గలిగియున్న కారణమున ఆపద్ధతులనే ప్రధాన క్రీడలుగ నిన్న మొన్నటివరకును అనుసరించు చుండిరి. గ్రీసు దేశములోనుండు విశాలవ్యాయామ మందిరములు (ఆంఫీథియేటర్సు) యీ దేశమందు నేటికిని గలవు.

నేడు దేశమందలి బాలబాలిక లందరికిని వ్యాయామము కవాత్ మున్నగు దేహారోగ్య కరమగు విధానములు నేర్పబడుచున్నవి. విద్యల నభ్యసించు చుండిన బాలికలు ఒక్కొక మారు బారులుదీరి ప్రధాన నగరముయందలి రాజబాటలగుండా పోవుచుండగ చూచుట కెంతయో యందముగనుండును. దేశమందలి కార్పతేనియన్ పర్వతప్రాంతముల నివసించు బాలురకు యుద్ధ విధానమంతయు ఆటలక్రింద గావింపబడి నేర్పబడుచున్నది.

ప్రతివత్సరమున కొక్కమారు వేలకొలదియు యువకులు ప్రధాన నగరమగు జగోస్లోవాకియాయందు వ్యాయామ ప్రదర్శనమును సాగింతురు. ఇందులకు ప్రభుత్వమెంతయు సహాయపడుటయెగాక వలయు ప్రోత్సాహమంతటిని గావింతురు.

మతము—

ఈ దేశమందన్ని ప్రాంతములను క్రైస్తవమతము వ్యాప్తినందియున్నది. కొండ చరియలయందున్న అనాగరిక తెగలును క్రైస్తవప్రార్థనాలయ ప్రాంతమునకువచ్చు నెడ కడుంగడు భక్తిశ్రద్ధలతో వర్తించును. దారిపొడవున నెన్ని దేవళములున్నను విసుగనకుండ తమిళదేశీయు లెట్లు నమస్కరించుట నభినయించెదరో అట్టులే యీపర్వతప్రాంత వాసులు భక్తితో ఆలయముల ప్రాంతములకు వచ్చిన సమయాన తమ శిరములనుండి టోపీలనుదీసి వినయముగ నడచిపోవుదురు.

దుస్తులు, ఆభరణములు—

జగోస్లోవాకియా దేశమందలి పురుషులు ధరించు దుస్తులయందత మార్పుగాని పద్ధతులుగాని కానరావు. ఈ దేశమందలి పురుషులు షరాయిలు, చొక్కాలు, పైన చిన్న వేస్టుకోటు, కాళ్లకు పాదరక్షలు, తల కున్నిటోపీ ధరింతురు.

స్త్రీలుమాత్రమట్లుగాక పలువిధములగు దుస్తుల ధరింతురు. నగలయెడ నీదేశీయుల కెట్టివ్యామోహముగాని లేదనియేచెప్పవచ్చును. స్త్రీలు లేసును విరివిగా నుపయోగింతురు. గ్రామములయందలి సంపన్న గృహములలోని స్త్రీలు మోకాలుదిగని పొట్టిగౌనులను ధరింతురు. చేతులు సీలమండవరకును కప్పబడియుండును. శిరోజములు వెనుక ముచ్చటగ ముడివేయబడియుండును.

జగోస్లోవాకియా స్త్రీ బిడ్డనింటవిడచి పొలమునందు భర్తకుసహాయము చేయనేగజాలదు. అటులని పొలమునకుపోకుండ కూడనామెయుండ లేదు. తల్లులు పొలములకేగు సమయమున పసిబిడ్డలవెంటనిడుకొని పోయి నాలుగుకర్రముక్కలతో తాత్కాలికముగ నుయ్యెలను తయారుచేసి బిడ్డనందు పరుండబెట్టెదరు.

జగోస్లోవాకియా దేశపు యువతికి వివిధవర్ణములయెడ యెక్కువమక్కువ. ఆకారణాన నామెసాధారణముగ

ఒకటికెక్కువయగు వర్ణములనుపయోగించి సింగారించుకొనును. నగరములయందలి యువతులు మోచేతినుండి అర్ధమను ఆరంగుళముల వెడల్పుగలలేసు నుపయోగింతురు. వీరిదుస్తులు ప్రాచ్య దేశమందలి ప్రాచ్యప్రతీచీ సమ్మిళితమగు నవీన వస్త్రాలంకారములకు కొంత పోల్చవచ్చును. ఈదేశీయులు వివాహసమయములయందును సాధారణ సమయములయందును ధరించు దుస్తులయందు చాలవ్యత్యాసముండుటచే పెండ్లి దుస్తులు ధరించువారు నూతనముగ కానుపించెదరు. ఈపద్ధతి యిపుడిప్పుడే ప్రాతబడుచున్నది.

ఇటీవల యువతులు జర్మనీ ఫ్రాంసు దేశములయందలి గౌనుల ననుసరించి తమ రంగులను, లేసును విరివిగ నుపయోగించి చక్కగ నలంకరించు కొనున్నారు.

గ్రామజీవనము—

స్త్రీపురుషులకు సమానమగు ఓటింగు అధికారమున్న కారణమున పల్లె, పట్టణముల యందలి స్త్రీలకు విద్య యొక్కవిధముగనే యున్నదనవచ్చును. అందరును విద్యల నభ్యసింతురు. గ్రామములయందలి స్త్రీలు గార్హస్థ్యజీవనమును సుఖవంతముగ నొనరించుచున్నారు.

స్త్రీలు వ్యవసాయమందు పురుషులకు సహాయ మొనరించుచున్నారు. తల్లులు తమ బిడ్డలను పొలములకు గొనిపోయి వృక్షచ్ఛాయలందు తాత్కాలికముగ నొక యుయ్యెలను తయారుజేసి అందునుండబెట్టి ఆ పసినిసుంగుల గాంచుచునే పనులనుత్సాహముతో చేయుచుందురు.

విధ్యుక్తధర్మము

కొ. కామేశ్వరరావుగారు

స్త్రీలు విద్యనభ్యసించుట పురుషుల తోడ్పాటునకేగాక తమజీవితమందలి కంటక సదృశములగు ప్రవర్తనాపరిణామములను చక్కఁబఱచుకొనుటకు గూడనని తెలియనగును. పురుషుఁడొక్కఁడు ప్రాకృత ధర్మమనుసరించి తన సంసారమును తానే స్వయముగ సంరక్షింపవలసి యున్నను అట్టి విధానము శాశ్వతఫలప్రదానమైనదికాదు. ఒకకుటుంబమున నల్వురైదుగురాఁడు బిడ్డలుగల పురుషుఁడున్నచో, పూరుషుఁడైన వారితో సమవయస్కుఁడైనచో నాసంసారమేరీతిని కాలముఁ బుచ్చవలెను? పురుషుఁడెదిగి పెద్దవాఁడై స్వకాయకష్టమున ధనమార్జించి సంసారభారము భరించుదనుక నీస్త్రీలు స్వగృహాంతస్సీమను క్షుదాగ్నిచేఁ జావవలసినదేనా? లేక విద్యాదిలలితకళానిస్సారులగుటచే పరగృహములకేగి పొట్టఁబోసికొను నుపాయ మెఱుఁగవలసినదా?

పవిత్రతమంబగు భారతీ గర్భంబున సమాదృతులై బుట్టినతోడి కాంతా సమాజమును, విద్యాగంధమెఱిఁగి తత్ఫలప్రదాయకసద్విధాన మెఱుఁగకపోవుటచే, ధనవంతులగు మానినీ మణుల నిస్సారదృక్కులఁ జూడవలసిన ధర్మమా భారతావనియందు పూర్వధర్మశాస్త్రకర్తల యభిమతము! కాదు.

శక్తిమంతులగు సంపన్నులు పేదసంసారముల కుపాధిఁగల్పింప సమర్థులు. విద్యాధనమూర్తులగు వేత్తలు ధనరాజులచేఁ బోషింపఁబడి దారిద్ర్య విమోచకంబగు నట్టియు, శుభప్రదంబగునట్టియు, ననేక ప్రాణసంరక్షణాధారమైనట్టియు సద్విద్యను యిరువురు పురుషుల కుపదేశించుటకంటె బహుళసంసారభారనిర్వహురాలైన ఒక్కస్త్రీ కుద్బోధించుట దేశదారిద్ర్య మడంచుటయే!

పురుషుఁడొక్క యధికారిచెంత నుద్యోగమొనరించి గృహమున కరుదెంచునరికి నాతనిశ్రమ నివారించుపట్ల సహజపాతివ్రత్యప్రభావయగు స్త్రీయొనరించు పరిచర్యచే నాతఁడు పరితృప్తిఁజెందునపుడైన నాతఁడాయర్థాంగి విలువనెఱుఁగఁగల్గినా? లేదు!

తనభార్య విద్యావిహీనయేయగుఁగాక! తాను తనసంసారసాగర మీదుట స్వశక్తికర్ణధారణచేగాదు; లోపాలోపములను నిజప్రేమావాహినిచే క్షాళితమొనరించి దుర్భరదారిద్ర్య సమాన్వితగృహము నానందసీమగా మార్చునది స్త్రీవ్యక్తియే!

విద్యావిహీనయైన స్త్రీ నిజగృహమునందు సోమరివలె గూర్చుండియే పురుషున కన్నివిధముల నానందమొనగూర్చునపుడు విద్యావతియగుచో నామె గృహమును మఱింత సంతోషనిలయముగఁ జేయునుగాని యిప్పుడు తమపత్నుల ప్రవర్తన సంకుచితదృష్టితోఁ జూచు పురుషుల యభిప్రాయానుసారము భర్తృపదారవిందసేవ మఱచి యాతనిఁ దృణీకరించునా? అది యసంభవము.

ఆమె విద్య నభ్యసించి పతిసేవయు, పసి సంరక్షణము, స్వశరీరమానసికసంపద్వినియోగమును బాగుగ గమనించును. దాన నింట గృహలక్ష్మి నా సలక్షణయగును.

విద్య నేర్చిన స్త్రీలు సద్గ్రంథరచనకు గడంగి స్వదేశ-స్వజననిగూఢపవిత్రోదంతముల బహిర్గత మొనరించి తాదృశవనితాలోకమునకుఁ దోడ్పడుట ప్రథమ సుకృతము; లలితకళల నభ్యసించి స్వకుటుంబ పోషణ మొనర్చుకొనుచు తమవంటి స్త్రీలకు నావిద్య నేర్పుచు తద్విధమున వారి కుపాధికల్పించి భర్తృహృదయనివాసులగుట రెండవ విధానము; శౌర్యధనులై యుద్ధారీతిని వ్యాయామసంస్కారులై సమయము నీక్షించి శత్రురాజిని బరిమార్పఁబతికి తోడ్పాట మూడవాంశము! గావున స్త్రీలు సాధ్యమైనంత వరకు విద్య నభ్యసింపుట కనుమతివడసి భర్త నొక దైవమూర్తిగ భావించి పవిత్రభారతావనియందు తమ శాశ్వతకీర్తి చంద్రికల నాచంద్రతారార్కమలంకరింతురుగాక!

కొందరు బాలవితంతువుల పథము—

బాల్యవివాహము లాచరించు ఆచారముగల భారతదేశములో బాలవితంతువుల సంఖ్య యెక్కువగానుండుటలో ఆశ్చర్యపడవలసిన యగత్యమంతగా లేదు. ఇటు లన్యాయముగ తమసౌఖ్యములను గోలుపోయిన అనాథ బాలికలు కడకు యెట్లు రహస్యవర్తనలకు గడంగుచున్నారో తెలుపుచు పునర్వివాహములయొక్క యావశ్యకతను నొక్కివక్కాణించుటకు "విడో'స్ కాజ్" యీ క్రింది నిజాంశములకు ప్రచార మొసంగుచున్నది.

మెరట్ గంజ్ జిల్లాలో ఒక హిందూ సర్దారుయొక్క కోడలు వితంతు వాయెను. పునర్వివాహమునకు నామె తనయిష్టము వెలిబుచ్చినను తనవారలు వినకుండుటను గాంచి ఆమె యిస్లాముమతమున ప్రవేశించి నూనెవర్తకమును చేయువానికొమరుని వివాహమాడెను. ప్రస్తుత మీయిద్దరును ఆయువతియొక్క మొదటిమామగారియింటికి యెదురుగ నివసించుచున్నారు. అందువలన గలుగుచున్న అవమాన మింతింత యని వేరుగ చెప్ప నవసరము లేదు.

ఒక వితంతువు రహస్యవర్తనవలన లాహూరు నగరమున ప్రసవించెను. ఆచిన్ని నిసుంగును తుదముట్టించుట కామెకు మనస్సు రాకుండెను. అందువలన ఆబిడ్డను అనార్కలీవద్ద నొక పదిరూపాయల నోటుతో వదలి వెడలిపోయెను. ఎవ్వరైనను దయదలచి బిడ్డను పెంచెదరేమో యని యామె యుద్దేశపడెను.

కార్నల్ నగరమున ఒక వితంతువు ప్రసవించెను. తన బిడ్డను చంపుట కిష్టములేని యామె ఋషీకేశమునందలి స్వర్గ యాత్రమమందు విడచిపెట్టెను. పోలీసు లీసంగతి యెరింగి వాకబుపై ఆవితంతువును పట్టుకొని న్యాయస్థానమున కీడ్చిరి. ఆమె చెప్పిన మాటలబట్టి ఆమె వర్తన మెంత మాత్రమును

తప్పు కాదనియు ఆమె హృదయమందు జనించిన మాతృప్రేమయే ఆమె నట్లు చేయించినదనియు తెలిసినది. పదునారు వత్సరముల ప్రాయమున వితంతువైన యొక బాలిక తనకు పునర్వివాహము గావించవలసిన దిగ తల్లిదండ్రుల నెన్నియో మారులు బ్రతిమాలినది. తల్లిదండ్రు లామె వాక్యములను లెక్క సేయ లేదు. కద కామె వ్యభిచారిణియై పాపపు జీవనమునకు గడంగినది.

మహారాష్ట్ర నాటక కళ—

బొంబాయి విశ్వవిద్యాలయస్థాపనము తోడను ఎల్ఫినిస్టన్ కళాశాల తోడను మహారాష్ట్ర నాటకరంగ మభివృద్ధి నందగలిగియున్నదనియు విద్యావంతులు చాలమంది రంగస్థలముల గౌరవింప మొదలిడిరనియు ఆర్. ఎల్. రావుగారు 'త్రివేణి'లో నీక్రింది విధమున వ్రాసియున్నారు.

బొంబాయి విశ్వ విద్యాలయస్థాపనముతోడనే రాష్ట్రమందలి విద్యాసంస్థలు ఈనాటక కళాభివృద్ధికి పూనుకొన్నవి. అంతటితో మహారాష్ట్రమున నాటకసంఘమన్ని ప్రాంతములలోను బయలుదేరినది. బొంబాయియందలి ఎల్ఫిన్‌స్టన్ కళాశాలయందు కాళిదాస ఎల్ఫిన్‌స్టన్ సంఘమను పేర నొక నాటక సంఘ మాదిని స్థాపింపబడినది. ఈసంఘమువారు మొట్ట మొదట శాకుంతల నాటకమును ప్రదర్శించిరి. ఈప్రదర్శనమునకని చాల ధనము వ్యయపరుపబడినది. నాలుగువందల రూప్యముల విలువగల సాల వృక్షమొక్క బెరడు మదరాసు నగరమునుండి రప్పింపబడెను. అంతియేగాక పూనా నగరము నుండి మూడు సామాను రైలుపెట్టెలతో పూలచెట్లు రప్పింపబడెను.

తరువాత ఎల్ఫిన్‌స్టనువచ్చి దిగినది. ఈమె తన సహచరులతో కలసి పూనానగరమందలి దక్కను కళాశాలయం దాదినొక నాటకమును ప్రదర్శించినది. ఆమె ప్రదర్శించిన నాటకములందు పాడరు పూతలు వింతదుస్తులు మున్నగు పరికరముల యవసరము లేకపోయెను. దీనింగాంచిన వారు యిట్టినాటకము నాడుటవలన యెంతేని లాభముకలదను తలంపుతో అందులకై పలుయ్రప్రయత్నములను గావింప దొడంగిరి. అప్పటినుండియు విద్యార్థులు సంస్కృత నాటకములను (మృచ్ఛకటిక ముద్రారాక్షసము మొదలైనవి) ప్రదర్శింప మొదలిడిరి.

తరువాత తర్జుమా నాటకములు బయలుదేరినవి. షేక్స్పియరు, షెరిడన్, వోల్రీమున్నగు పాశ్చాత్య గ్రంథకర్తల నాటకములు మహారాష్ట్రములలోని కనుపరింపబడినవి. నాటక రంగస్థలములయందనేక మార్పులు గావింపబడినవి. ఆసమయమున కొల్హాపురమందలి రాజారామ్ కళాశాలయందుద్యోగియైన రాజారామగారు గావించిన కృషియెంతయు సంస్తవనీయమై యొప్పుచున్నది.

స్త్రీలు—గ్రామపునర్నిర్మాణము—

ఎఫ్. ఎల్. బ్రేనుగా రాంగ్లమున రచియించిన "భారతదేశములోని గ్రామపునరుద్ధారణము" అను పుస్తకముపైన "బొంబే కోఆపరేటివ్ జర్నల్" యీక్రింది విమర్శను గావించియున్నది.

గ్రామపునరుద్ధారణ మొనరించుటకని ప్రారంభింపబడిన సంస్థలు తీవ్రమగు పరిశోధనల గావించుట లోననే యెక్కువ కాలమును వినియోగించుచున్నవి. సాంఘిక, నైతిక, ఆర్థికాది విషయములయందు పూర్తిపరిశోధనల నొనరించుటకే సంఘము పూనుకొనును. ఈ పరిశోధనలు పూర్తియగుటలోననే ప్రచారకులును ప్రజలును అలసి విసుగునొందెదరు. ఈగ్రంథమును వ్రాయుటకు పూర్వము బ్రేన్ గారు గ్రామపరిస్థితులను పూర్తిగ తెలిసికొనిరి. చాలగ్రామములయందలి ప్రజాజీవనము సంఘీభావ విరహితమైయున్నది. కొంత అధికారములో కూడుకొనిన సంఘము లేర్పరుపబడినచోగాని కొన్నికొన్ని గ్రామములు బాగుపడజాలవు. బ్రేన్ గారియొక్క పట్టుదలమీదనే గ్రామాలోచనాసంఘములు స్థాపింపబడినవి. ఈయన కష్టఫలితముగనే కొన్నిజిల్లాబోర్డులు వ్యవసాయము, పరపతిసంఘములు విద్యాసంస్థలు మున్నగునవి గ్రామములయందు నెలకొల్పబడుటకు తగిన శ్రద్ధతీసికొన్నవి.

ముందు అధికఫలవంతమగు వ్యవసాయమును సాగించవలసిన యువకులుత్పన్న మగుటకు కారణమగు గ్రామముల యందలి స్త్రీలలో నూతనోత్తేజముదయింపవలసియున్నదని బ్రేన్ గారు పేర్కొనియున్నారు. గ్రామములయందలి సాంఘిక జీవన పథము సంస్కరింపబడవలసిన యవసరమెంతేని గలదు. ఆరోగ్య మార్గములననుసరించి స్త్రీ పురుషులు జీవింపవలయును. వీరల మధ్య కొంత చలన ముదయింప జేయవలయునన్నచో విద్యావతులై గ్రామజీవన సౌఖ్యముల పట్ల యుత్సాహమును జూపగల స్త్రీలెంతేని యవసరము. ఈ విషయమున గ్రామ పునర్నిర్మాణమునకు పూనుకొను వారు కొంత యాలోచనను సాగించవలయును.

వివాహితలు; ధనమునకై యుద్యోగములు—

బ్రిటిషు పత్రికలలొక్కొక్క సమయమున ఒకొక్క సమస్యపై తీవ్రముగ చర్చలు సాగించుచుండుట నెల్ల రెఱుంగుదురు. వివాహితలగు స్త్రీలు ధనమునకై యుద్యోగముల నొనరించుటయా యను విషయమై నేడా పత్రికలు చర్చించుచున్నది. ఆచర్చనంతటిని 'లిటరరీడైజస్ట్' యిట్లు క్లుప్త పరచుచున్నది.—

లండను నగరమం దుద్యోగ మొనరించుచు కొంత వేతనమును సంపాదించుచుండిన నొక యువతిని గాంచి ''పురుషుడు నీయొక్క పోషణమును నీకువలయు సహాయమునను పాటుపడవలయును'' అని ఒక ముసలి యనెను. ఆసమయమున ఆముసలి యొక్కయు ఆయువతియొక్కయు హృదయముల యందు గల యభిప్రాయము లెట్టివై యుండునో మనము కొంచెము బాగుగ ఆలోచించిన గ్రహించగలము. "నా భర్త తాను గడించి తెచ్చిన ధనములో నేనింటపని చేసినందులకుగాను కొంత ధనమిచ్చునందువా?" యని ఆయువతి ముసలిని ప్రశ్నించెను. ఈ సంభాషణాంశమును మే రెడింగ్ టన్ రెక్ స్పెక్స్ లో వ్రాసియుండెను. ఈ విషయమై పలువురు పలువిధములగు నభిప్రాయములను గలిగియుండిరి. ఈ విషయమై ఎథల్ మేనన్ అనుకవయిత్రి ఈమే రెడింగ్ టన్ అభిప్రాయముల కెంత

మాత్రమును అంగీకరించుటలేదు. వివాహమాడిన స్త్రీ అధవమువస్తె యుద్యోగ మొనరించుట యను సంసార జీవమును విచ్ఛేద మొనరించుట యనియు యిది సంఘ నిర్మాణమునకు కొంతయు ముందు ముందు ముప్పు తేగలదనియు తెలిపియున్నది. దేశమున యీ యిరువురి యభిప్రాయములకును అనుకూలురను చూపువారలు సమభాగములుగ నుందురని మాయభిప్రాయము.

విద్య, వివిధప్రాంత సందర్శనము—

పూర్వకాలమున గురుకులాశ్రమ పద్ధతి భారతదేశమందుండెడిది. ఆదినములలో విద్యలబడసిన ప్రతి యువకుడును వివాహమాడుటకు ముందుగ దేశమందలి ముఖ్యమగు పుణ్యక్షేత్రములను సందర్శింప వలయుననెడి నియమము నుండెడిది. అందువలన ఆకాలము లోని యువకులు తమ దేశమందేయే ప్రాంతము లెటులున్నవో గ్రంథముల ద్వారా తెలిసికొనుటయె గాక స్వయముగ చూచుచుండెడివారు. ప్రస్తుతము విశ్వ విద్యాలయపు కార్యక్రమములో నీవిధ ప్రాంత సందర్శనము కూడ చేర్పబడవలయుననెడి యాందోళన యిటీవలనే ప్రారంభింపబడినది.

విద్యార్థులు దేశమందలి ముఖ్య ప్రాంతములను తిలకింపవలయుననియెడి నియమము విశ్వవిద్యాలయ కార్యక్రమమం దుండవలయును. ప్రయాణీకుల నెక్కువగ నాకర్షించుటకుగాను గ్రేట్ ఇండియన్ పెనిన్సులర్ రైల్వేవారు ప్రయత్నములను గావించియున్నారు. కరపత్రములు, వివరములు దెలుపు సచిత్ర గ్రంథములు, ప్రకటనలు, ఫిలిములు మున్నగు వాటిని గురించి విరివిగా ప్రకటించుటయు, ప్రదర్శించుటయు ముఖ్యముగ తలంచి అట్లు గావించుచున్నారు. ఈ రైలు కంపెనీవారు విద్యార్థులకని ఒక ప్రత్యేకపు రైలుబండిని నిర్మించిరి. ప్రథమ వత్సరము నూటయేబదిమంది బాలురును 40 బాలికలును యీ రైలునందు ప్రయాణము చేసియుండిరి. ఈ రైలునందు కొంతమంది యుపాధ్యాయులు కూడ గలరు. విద్యార్థినుల సౌకర్యముల దిలకించుటకని యిరువురు దాదు లందుగలరు. అన్ని విధములగు భోజన సదుపాయములును గావింపబడియున్నది. ఈ విషయమై ప్రభుత్వ విద్యాశాఖవారు వలయు సహాయము గావింపవలసియున్నది.

సుందరనయనములు—

సర్వేంద్రియములలోనను నయనములు ప్రధానమైనవి. కనులు తమ కళలను గోలుపోయిన యెడల యెంతటి సుందరవదన మైనను అనాకర్షణీయమగును. కనులకు

దృష్టిమాంద్యము గలిగిన దానివలన నెంతేని కష్టముకలుగును. నయనములు తమ కళను గోలుపోకుండ నుంచుకొనవలయుననిన అనుసరింప దగిన విధాన మొకటికలదని యొక వైద్యుడెరింగించుచున్నాడు.

కనుల నెంతేని జాగరూకతతో కాపాడుచుండవలయును. కనులెప్పుడు అలసినవని తోచిన అప్పుడే వలయు విశ్రాంతి నొసంగవలయును. చల్లనినీటిలో అసమయమున కడుగుటవలన చాలవరకు మేలొనగూడును.

పరిస్థితుల ననుసరించి కనులయొక్క శక్తి కూడ తరుచునిర్ణయింప బడుచుండును. అవసరమగుచో కృత్రిమసహాయముతో వాటిని సంరక్షింపవలయును. సుందరనయనములుగల చాలమంది స్త్రీలు సినీమాలు, నాటకములు మున్నగుప్రదర్శనముల కేగుసమయమున సులోచనములను ధరించుచుండుటయు యితరసమయములయందు వాటినుపయోగింపకుండ నుండుటయు మనమెరుంగుదుము. స్త్రీపురుషులు సాధ్యమగునంతవరకు సులోచనముల కలవడకుండనుండుటయే యుత్తమము. అటులనుటవలన చత్వారమెక్కువగనున్నవారు కూడ అద్దముల నుపయోగింపరాదనుట కాజాలదు. కనులకు యేమాత్రమైన బలహీనతయైన యేర్పడుచున్నట్లు తోచినచో వెంటనే అబలహీనతను తగ్గించగల చికిత్స నొనర్ప వలయును. నయనములు కాంతివంతమై యుండవలయుననికూడ ప్రతిస్త్రీయును దీర్ఘాభ్యాసముల గావించుచుండవలయును. ఉదయమైదునిముసములును, సాయంత్రమైదునిముసములును యీ దీర్ఘాభ్యాస వ్యాయామము నలవరచుకొన్నచో ఒక్కమాసము దినములలో కనులకుగలుగు బలహీనత మొదటియవస్థయందు పోగలదు. ఈ వ్యాయామము నలవరచుకొను సమయమున స్త్రీలు విశాలముగ తెరువబడియున్న గవాక్షమున కెదుటనిలువబడి, చేతుల నడుముపైనుంచి, నాసికద్వారా మంచిగాలిని లోనికి పీల్చవలయును. అనంతరము అరచేతులు శిరమునకుపైగ కలయునట్లుగ నెత్తవలయును. తరువాత నెమ్మదిగ గాలిని బయటికి విడువవలయును.

కునుకుచు, మూతలుపడుచు, చలించుచుండు నయనములందముగ నుండవు. చూపులు నిశ్చలములై యుండవలయును. ఇందుల కలవాటుకాని వారేదియో యొకవస్తువు నెదదృష్టిని కేంద్రీకరించి చూచుచుండుట కలవాటు గావించుకొనవలయును. ఇందుల కద్దముపై చిన్న కాగితపు తునక నంటించి దానినే చూచుచుండవచ్చును. పద్ధతి ననుసరించి చూచుటలో ఆతురత నెంతమాత్రమును చూపరాదు.

రైలు ప్రయాణీకుల సంఘము—

ప్రయాణీకు లెల్లరకు అసౌకర్యములన్ని స్థలముల జరుగుచున్నవి. పురుషులు స్వేచ్ఛగ తిరుగువారు కాబట్టి వారు తమకు కావలసిన సౌకర్యములను గలుగజేసికొను

చున్నారు. స్త్రీలకట్టి వసతులు లేనందున, వారు యిబ్బందులకులోను గావలసిన వారగుదురు. ఇట్టి యెడనున, తుమ్మపూడియందు ఆంధ్రదేశ రైలు ప్రయాణీకుల సంఘమొకటి యేర్పడుట శుభసూచకము. ఈసంఘముయొక్క ఆశయములగూర్చి కార్యదర్శి యిట్లువ్రాయుచున్నాడు.

రైలు, మోటారు, మరితరబండ్లలో ప్రయాణము చేయు ప్రయాణీకులకు తటస్థించుచున్న ఇబ్బందులను అసౌకర్యములను కనుగొని, వాటిని నివారణచేయ ప్రయత్నములు చేయుటకై ఈసంఘము స్థాపింపబడినది. స్త్రీలకు, వలయుస్థలమునందు గాని, ప్రత్యేకస్థల నిర్ణయములో గాని, టిక్కెట్లు అమ్మస్థలములు గాని మరితర సౌకర్యములు ఏవియు చక్కగానుండుటలేదు. సౌకర్యములన్నిటికిని కలుగజేసుకొన వలయుననిన మిక్కిలి కృషిచేయవలయును. ఇందుకుగాను స్త్రీలెల్లరు తోడ్పడి వారివారికిగలుగుచున్న ఇబ్బందులనుగూర్చియు వాటినిర్మూలనమునకు వలయు సౌకర్యములెవ్వియో తెలుపుచుండవలయునని కోరదను. సంఘమునచేరినను చేరకపోయినను వారివారికి గలుగుచున్న అసౌకర్యములను మాకు తెలిపి వలయు సౌఖ్యములను కలుగజేసుకొనుదురు గాత!

వనితాలోకము

ఇ. సాముయెలుకన్య—

ఈమె తిరువాన్కూరు వైద్యశాఖాసంఘ సభ్యురాలు. శస్త్రచికిత్స, ఓషధీపరిజ్ఞానశాస్త్రములయం దున్నత విద్య బడయుటకై ఇంగ్లాండునకు వెళ్లియుండి యిటీవలనే భారతభూమికి తిరిగివచ్చెను. విక్టోరియా ఆసుపత్రి కధిపతిగ కొన్నాళ్లును, తిరువాన్కూరు వైద్యశాలయందు డెప్యూటి సర్జనుగ కొన్నాళ్లునుయుండిరి. లండను స్త్రీ శిశువైద్యశాలయందు ప్రత్యేక శిక్షణను బొందెను.

శ్రీమతి వై. వి. రంగనాయకి అమ్మగారు—

ఈయమ పశ్చిమ గోదావరి విద్యాసంఘమునకు సభ్యురాలుగ నెన్నుకొనబడెను.

శ్రీమతి శ్రీరామ భగీరథి అమ్మగారు—

చెంగల్పట్టు జిల్లా విద్యాసంఘమున కీమె సభ్యురాలుగ నెన్నుకొనబడినది.

శ్రీమతి పి. గౌరమ్మగారు—

బళ్లారి వాస్తవ్యులగు పి. శివరావు, బి. ఏ, బి. ఎల్., ఎం. ఎల్. సి. గారి సతీమణియగు శ్రీమతి పి. గౌరమ్మగారిని మాధ్యమిక బాలికాపాఠశాల ఆలోచన సంఘమునకు సభ్యురాలుగ ప్రభుత్వము వారెన్నుకొనిరి.

శ్రీమతి శివజానకి అమ్మగారు—

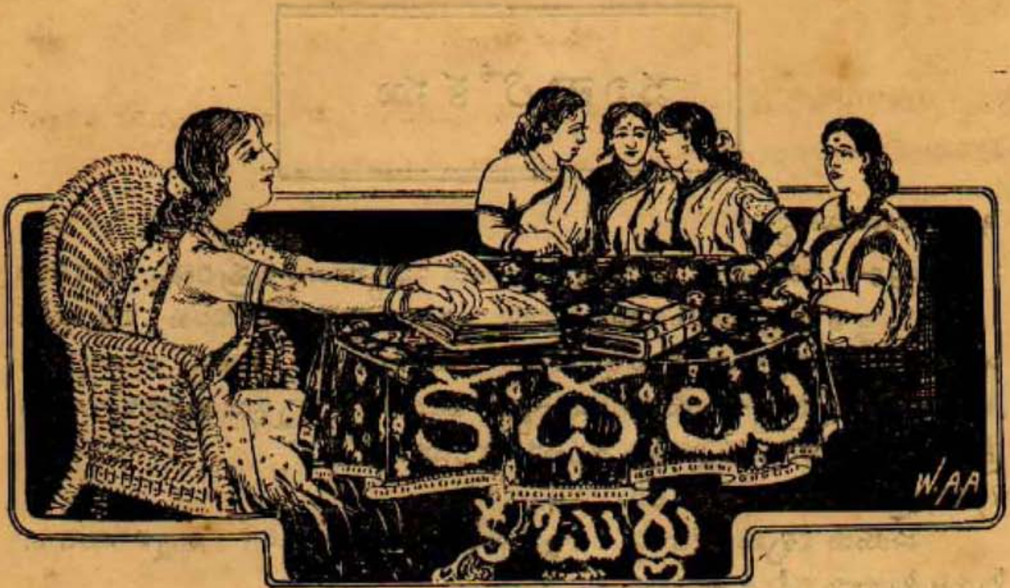
గవర్నమెంటు వారీమెను, శ్రీరంగమునకు గౌరవన్యాయాధిపతిగ నియమించిరి.

కీ. శే॥ శ్రీమతి రతీబాయి జిన్నాగారు—

శ్రీమతి జిన్నాసతీమణిగారి మరణవార్త వినుటకెంతయు చింతిలుచున్నారము. ఈమెతండ్రి సర్ డిన్షా పెటిటుగారు. వయసు 30 సం॥ లు. 1917 సం॥ న మహమ్మదాలీ జిన్నా, ఎం. ఎల్. ఏ. గారిని వివాహమాడిరి. కొలది దినములుగ వ్యాధిగ్రస్థయై యుండిరి. మరణించునప్పటికి భర్త ఢిల్లీలోనుండెను. ఈమె దేశసేవాతత్పరతయు, త్యాగము నెఱుంగని వారుండరు.

గులాబాయ్. హెచ్. ముకుందరావుకన్య—

కీ. శే. రాయబహదూరు ముకుంద రామచంద్రరావుగారి మనుమరాలు. ఇందూరు జూనియరు మహారాణియగు ఇందిరాబాయిగారి సమీప బంధువు. గత సంవత్సరము బొంబాయి విశ్వకళాశాలయందు ఆంగ్లభాషయందు ప్రథమతరగతిలో బి ఏ. పరీక్షనిచ్చెను. విశ్వ విద్యాలయ సంఘమునకు సభ్యురాలగు నట్టిగౌరవమును పొందిన ప్రథమ హిందూ యువతి యీమెయే. బొంబాయి విల్సను కాలేజిలో ఆంగ్లబోధకురాలుగ నున్నది.

అమెరికాలో బాల్యవివాహములు—

బాల్యవివాహపిశాచము మన హిందూదేశమందేగాక, పాశ్చాత్యదేశములందు కూడ కానవచ్చుచున్నది. అమెరికాలో 16 సం॥లకు లోబడిన వయసుగల బాలభార్యలు 350,000 కలరు. ఇంకను బాల్యవివాహములు పెరుగుచునేయున్నవి. వీటి ఆపుదలకుగాను ప్రబలప్రయత్నములు జరుగుచున్నవి. పెన్సిలువేనియా 16 సం॥ లోబడిన బాలికల వివాహము నిషేధించుచున్నది.

* * * *

అవుడుసోదరులు—

లండనులో యిటీవల యిరువురు అవుడుసోదరులు ప్రాణత్యాగము చేసికొనిరి. ఇందలి విశేషమేమన, దేహములు వేరుగాని వారి భావము లొక్కటే. వారొకే విధమున ఆలోచింతురు. ఒకడారంభించిన వాక్యమును రెండవవాడు ముగించును. ఇరువురును ఒక్కశయ్యయందే మరణించి యుండిరి.

* * *

విద్యుచ్ఛక్తి కత్తి—

నెత్తుటిని స్రవింపనీయక, నొప్పిని కలుగజేయక, కండరముల తెగకోయు యంత్రమొకటి కనిపెట్టబడినదని 'లాంసెట్' పత్రికవలన తెలియుచున్నది. ఈ యంత్రమున గల

విద్యుచ్ఛక్తి తీక్ష్ణతవలన కండరములకు ఉష్ణమెక్కును. రక్తనాళములు గట్టిపడి నెత్తురు స్రవించదు.

* * * *

శిశువులకు స్వర్గము—

అన్ని దేశములందును పసి పిల్లలను కొట్టుట వాడుకయైయున్నది. కాని సయామునందు మాత్రము పిల్లలు దెబ్బలు తినుటయన నేదియో యెఱుగరు. ఒక కఠినవుమాట ఎవరైన పలికిన చాలును, తోడనే వారుకంట తడిపెట్టుదురు. అంతటి మెత్తనిహృదయులు. చిన్నప్పటినుండి సయాము బాలుకు పెద్దల నడవడిక గమనించి ఆదేరీతి ప్రవర్తింతురు. ముఖ్యముగ వారు పాటించునది మాతాపితృపూజ, గురుసన్మానము, గురుభక్తి మొదలగునవి. అన్ని దేశము లిట్లుండిన కొఱత యుద్దియుండును?

* * * *

ముద్దుల ప్రభావము—

ముద్దులిడికొనుట సర్వ సాధారణమగు విషయము కాని కొన్ని దేశములందు కోట్లకొలది జనులకు, ముద్దుల విషయము తెలియదు. వారు దానిని ఆచరణకు గొనిరారు. ఎస్కిమోలు, మడగాస్కరు, టైరాడెల్, ఫ్యూజీదేశీయులు, కొన్ని ఆఫ్రికా తెగలవారు ముద్దులిడరు. భార్యాభర్తలు సరసమాడునపుడు తమ నాసికలు, చెక్కిళ్లు, కుడిచెవులు, మొదలగు వాటిని ఒండొంటితో నొరసికొందురు. లేక చేతులతో ఒకరి నొకరు గుద్దుకొందురు.

యుద్ధము నిలపినగాని ముద్దులియ్యమని తమ భర్తల ధిక్కరించి ఆ తెన్సు యువతులొక యుద్ధమునే నిలుపగల్గిరి. క్లియోపాట్రాయను స్త్రీయొక్క ఆలింగనాసౌఖ్యము కొరకై ఆన్తోనీయను నాతడు రాజ్యాంగస్థితినే మార్చెను. ఈ కాలమున ముద్దిలిడుట అనారోగ్య కరమని కొందరు వాదించెదరు. రష్యాలో సోవియటు కమీషను ముద్దులిడు కొనరాదని ప్రచారము సలుపుచున్నది.

* * * *

నిదురలేమిచే మరణము—

మనుజుని ఆరోగ్యమునకు వలసినవి ఆహారము, శుభ్రమగు వాయువు, జలము, నిదుర మొదలగునవి. వీటిలో ఆహారము లేకున్నను నిదుర ముఖ్యమని సర్ జాన్

ఆర్మ్‌స్ట్రాంగు అను వైద్యుడనెను. నిదుర ఒకవారమువరకు పోకూడదని నిశ్చయించిన ముగ్గురు బాలురలో ఒకడు నాల్గవనాడును యింకొకడు ఐదవనాడును మూడవ వాడు ఏడవనాడును మరణించిరి. కాబట్టి ఆరోగ్యమునకు, జీవించుటకు, నిదుర ముఖ్యమైనది.

*   *   *   *

గోబి అడవి జంతువు—

గోబీయెడారి మంగోలియాయందుకలదు. ఈయెడారియందు 25 అడుగులపొడవును, భుజములవఱకు 14 అడుగుల ఎత్తును, 10 టన్నులు బరువు, అనగా రెండేనుగుల బరువును గల యొక అడవి జంతువు అస్తి పంజరము భూమిని త్రవ్వగా లభించినది. ఇంతకంటె అవయవ పరిమితి హెచ్చైనప్రాణి యుండదని యనెదరు.

ఇట్టి జంతువు సుమారు 9 కోట్ల సంవత్సరములకు పూర్వము జీవించి యుండునని తలచెదరు.

అఖిలభారత మహిళా సభ

శ్రీమతి ఆ. భాస్కరమ్మ గారు

అఖిల భారత మహిళా సాంఘిక విద్యావిషయిక సంస్కరణ మహాసభ జనవరి నెల 3-వ తేది మొదలు 8 వ తేది సాయంకాలము వరకు పాట్నానగరమున జరుపఁబడినది. సభ 3 వ తేదినుండే ప్రారంభింపఁబడినను, ఒకటి రెండు తేదులలో స్థాయీసంఘ సభలుండుటవలన మన యాంధ్రదేశ పక్షమున స్థాయీసంఘ సభ్యురాలనగు నేను డిసెంబరు 31 వ తేది రాత్రి 8 గంటలకు కలకత్తాలో బయలుదేరితిని. జనవరి 1 వ తేది తెల్లవారుజామున పాట్నా చేరితిని. అక్కడ చలివిస్తారముగా నున్నది. వాతావరణ మంతయు పొగక్రమ్మినట్లున్నది. నేలయంతయు వర్షముకురిసినట్లు తడిసియున్నది. తెల్లవారుజామున 5 గంటలకు, ఆచలిలో ఆమంచులో కొంచెమైనను జంకక, బద్ధకించక యాహ్వాన సంఘమువారు ప్రతినిధుల నాదరించి తీసికొని వెళ్లుటకు వచ్చిరి. అప్పుడు దిగిన వారము ముగ్గురము మాత్రమే మమ్ములను బస్సునందెక్కించుకొని ప్రతినిధుల కొఱకు నియమింపఁబడిన బసకు చేర్చిరి. మా కొఱకు స్టేషనుకు వచ్చినవారు స్త్రీలు, యావ్వనవతులు, ఉన్నత విద్యావతులు, గొప్పయింటి బిడ్డలుకూడా పురుష సహాయమేమీలేదు. వారేకూలీలను మాట్లాడి సామానులను బండిలో వేయించిరి. ప్రప్రథమపు ఈదృశ్యమే నాకు కొంతవఱకానందమును, నాశ్చర్యమును గలుగజేసినది. మాకొఱకేర్పఱచిన యిల్లొక దివ్యభవనము. అదియొక మహమ్మదీయ బారిష్టరు గృహము. ఆయన వృద్ధుఁడయినను నవివాహితుఁడును ఉదార స్వభావుఁడునగు నాతఁడు స్వార్థమును పరిత్యజించి యత్యంత విలువగల సోఫాలు, కుర్చీలు, నిలువుటద్దములు మొదలగు సామానులతో సహా తనగృహమును ప్రతినిధులకొఱకిచ్చివేసి తాను మరియొక యద్దెయింటికి వెళ్లి పోయెను. గృహమట్లుండ అంత పరిశుభ్రమైన సొగసైన, విలువయైన సామానుల నెవరైన పాడుచేయుదురేమో యను సందేహమించుకైన లేకుండ నావిధముగా నొసఁగినవారి యౌదార్యము కొనియాడఁదగినది. అక్కడకు వచ్చిన ప్రతినిధులుకూడా నున్నతకుటుంబీకులు, విశేష విద్యావతులు, పిల్ల

శెల్లలు లేకుండా వచ్చిన వారగుటచే జాగ్రత్తగానే వాడుకొనిరి గాని యేమియు పాడు చేయులేదు. సదుపాయములన్నియు చాలాబాగుగనుండెను. ఏవిధమైనలోటును కనంబడలేదు. స్వగృహముల యందుకంటె గూడ యెక్కువ సౌఖ్యమునే పొందితి మనుటలో కొంచెమైన నతిశయోక్తిలేదు.

1-వ తేది యుదయము 9 గంటలకు స్థాయీసంఘసభ (Standing Committee Meeting) అనిరి. 9 గంటలలోపున అందరు సిద్ధపడి సరిగా 9 అయేసరికి సమావేశమయి కార్యమునకు ప్రారంభించిరి. ఈ స్థాయీసంఘమున అధ్యక్షురాలు, కార్యదర్శిని కోశాధ్యక్షురాలు గాక భారతదేశమందు సభాపొకర్యార్థ మేర్పఱచుకొనిన 29 రాష్ట్రములలో రాష్ట్రమున కొక్కరు చొప్పున నెన్నుకొనఁబడిన 29 గురు సభికురాండ్రుకలరు. వారిలో 4 గురు కారణాంతరములచే సభకురాలేక పోయిరి. కొందఱానాటి సభకురాలేదు. 17 గురు మాత్రము వచ్చిరి. సభ ప్రారంభమగు సమయమున అనేక విషయములను గుఱించి చర్చలు జరిగినవి. వానిలో మిక్కిలి ముఖ్యమయినది 'నిబంధనము' (Constitution). దీని కిదివరలో 'అఖిలభారత మహిళా విద్యా విషయక సంస్కరణ మహాసభ (The All India Women's Conference on Educational Reform) అని పేరుండెడిది. దానికి సాంఘికము కూడా చేర్చు టత్యావశ్యకమని మాకుతోచి దానిని కూడా చేర్చవలయునని కొందఱ మంటిమి. దానిని చేర్చినచో నది రాజకీయమునకు చెందును, ప్రభుత్వపు టుద్యోగులు వచ్చుటకు వీలుండదు, ఈ సభ పూర్వమువలెనే కేవల విద్యా విషయకము గానే యుండవలయునని కొందఱు వాదించిరి. ఒకదినమంతయు యీ వాదనతో సరి పోయినది. చివరకు సాంఘికము కూడా చేర్చుట కంగీకరించి 'అఖిలభారత మహిళా సాంఘిక విద్యా విషయిక సంస్కరణ మహాసభ' (The All India Women's Conference on Educational and Social Reform) అని మార్చిరి. రెండవది ఈ సభకు మూలధనము 50,000 రూపాయలున్నవి. దానిని రెజిష్టరు చేయించుటా మానుటా అనుట గురించి కూడా తీవ్ర వాదనలు జరిగినవి. చివరకు రెజిష్టరు చేయుటకే నిశ్చయించిరి. ఈ విధముగా రెండుదినములు పగలు 9 మొదలు 12 గంటలు, మరల 1 మొదలు 5 గంటలవరకుఁగల కాలము చాలక రెండవనాటి రాత్రి 9 గంటలవరకుఁగూడ సభ జరుపవలసివచ్చినది.

3 వ తేదీ కన్ని ప్రాంతములనుండి ప్రతినిధులు వచ్చిరి. మనభారత దేశమునందలి ఉత్తరమున కాశ్మీరమునుండి దక్షిణమున తిరునల్వేలి, తిరువాన్కూరు వరకును, తూర్పున కలకత్తానుండి పడమర సింధుదేశముయొక్క చివరవరకును గల స్త్రీలు చాలామంది వచ్చిరి. ఒకొక్క రాష్ట్రముయొక్క ప్రతినిధులను వేరు వేరుగా పేర్లు పిలచి వారివారి కొఱకేర్పఱచిన స్థలములలో కూర్చుండఁజేసిరి. మొత్తము ప్రతినిధుల సంఖ్య 150. వీరుగాక 50 మంది వరకు ప్రేక్షకులు వచ్చిరి. ఆదినము ఉదయము 9 మొదలు 12 గంటలవరకు ప్రతినిధుల సభ జరిగినది. సాయంకాలము 5 గంటలకు సభా ప్రారంభోత్సవము. దీనికి పురుషులను గూడా నాహ్వానించిరి. ఈసభ క్రొత్తగా కట్టఁబడిన సెనేటుహాలులో జరిగినది. హాలంతయు స్త్రీపురుషులతో నిండిపోయినది. గవర్నరుగారి భార్య ప్రారంభోపన్యాస మొసఁగినపిదప అధ్యక్షురాలగుమండీరాణిగారు హిందీభాషలో చక్కని యుపన్యాసమును చదివిరి. మిసెస్ అహమ్మదాలీ, మరికొందఱు స్త్రీలు ఉపన్యసించిన పిదప కార్యదర్శిని కమలాదేవి సంవత్సర కార్యనివేదికను చదివి వినిపించెను. మొదటి రెండు సంవత్సరములకంటె యీసంవత్సరము కార్యనివేదికలో అభివృద్ధియెక్కువగా కనఁబడినది. జాతీయ కీర్తనతో సభముగింపఁబడినది. రాత్రి 6-30 నుండి మరల ప్రతినిధుల సభ జరిగినది. 4, 5 తేదీలు ఉదయము 9 మొదలు 12 గంటలవరకును, మధ్యాహ్నము 2 మొదలు 4 గంటలవరకును సభలు జరిగినవి. ఒకదిన మొకధనికురాలును, రెండవదినము పాట్నాక్లబ్బువారును, మూడవ దినము మండీ రాణిగారును సభికుల కందఱకు టీపార్టీల నొసంగిరి. 6 వ తేది యుదయము 8 గంటలకు బయలుదేరి 150 మంది ప్రతినిధులము పాట్నాకు 60 మైళ్లదూరములోనున్న నాలంద యందలి ప్రాచీన విశ్వ విద్యాలయ శిథిలములను చూచుటకువెళ్లితిమి. మేమక్కడ చేరుసరికి 12 గంటలయినది. అక్కడ మాకు ఫలహారాదుల నొసగుటకు మండీరాణీగారేర్పాటు చేసిరి. చంద్రగుప్తుఁడు, అశోకుఁడు నాటియా శిథిలములనుచూచి సాయంకాలమునకు మరల యిల్లుజేరితిమి. 7 వ తేదీ యుదయముతో సభలు ముగించి మధ్యాహ్నమందఱమూ కలసి పాట్నాయందలికాలేజి ఇండస్ట్రీసు, ఖుదాబక్షు లైబ్రరీ చూచుటకు వెళ్లవలయునని కార్యక్రమపట్టికలో ప్రచుర పఱచిరిగాని తీర్మానములు సగమైననూ ముగియుకుంటచే ఆమధ్యాహ్నమునందు కూడ సభలు జరుపవలసి వచ్చినది. మాయాంధ్ర ప్రతినిధులమందఱము ఆదినము సాయంకాలమే మామా యూళ్లకురా బయలుదేరవలసి వచ్చుటచే మధ్యాహ్నము సభకు వెళ్లుట మాని వానిని

చూచుటకు వెళ్లితిమి. ఇంచు మించుగా ప్రతి తీర్మానము మీదను వాదోపవాదములు జరుగుచునే వచ్చినవి. ఆవాదనలు కొన్ని సమయముల యందు విసుగు తెప్పించినను మొత్తంమీద తమాషాగానే యున్నవి.

అక్కడ వారు చేసిన యేర్పాట్లు మొదలగునవి మిగుల స్తుతిపాత్రములు. సభలు, విహారములు, టీపార్టీలు మొదలగునవన్నియు నేర్పఱచిన వేళకు కొన్ని నిమిషములైనను యించుమించు లేక అతిఖచితముగా జరుపఁబడినవి. మనవాళ్లలో పురుషుల సభలే అనుకొన్న వేళకు ఒకటిరెండు గంటలైనను వ్యత్యాసములేకుండ జరుగుట బహుఅరుదు. అట్టియెడ స్త్రీలింత సకాలములో జరుపుట నిజముగ వింతయైన సంగతి. ప్రతివిషయము యంత్రపు పనివలె జరిగినది కాని యేవిధమైన తారుమారుగాని, కంగారుగాని, వ్యత్యాసము గాని యేమియు లేవు. ప్రతివారును వారివారి పనుల నీతినిపుణతతోడను, శ్రద్ధతోడను నడపిరి. ఈ విషయములన్నిటిలో నుత్తర హిందూస్థాన స్త్రీలు దక్షిణదేశీయుల కంటె చాలా ముందున్నట్లు గన్పట్టినది. సభలో ఉపన్యాసములన్ని చాలావరకు ఆంగ్లభాషలో జరిగినవి. కొంతమంది మాత్రము హిందీలో వ్రాసుకొనివచ్చి చదివిరి. ఈ రెండు భాషలుతప్ప మరియొకభాష వాడలేదు. ఎక్కువ కొద్దిపాటిలోపములున్నను మొత్తము మీద సభ చాల జయప్రదముగ జరిగినది.

స్త్రీవిద్య

శ్రీమతి వెలువోలు వసంత కుసుమావతి గారు

గీ॥ వేదఋక్కులు రచియించు వెలదులుండ
సరసకావ్యాలు నిర్మించు జాణలుండ
ధైర్యవిత్తమ్ము వెదజల్లు తరుణులుండ
స్త్రీకి విద్య నిషేధింప సిగ్గుగాదె!

గీ॥ భరతయుద్ధమ్ము ప్రేరేచె భామయొకతె
శ్రీశివాజినిఁ బ్రభువుగాఁ జేసె నొకతె
వీరపల్నాటి యుద్ధమ్ము విప్పె నొకతె
విద్య లేకున్న వీరిట్లు వెలయఁ గలరె!

గీ॥ విద్య నేర్చిన తల్లులు బిడ్డలకును
మొదటి నుండియుఁ జాలసద్బోధ కలిపి
ధీరబుధులుగ వారిఁగావింపఁ గలరు
కాన స్త్రీవిద్య దూరంగఁ గాదుమీకు!

గీ॥ సచివుఁడుగ నుండవలయు యోజనల వేళ
జననిగా నుండవలయు భోజనము వేళ
భార్యయని; ధర్మవేత్తలు పల్కుచుంద్రు
చదువులేకున్న సీరీతి సలుపఁ గలరె!

గీ॥ విద్య నేర్చిన వారలు విరివి జ్ఞాన
వార్తలన్ వ్రాయు నేర్పును బడయఁగల్గి
జగతి మాహాత్మ్యముల నెన్నొ సలుపుకతన
బాలికావిద్య దూరంగఁ బాడియౌనె!!

దేవదాసీ బిల్లు—

మదరాసు నగరమునను రాష్ట్రమందునను స్వార్థపరులగు కొంతమంది తీవ్రఖండనమునకును వ్యతిరేక ప్రచారమునకును కారణమైన దేవదాసీబిల్లు కడకు రాష్ట్రీయ శాసనసభ యందామోదింపబడు టెంతయు సంతోషకరము. ఈ బిల్లు ఆమోదింపబడుటకు శాసనసభయొక్క ఉపాధ్యక్షురాలగు శ్రీమతి డాక్టర్ ముత్తులక్ష్మిరెడ్డిగారి నెంతయు కొనియాడవలసియున్నది. ఎంతటి ప్రతిఘటనలు వచ్చినను, కొందరు దుర్మార్గులు యెంతటి పరుషవాక్కులాడినను లెక్కసేయకుండ పట్టినపట్టు విడువకుండ నాయమ స్వయముగ శాసనసభయందు ప్రవేశపెట్టియుండిన బిల్లును సక్రమముగ నడపించి కడకు జయపతాక నెగురవేయ గలిగెను. శాసన సభయందీ బిల్లు విషయమగు చర్చవచ్చినప్పుడు శ్రీ సత్యమూర్తిగారో తప్ప మిగిలిన వారందరును అనుకూలముగనే యభిప్రాయము నొసంగియుండిరి. ఇట్టి సహాయ మొనరించి సంస్కారమునకు సహాయపడియుండిన శాసన సభ్యులెల్లరు వందనీయులు.

బిల్లు ఆమోదింపబడినది గదా! ఇంక దేవుని మాన్యములు మనపాల బడినవి! ఇంక మన మెట్లు వర్తించినను వర్తింపవచ్చునని యీ సంఘపు స్త్రీలు తలంపరాదు. ఇందులకువలయు కట్టుదిట్టములను గావించుటకు దేవదాసీ సంఘ నాయకులు శ్రద్ధవహించ వలసి యున్నది. ఈ విషయమున పై సంఘమును ఆ సంఘ మందలి నాయకులును తగిన రీతిని చరింతురుగాక!

మైసూరు ప్రభుత్వము—

దేశమునకు కళంక మాపాదింప జేయుచుండిన దేవదాసీ సంఘముయొక్క దుర్వర్తనమును పోగొట్టవలయునను తలంపుతో మైసూరు ప్రభుత్వమువారుకూడ నొక శాసనమును గావించియుండు టెంతయు సంస్తవనీయము.

ఆ సంస్థానమందలి దేవదాసీలుకొంతమంది, దేవస్థానములందు సేవయొనరించెద మనియు అందుల కనుమతి యొసంగవలసినదనియు కోరియున్నప్పటికిని ఆ ప్రభుత్వము అంగీకరింపలేదు. దేవదాసీసంఘమువా రనుభవించుచుండిన భూములు వారికే యొసగ బడినవి. ఇకముందు దేవళములందు వారెట్టి నాట్యమును గాని యాడరాదని ప్రభుత్వము వారు శాసించిరి.

బీహారు స్త్రీలు ఓటింగు అధికారము—

సుమారు ఐదువత్సరములనుండి బీహారు రాష్ట్రమందు మహిళోద్యమము తీవ్ర ముగ సాగింపబడుచున్న దనవచ్చును. ఆ కారణముచేత ఆ రాష్ట్రపు సోదరీమణులలో కొంత చలన ముదయించినది. విద్య వ్యాప్తి నందినది. మహిళాసంఘములు నెలకొల్ప బడినవి.

ఈ యభివృద్ధిని దిలకించిన శ్రీగోదావరీశ మిశ్రగారు స్త్రీలకు ఫ్రాంఛైజు ఒసంగబడ వలయునని తెలుపు నొక తీర్మానమును ఆరాష్ట్రీయ శాసనసభయందు ప్రవేశపెట్టిరి. ఆ తీర్మానము మీద కొంత వఱకు చర్చ జరిగిన యనంతరము ఓటింగుజరిగినది. తీర్మాన మునకు 47 మంది అనుకూలముగను 14 మంది వ్యతిరేకముగను వోటుచేసిరి. శ్రీమిశ్ర గారి తీర్మానము గెలుపొందినది.

భారత దేశోన్నతికి కారణము కాగల విషయముల గురించి చర్చ జరుగు సమయ మున ఉత్తర హిందూస్థానపు మహమ్మదీయులు వింత వాదనలు గావించుట కలవడి యుండుట మాకాశ్చర్య కారణమగుచున్నది. స్త్రీలకు వోటింగు అధికార మెంతమాత్ర మును పనికి రాదని ఓటుచేసియుండినది 14 మంది మహమ్మదీయులే యని విని చదువరు లాశ్చర్య మందెదరు.

స్త్రీలు—వారసత్వము—

హిందూన్యాయచట్టమందు స్త్రీలకే మాత్రపు వారసత్వపుహక్కులుగాని గావింపబడి యుండలేదు. ఆస్తి విషయమగు విభజనలు గావింపబడు సమయమున పురు షుల యొక్క హక్కే గమనింపబడుచున్నది గాని స్త్రీలకెట్టి యవకాశమును యొసంగు చుండుటలేదు. న్యాయమను పేర స్త్రీలకు గావింపబడుచుండిన యన్యాయమును గురించి మొనిమిది దీర్ఘవత్సరముల కాలము తీవ్రచర్చలు జరిగియుండుటను చదువరు లెరింగియె యుందురు. కడకీ యన్యాయమును తొలగించుటకని యొక సవరణ తీర్మానము భారత

శాసనసభయందునను, స్టేట్ కౌన్సిలు నందును ప్రవేశపెట్టబడి ఆ రెండు సంస్థలచేతను ఆమోదింపబడుటయు జరిగియున్నది. ఇంక వైస్రాయి తన యనుమతి నొసంగవలసి యున్నది. ఇటీవల యీబిల్లు విషయమున అసెంబ్లీయందు జరిగియుండిన చర్చ వినువారికి చాల నవ్వురాక మానదు. నేటికిని ప్రపంచ మెట్లేగుచున్నదో గమనించకుండ ప్రాతనియమములనే సాగించవలయునని పట్టుబట్టివాదించు వారు కలరని అసెంబ్లీయందలి కొలది మంది సభ్యులవాదన ఋజువు చేయుచున్నది. కాని యీబిల్లు విషయమై అనుకూలాభిప్రాయ మెక్కువయున్న కారణముననే అంతఅల్లరి లేకపోయినది. ప్రభుత్వమీ విషయమున త్వరలో వలయు అనుమతి నొసంగి స్త్రీలకుకూడ కొంత వారసత్వపుహక్కును నొసంగు టుత్తమము.

బాలికాపాఠశాలలు—

ఆంధ్ర దేశములో జాతీయవిద్య నొసంగు బాలికాపాఠశాలలు లేవనియే చెప్పవచ్చును. భారత దేశమందలి గుజరాత్, బంగాళము మున్నగు రాష్ట్రములందు జాతీయ బాలికాపాఠశాల లెన్నేని నెలకొల్పబడి సక్రమముగ నడుపబడు చుండుటను మన మెరుంగుదుము. మన రాష్ట్రములో యిట్టి సత్కార్యమునకు పూనుకొనువారి సంఖ్య కడుంగడు స్వల్పము. నేడు తెలుగుజిల్లా లన్నింటికిని కలిపి యే యొకటి రెండు పాఠశాలలలో తప్ప యెక్కువలేవు. ఉన్న సంస్థలును స్వార్థాశముల కెక్కువ ప్రాముఖ్యతనిచ్చు కార్యనిర్వాహకులు యెక్కువగనున్న స్థలములయందరాచకములు జరుగుచుండుటను బట్టి ఆ సంస్థలు తీవ్ర విమర్శకు గురియై ప్రజానురాగమును కూడ గోలుపోవుచుండుట శోచనీయము.

జాతీయ విధానముల ననుసరించి విద్యల నభ్యసించిన బాలికలు దేశమందెంత యెక్కువగనున్న దేశభక్తులు కూడ అంత యెక్కువగ నుందురు. సంస్కార విషయమున ముందంజవేయు ఆంధ్రరాష్ట్ర మీ విషయమున యెక్కువ శ్రద్ధ వహించి పాటుపడవలసి యున్నదిగ ఆంధ్ర సోదర సోదరీమణులను హెచ్చరించుచున్నారము.

సైమను సంఘము—

భారతీయుల యభిప్రాయములకు విరుద్ధముగ బలవంతముగ పంపబడియుండిన స్టాట్యుటరీ రాయల్ కమీషను గతనెల 18 వ తేదిన మదరాసు నగరమునకు వచ్చినప్పుడు మదరాసు వింతదృశ్యమును ప్రదర్శించినది. హార్టలు చాల చక్కగ జరిగినది.

ఒక్కయంగడియేనియు ఆదినమున తెరువబడియుండలేదన్న అతిశయోక్తి కాజాలదు. పోలీసు బందోబస్తు అపరిమితమై యున్నకారణమున ఒకప్రాంతమువారు యింకొక ప్రాంతమున కేగుటకవకాశము లేకపోయినది. సైమను బహిష్కారవాదులు "సైమనుగారు పొండు" అనుచు కేకలిడుచు ప్రధాన వీధులందు గావించియుండిన యుత్సవ మెంతయు ఆకర్షణీయమై ప్రజోద్దేశమును వెల్లడిగావించి యున్నది. కొంతమంది రాజధానియందలి యితర ప్రాంతములనుండి వచ్చి సైమనుగారికి స్వాగత మొసంగిరికాని కొంతపలుకుబడియు ప్రఖ్యాతియు గలిగియుండిన మదరాసులోని రాజకీయ సంస్థలెవ్వియు సైమను సహకారమును వాంఛించియుండలేదు.

ఆఫ్ఘనిస్థానము—

ఆఫ్ఘనిస్థానపు రాజకీయములు యింకను ఒకస్థిర రూపమునకువచ్చి యుండలేదు. కాబూలుగద్దెకై కేలుసాచినవారిప్పుడు నలువురున్నారు. ఈనలువురిలోనను ఆదిని అమీరై సక్రమ ప్రభుత్వమును సాగించుచుండిన అమానుల్లాగారును, కాబూలు నాక్రమించి తన యిష్టమువచ్చినట్లు నిరంకుశ ప్రభుత్వమును సాగించుచుండిన బచ్చాసాకోయును చాల ముఖ్యము. తాత్కాలికముగ కాండహారునగరమున దర్బారును సాగించుచుండిన అమీర్ అమానుల్లాఖాఁగారు మాతృదేశముయొక్క గౌరవము పోవుటయన యెంత మాత్రమును సహింపరు. ఆకారణముచేతనే కాబూలు నగరమందలి విదేశీయకార్యాలయములు ఆఫ్ఘనిస్థానమును విడచిపెట్టుచుండగ దాన దేశమునకు జరుగుచుండిన నష్టమును అగౌరవమును గ్రహించి ఆ విదేశీకార్యాలయములను అమనుల్లాగారు కాండహారమున కాహ్వానించియున్నారు. ఈయభిప్రాయమును బ్రిటిషువారుతప్ప మిగత విదేశీయులందరును అంగీకరించి అందులకు వలయు ప్రయత్నములను గావించుచున్నారని తెలియుచున్నది.

ఇంకత్వరలోననే ఆఫ్ఘను రాజకీయములు సక్రమముగ పరిణమింప గలవనిపించుచున్నది. నిన్న మొన్నవరకును అమానుల్లాగారియొక్క పలుకుబడి సనుమానించుచుండిన జర్మను పత్రికలు అమానుల్లాఖాన్ గారుత్వరలో ఆఫ్ఘనిస్థానమున కంటటికిని అధిపతి కాగలరని తెలుపుచున్నవి. నాదర్ ఖాన్ గారు అమానుల్లాఖాన్ గారికి సహాయ మొనరింపనున్నారు. టర్కీదేశమునుండి కొంతమంది సైనికాధ్యక్షులు బయలుదేరిరని యింకొకవార్త విననగుచుచున్నది. రష్యానుండి యిటీవలనే కొందరు వైమానికులు

రాచకార్యములకని కాండహారమునకువచ్చి యున్నారు. ఈయంశముల నన్నింటి నొకచోనుంచి దిలకించునెడ ఆఫ్ఘనిస్థానమునకు శుభదినములు సమీపముననే యున్నవని గ్రహింప వీలగుచున్నది.

ఆత్మగౌరవ మహాసభ.—

గతనెల 17,18-వ తేదీలయందు చెంగల్పట్టు నగరమున శ్రీ సౌందర్య పాండ్య నాడారుగారి యధ్యక్షతక్రింద జరిగియుండిన తమిళ రాష్ట్రీయ ఆత్మగౌరవ మహాసభ యందు గావింపబడియుండిన తీర్మానములలో నేయొకటి రెండో తప్ప మిగత తీర్మానము లన్నియు ఆంధ్రసోదర సోదరీమణులకు వింతగ తోపకమానవు. ఏదియేని సంస్కారము వాంఛించు సమయమున అందులకు వలయు విధానముల నరయవలయును. అదియు గాక అట్టి సంస్కారమువలన ప్రజలయందు గలుగబోవు మార్పువలన గలుగు ఫలితమును సంస్కారప్రియులు ప్రజల కెరిగింపవలయును. ఈ సభయందు పాల్గొనిన వారిలో చాల మంది తా మొనరించుచుండిన తీర్మానము లెట్టివో వాటిని గావించుటవలన ముందెంతటి సంచలన ముదయింపనున్నదో, ముందుముందీ తీర్మానాంశములుగ నాచరణ యందుంచుట యన నెంతటి మహత్తర కార్యమో కొంచమేని యూహించియున్నట్లు కానుపించదు. భారతీయులయందు—అందునను హిందూ సంఘమందు సంఘ సంస్కార మవసరము. అందులకని యెట్టి ఫలితములగాని నొసంగజాలని యంశముల కెక్కువ ప్రాముఖ్యత నొసంగుచు వానిని తీర్మానముల గావించుట మాకాశ్చర్య కారణమగుచున్నది. తిలకము లుంచరాదనియు, సంస్కృత, హిందీభాషలు పాఠశాలలయందు గరుపబడరాదనియు తీర్మానించుటలో నేటిన్యాయమున్నదో పాఠకులే యూహింపవలసినదిగ కోరుచున్నారము. కేవలము సంఘ సంస్కార విషయములయందు మార్పునొసగూర్చు తలంపుతోడనే యీ సంఘము బయలుదేరియున్నటులు ఆదిని ప్రకటింపబడుటయు అనంతరము సైమను సంఘమునకు స్వాగత మొసంగుట ఆత్మగౌరవమునకు లోపము గలిగింపదని తీర్మానించుటలో గల యర్థము మాకు గోచరించుటలేదు. దేశమందలి ప్రఖ్యాత సంఘములన్నియును సైమను బహిష్కార మవసరమని సాధ్యమైనంతవరకును తమ నిర్ణయముల నాచరణ యందుంప ప్రయత్నించుచుండ యీయాత్మగౌరవ మహాసభవారు సైమను సంఘమునకు స్వాగతమీయ తీర్మానించియుండు టెంతమాత్రమును న్యాయము కాజాలదని నొక్కి వక్కాణింపగలము. ఫలరహితమగు నిట్టి తీర్మానములు చేయుటకు బదులు యీసభాకార్య నిర్వాహకులు కొంతవర కుపయోగపడగల విషయముల గురించియే చింతన మొనరించు టెంతయు సమంజసము.

మదరాసు యువకులు—

ఇది యువకుల యుగమనవచ్చును. అన్నిదేశముల యందలి యువకులును తమ తమ దేశములయొక్క స్థితిగతుల మార్చుటకు ప్రయత్నించు చుండుటను పత్రికా పాఠకు లెరింగియే యుందురు. మనదేశమందును శ్రీయుతులు నారిమెన్, సుభాషచంద్ర బోసు గార్లవంటి పలుకుబడిగల యువకుల నాయకత్వముక్రింద బొంబాయి, బెంగాలుమున్నగు రాష్ట్రములయందలి యువకులు దేశాభ్యుదయమునకై పాటుపడుచుండుటను మన మెరుంగుదుము. అట్టి యెడనున చెన్నరాష్ట్రమందలి—అందునకు ముఖ్యముగ మదరాసు నగరమందలి యువకులు తగిన నాయకుడు లేనికారణమున చీలిపోయి ఒకరికొకరు వ్యతి రేకముగ పత్రికలయందునను సభలయందునను వాదోప వాదములను సాగించుట శోచ నీయము. మదరాసు నగరమందలి యువకులు నేడు రెండుపక్షములక్రింద చీలిరాజకీయ ములయందు పాలుగొనుచుండుటెంత మాత్రమును సమంజసముగ కానుపించుటలేదు. ఈచీలికలు సైమను సంఘము మదరాసునకు కొన్ని పక్షము దినములలోరానున్నదనగ బయలు దేరినది. ఇందులకు యువకులేకారణమా? ఇటులని మేమెంతమాత్రము చెప్పజాలము. నగరమందలి రాజకీయ నాయకులే యీచీలికకు కారణము. తమ మనములందుగల స్వార్థోద్దేశములకు ప్రదాన్యమొసంగు తలంపుతో యువకులను దరిదీసి వారికి లేనిపోని మంతనములు గావించి వారిద్వారా తమకార్యములను నెరవేర్చుకొన ప్రయత్నించు చున్నారు. ఇందువలననే మదరాసు యువకులలో చీలిక లేర్పడుట తటస్థించినదని ఘంటాపథముగ చెప్పవచ్చును.

మదరాసు యువకులీ సందర్భమున కొంతయాలోచన నొనరింప వలయును. రాజ కీయ నాయకుల గౌరవము పలుకుబడి యెంతవరకుండినను వారి యొక్క ప్రధానోద్దేశము లెట్టివో వాటిననుసరించుటవలన ఒనగూడు మంచిచెడ్డలెవ్వియో యెరింగి అనంతరము ఆకార్యసాధనకు పూనుకొన వలసి యున్నది.

మూడవతరగతి టిక్కెట్లు—

గతవత్సరము భారతదేశమందలి ప్రఖ్యాతకర్మా గారములన్నింటి యందునను దీర్ఘ కాలమువరకు వ్యాప్తినందియుండిన సమ్మెలుసాగియున్నవి. ఆకారణమున 1926-27సంవత్సర మందునకన్న గతవత్సరము వర్తకము కొంత తక్కువ జరిగియున్నది. ఐనను ప్రభుత్వమున కిదివరకు వచ్చెడి లాభములో కొలది తక్కువగనే గతవత్సరము కూడ వచ్చియున్న

యట్లు శ్రీరాయగారు అసెంబ్లీయందు తెలిపియున్నారు. రైల్వే వ్యవహారములు పెరిగిపోవు చున్నవి గాన అందులకై అదనపు సభ్యుడు నియమింపబడు టవసరమని ఆసందర్భముననే పేర్కొనియున్నారు. వ్యవహారము లెక్కువయగుచున్నవను నెపమున నూతనోద్యోగి నియామక సంబంధమగు వ్యవహారముల గురించియే ముచ్చటించిరి గాని రైల్వేటిక్కెట్టు ధరలను తగ్గించు విషయమై మాటలాడియుండరైరి. ప్రస్తుతము మూడవతరగతి టిక్కెట్టు ధరలు హెచ్చువగ నున్నవనియు అవి తగ్గింపబడవలెననియు యెంతయో కాలమునుండి ఆందోళన సాగింపబడుచునే యున్నది. ఆ విషయమై గతసంవత్సరముకూడ కొంత చర్చ అసెంబ్లీయందు జరుగుటయు మొదటి రెండు తరగతుల యందును ప్రయాణ మొనరించు వారికి లభించు విధమునకు ధరలుతగ్గింపబడుటయు జరిగియున్నది. త్వరలో భారతదేశమందలి రైలు మార్గములన్నియు ప్రభుత్వమునకు రానున్నవి. ఆ సందర్భమున ప్రజల సౌఖ్యముల నరయవలసిన ప్రభుత్వము టిక్కెట్లు ధరలను—అందునను ముఖ్యముగ మూడవతరగతి టిక్కెట్టు ధరలను తగ్గించవలసియున్నది. ఈ విషయమై రైల్వేబోర్డు తగిన యేర్పాటుల గావించవలసియున్నది.